

ÅRSREDOVISNING

2008

LÄNSSTYRELSEN I VÄRMLANDS LÄN

Foto framsida: Länsstyrelsen i Värmlands län och Anders Damberg

Publ nr 2009:1
ISSN 0284-6845

Länsstyrelsen i Värmlands län, 651 86 Karlstad
054-19 70 00, varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Beslut om denna årsredovisning har fattats av landshövdingen Eva Eriksson. I den slutliga handläggningen deltog länsrådet Björn Sandborgh, avdelningsdirektören Staffan Aronsson samt ekonomichefen Maria Axelsson. Föredragande var Aronsson och Axelsson.

Eva Eriksson

Maria Axelsson

Uppllysning: Information till arbetstagarorganisationerna enligt 19 § MBL har givits den 13 februari 2009.

Innehåll

VÅRT VÄRMLAND.....	1
Länsstyrelsens organisation	5
ÖVERGRIPANDE REDOVISNING AV VERKSAMHETSKOSTNADER.....	6
VO KUNSKAPSUPPBYGGNAD, SAMORDNINGS- OCH SEKTORSÖVERGRIPANDE ARBETE.....	20
Verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete	22
Verksamhetsgren Regional tillväxt	32
Verksamhetsgren Miljömålsarbete	39
VO TILLSYN OCH VÄGLEDNING.....	46
Verksamhetsgren Social tillsyn	47
Verksamhetsgren Miljötillsyn	57
Verksamhetsgren Djur- och Livsmedelskontroll	63
Verksamhetsgren Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	64
VO ÄRENDEHANDLÄGGNING.....	66
Verksamhetsgren Omställning av energisystemet	67
Verksamhetsgren EU-stöd	68
Verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	70
Övriga mål och återrapporteringskrav	74
Organisationsstyrning inom Politikområde Regional samhällsorganisation	75
Personaluppgifter	82
Sjukfrånvaro 2007-2008	83
Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras	84
Uppdrag som ska redovisas i årsredovisningen 2008	85
Sammanställning över väsentliga uppgifter	88
FINANSIELL REDOVISNING.....	89
Resultaträkning	89
Balansräkning	90
Anslagsredovisning	92
Noter	95
Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot	102
Ersättning och andra förmåner till landshövding, länsråd och insynsrådets ledamöter	104

VÅRT VÄRMLAND

Våren 2008 hade vi i Värmland strålande tider, vi hade rekordlåg arbetslöshet och god tillgång på lediga jobb, företagen gick med vinst och framtiden såg ljus ut i det flesta branscher. Sen slog finanskris och lågkonjunktur till och Värmland drabbades av ett stort antal varsel och uppsägningar. Men det finns också glädjeämnen i länet, det finns företag och branscher som inte känt av krisen. Något som är viktigt att komma ihåg och prata om. Vi har företag i Värmland som har fått storordrar under hösten och andra som faktiskt nyanställer och expanderar. Det här bidrar till att situationen i länet inte är hopplös även om vi tyvärr dagligen nås av nya varsel.

Värmlandsmodellen

Ett annat glädjeämne är också att fler jobb, nya produkter och ökad försäljning under året har skapats hos de företag som samverkar i Värmlandsmodellen. Vi har siffror som visar att antalet anställda har ökat med 14 procent hos företagen, att försäljningen ökat med nästan en tredjedel och att elva procent av företagens nya investeringar hänger samman med samverkan i Värmlandsmodellen. Vårt sätt att samverka och samarbeta – offentlighet, universitet och näringsliv i Värmland – är en framgångsfaktor. Andra län i Sverige vill veta hur vi gör och andra regioner i Europa och i Asien kommer hit för att lära sig av oss.

Värmland har av tradition en stark industristruktur som har visat sig framgångsrik på en rad områden. Den värmländska basindustrin har dock de senaste åren genomgått en rad strukturella förändringar. Genom Värmlandsmodellen har vi tillsammans med näringslivet lyckats skapa en målmedveten och modern tillväxtpolitik ur ett till synes dystert utgångsläge med bland annat vikande befolkningsunderlag och försvarsnedläggningar.

Värmlandsmodellen har fokus på affärsutveckling, forskning, entreprenörskap och kompetensförsörjning. Syftet är att skapa innovationer och tillväxt för att stärka länet. Mycket av det värmländska regionala tillväxtsamarbetet kanaliseras via klusterbildningarna inom bland annat papper och massa, förpackningar, it samt stål och verkstad. Det är betydande verksamheter med mer än 30 000 medarbetare, som bidrar med mer än 25 miljarder kronor till Sveriges exportnetto. Den värmländska samverkansmodellen har gett goda resultat för både tillväxt och konkurrenskraft.

Länsstyrelsen i Värmlands län

För Länsstyrelsen i Värmlands län har 2008 varit ett år med bra produktionsresultat. Vi har arbetat målmedvetet med den effektivisering som förväntas av oss men arbetet har försvårats av den diskontinuitet i planeringen som kortsiktig tilldelning av uppdrag och öronmärkt finansiering samt den stora mängd utredningar som länsstyrelserna omfattas av. Under 2008 har effekter av stundande verksamhetsövergångar till Socialstyrelsen samt Transportstyrelsen redan påverkat vår verksamhet negativt. Dessa övergångar drabbar oss i Karlstad relativt sett hårt då de nya arbetsställena inte finns inom pendlingsavstånd. Signaler från nya utredningar om andra delar av vår verksamhet oroar då inte några utredningar pekar ut orter i Värmland för koncentration eller omlokalisering. Länet riskerar att få lida på grund av dräneringen på kvalificerade akademiker, vilken får följd effekter.

Länsstyrelsernas verksamheter ger oftast långsiktiga effekter på samhället. Genom kunskapsuppbyggnad inom en mängd olika områden ska vi hjälpa länets aktörer att nå hållbar tillväxt och därmed bidra till att de nationella målen inom det dryga tjugotalet politikområden

som länsstyrelserna verkar inom uppfylls. Budskapen vi bär är bland annat att mångfald är en resurs och att varsamt nyttjande av vår miljö både ger folkhälsovinster och konkurrensfördelar.

Metoderna är dels direkt påverkan av andra statliga myndigheter och övriga aktörer genom samverkan i olika processer, dels genom hur vi väljer att utföra vår tillsyn samt genom tillståndsprövning och statsbidragsfördelning. Endast vid fördelning av statsbidrag uppnås omedelbara sysselsättningsvinster.

Integration

Under 2008 hade 13 av 16 Värmlandskommuner överenskommelse om mottagande av skyddsbehövande. Samtliga av dessa kommuner hade treåriga överenskommelser som sträcker sig från 2007 till 2009. Elva kommuner har ökat sitt mottagande under 2008 jämfört med tidigare år. Orsaken till att mottagandet sjunkit i tre av Värmlands 16 kommuner är att väldigt få anvisats och placerats i kommunerna.

Jämställdhet

Länsstyrelsen har under året övertagit ansvaret för det regionala nätverket för kommunernas genuspedagoger, då Region Värmland beslutat att inte längre stödja denna grupp. Ungefär 30 genuspedagoger är aktiva i nätverket.

Regional tillväxt

Det regionala samverkansorganet Region Värmland har i en bred process i länet under året utarbetat ett regionalt utvecklingsprogram, *Värmland växer och känner inga gränser*. Programmets programperiod är 2009–2013, det vill säga den återstående programperioden för genomförandet av EU:s program för strukturfonderna. Min uppfattning är att Region Värmlands ambitioner i framtagandet av det regionala utvecklingsprogrammet - att arbeta i former som ger möjligheter till delaktighet och dialog med viktiga aktörer och grupper - har varit höga och framgångsrika. Länsstyrelsen har inte bara aktivt följt och deltagit i arbetet, vi har också som statens representant ett stort ansvar för regional utveckling, inte minst som samordnare av de statliga intressena i länet och i perspektivet hållbar utveckling.

Antalet statligt anställda i Värmlands län har minskat från drygt 12 000 i början av 1990-talet till strax över 8 000 år 2006. Mycket tyder också på att Karlstad tappar position som lokaliseringsort för statlig verksamhet. Enligt min mening försvårar bildandet av så kallade enmyndigheter, med allt mer snäva uppdrag, möjligheterna till fortlöpande och öppna dialoger inom ramen för det regionala utvecklingsarbetet. På ett mycket övergripande plan drar jag slutsatsen att statens ansvar för regionernas utveckling minskar. Detta ställer krav på mobiliseringar av resurser och ansvarstagande lokalt och regionalt.

Infrastruktur

Under året slutfördes ett antal infrastruktursatsningar i Värmland; utbyggnader och nya sträckningar av E18 i Hån och i Karlstad samt av riksväg 61 i Eda har invigts. Satsningarna har gjorts möjliga genom god samverkan i länet och gemensamma ekonomiska åtaganden. Länsstyrelsens roll i arbetet har inte varit obetydlig.

Miljömålsarbete

Miljösamverkan Värmland är ett projekt som fastställts under året där Länsstyrelsen är en aktör. Projektets syfte är att bidra till att tillsynen av miljöfarlig verksamhet från kommun och Länsstyrelse bedrivs med god kompetens och att åtgärder som genomförs bidrar till att uppfylla miljömålen. I projektet deltar 15 av länets 16 kommuner samt Länsstyrelsen och Region Värmland.

Miljömålen har integrerats i det befintliga och i det nya miljöövervakningsprogrammet.

Miljötillsyn

Den operativa tillsynen av miljöfarlig verksamhet bygger i allt större utsträckning på systemkontroll och underhandskontakter mellan verksamhetsutövarna och tillsynsmyndigheten.

Vår erfarenhet är att det effektivaste miljöarbetet sker när tillsynen medfört att verksamhetsutövarnas miljöarbete ges hög prioritet. Detta skapar bra förutsättningar för att upptäcka och åtgärda miljöproblem innan dessa medfört sådana konsekvenser att kraftfulla myndighetsåtgärder krävs.

Merparten av den operativa tillsynen är händelsestyrd. För att underlätta arbetet med egeninitierad tillsyn såsom uppföljning av tillstånd och dispenser inom skyddade områden har ett arbete påbörjats med att bygga upp en databas för tillsynsobjekt. Den förebyggande tillsynen som förekommer i samband med åtgärder som berör skyddade områden, leder till en ökad kunskapsnivå och förståelse för lagstiftningen bland kommuner och andra myndigheter samt verksamhetsutövare. En bieffekt av den egeninitierade tillsynen är att vi uppmärksammas på vilka kunskapsluckor som finns bland verksamhetsutövare. Det ökar våra möjligheter till goda förebyggande och vägledande insatser framåt.

Kulturmiljöarbete

Kunskapen om Värmlands kulturarvs värden och hur de kan nyttjas på ett hållbart sätt, kan antas ha ökat genom god samverkan olika sakområden emellan. Den historiska dimensionen av samhällsutvecklingen och kulturarvets betydelse integreras idag på ett tydligare sätt än tidigare i samhällsplaneringen. Vårt kulturmiljöarbete knyts alltmer till större samhällsprocesser som miljömål, energi- och klimatfrågor, folkhälsa, integration, tillväxt, landsbygds- och småstadspolitik - allt i ett utvecklingsperspektiv av delaktighet och långsiktig hållbarhet. Bristen i kunskapsunderlag bromsar dock effektiviteten och kan på sikt komma att motverka respekten för och hänsynen till kulturmiljövärdena eller synen på kulturvärdena som en resurs i samhällsutvecklingen.

Krisberedskap

Förra året var ett genombrottsår för etableringen av ett nationellt kompetenscentrum inom risk och säkerhet vid Karlstads universitet. Länsstyrelsen har sedan länge drivit frågan med utgångspunkt i konceptet Säkerhetsbältet där många starka aktörer, däribland Räddningsverket (numera MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) samverkat i ett nätverk. Under 2008 invigdes CCS, Centrum för klimat och säkerhet, och ett institut för samhällssäkerhet med inriktning mot personsäkerhet är under utveckling. Ett tjugotal disputerade och doktorander verkar i dessa sammanhang.

Internationellt arbete

Vi har ett starkt internationellt arbete och det har betydelse för utvecklingen av Värmland. Under våren 2008 tecknade Länsstyrelsen i Värmlands län ett samarbetsavtal med provinsen Fujian i Kina. Samarbetet har kommit till stånd mycket beroende på det värmländska näringslivets aktiviteter i denna provins. Ett av de verksamma företagen säger att det är tack vare Länsstyrelsens aktiva närvaro man har kunnat sälja två stora pappersmaskiner, till ett värde av 300 miljoner kronor, för så kallad tissue-framställning, till Fujian. Genom kontakterna med Kina har även det nyinrättade centret för energieffektiviserande åtgärder inom framförallt pappersframställning i Karlstad – The Energy Square – kunnat förses med styrelseledamöter från kinesiska forskningsinstitutioner inom detta område.

Organisationsstyrning

För att nå en verksamhets mål krävs ett gott ledarskap. Efter en behovsinventering i form av intervjuer av alla chefer på Länsstyrelsen har därför ett utvecklingsprogram för operativa chefer tagits fram. Programmet kommer att löpa under två års tid och vara inriktat mot kommunikation och de ”mjuka värdena” i ledarskapet.

Länsstyrelsen har under året bildat en mångfaldsgrupp som arbetar strategiskt – bland annat med attityder kring etnicitet – och bistår länsledningen i arbetet med frågor som faller inom ramen för mänskliga rättigheter.

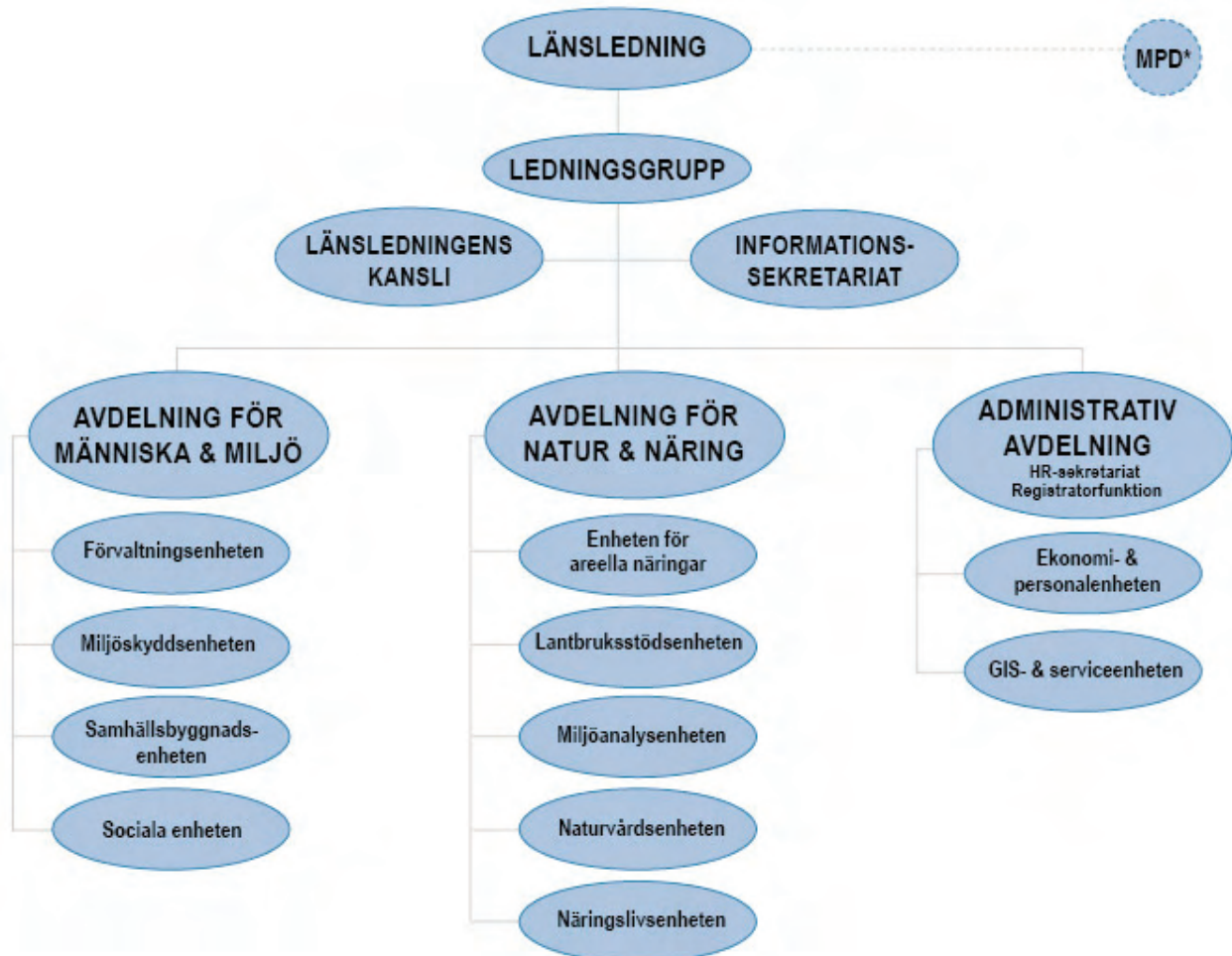
Under året har en omfattande genomlysning av den psykosociala arbetsmiljön vid Länsstyrelsen genomförts. Utgångspunkt togs i Arbetsmiljöverkets tillsynsrapport och olika processer planlades. Utomstående konsulter har medverkat men framför allt har den egna personalen svarat för en stor och god insats. Hela utvecklingsarbetet har utförts i samverkan med de fackliga organisationerna och skyddsombuden. Arbetsmiljökommittén har utgjort navet i processen.

Arbetet har sedan det inleddes i november 2007 varit inriktat mot att beskriva behov och att föreslå åtgärder. Tidigt i höstas fanns ett underlag för ett första beslut om åtgärder. Genom det arbete som hittills lagts ned och sammanhållningen kring detta, har andan och stämningen på arbetsplatsen tydligt förbättrats. Men att åstadkomma den goda arbetsplatsen med ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete tar lång tid och kräver beslut av olika slag, olika tidsaxlar och en uppföljning av att vi är på rätt väg. Vid utgången av 2008 kan jag konstatera att arbetet har gått riktigt bra, vi har tagit flera steg på vägen tillsammans och såväl arbetsmiljön som arbetsklimatet på Länsstyrelsen har tydligt utvecklats och förbättrats.

En god arbetsplats är en förutsättning för att Länsstyrelsen ska kunna bidra till en god utveckling av Värmland. Min bedömning är att vi är på rätt väg och att vi är en bra bit på väg mot den goda arbetsplatsen.

Landshövding Eva Eriksson

Länsstyrelsens organisation

* Miljöprövningsdelegation

ÖVERGRIPANDE REDOVISNING AV VERKSAMHETSKOSTNADER

Tabell A - Verksamhetskostnader 2008				
Verksamhetsområden och verksamhetsgrenar samt myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		Kostnader inkl OH	
	Tkr	%	Tkr	%
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	58 769	38,1	78 517	50,9
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	24 100	41,0	33 595	42,8
VG Regional tillväxt	5 111	8,7	7 412	9,4
VG Miljömålsarbete	29 558	50,3	37 510	47,8
VO Tillsyn och vägledning	24 309	15,7	34 795	22,5
VG Social tillsyn	8 400	34,6	11 458	32,9
VG Miljötillsyn	11 318	46,5	16 386	47,1
VG Djur- och livsmedelskontroll	1 870	7,7	2 773	8,0
VG Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggväsendet samt övrig tillsyn	2 721	11,2	4 178	12,0
VO Ärendehandläggning	27 135	17,6	41 058	26,6
VG Omställning av energisystemet	446	1,6	767	1,9
VG EU-stöd	15 378	56,7	22 980	56,0
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	11 311	41,7	17 311	42,1
SUMMA PRODUKTION	110 213	28,6	154 370	100
Myndighetsövergripande verksamhet (10) samt Administration och intern service (11)	44 157	28,6		
SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	154 370	100	154 370	100
Resurssamverkan	-		-	
Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen	154 370		154 370	
<i>Myndighetsövergripande verksamhet, uppdelat på:</i>				
Nivå 1 (113-115)	23 625	31,3		
Nivå 2 (110-112, 116-119)	10 886	14,4		
Nivå 3 (100-109)	9 646	12,8		
Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	75 412			

Kommentar: Tabellen innehåller samtliga verksamhetskostnader enligt resultaträkningen, oavsett finansiering.

Kostnader per VO och VG	2008	2007	2006
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	58 769	59 623	61 854
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	24 100	24 943	25 248
VG Regional tillväxt	5 111	6 050	10 373
VG Miljömålsarbete	29 558	28 630	26 233
VO Tillsyn och vägledning	24 309	24 616	21 619
VG Social tillsyn	8 400	5 832	4 733
VG Miljötillsyn	11 318	13 525	11 831
VG Djur- och livsmedelskontroll	1 870	1 996	1 858
VG Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	2 721	3 263	3 197
VO Ärendehandläggning	27 135	28 276	31 070
VG Omställning av energisystemet	446	912	1 047
VG EU-stöd	15 378	16 663	20 255
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	11 311	10 701	9 768
Resurssamverkan	-	-	-
Myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	44 157	41 089	40 615
Totala kostnader (inkl. OH)	154 370	153 604	155 158

Årsarbetskrafter per VO och VG	2008	2008	2008	2007	2006
	Årsarbets- kraft totalt	Årsarbets- kraft Kvinnor	Årsarbets- Kraft Män	Årsarbets- kraft totalt	Årsarbets- kraft totalt
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	67,8	33,5	34,3	71,3	78,5
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	32,6	16,0	16,6	34,5	39,4
VG Regional tillväxt	7,9	5,2	2,7	7,8	10,7
VG Miljömålsarbete	27,3	12,3	15,0	29,0	28,4
VO Tillsyn och vägledning	36,0	21,4	14,6	35,3	33,2
VG Social tillsyn	10,5	8,0	2,5	8,8	8,1
VG Miljötillsyn	17,4	9,0	8,4	17,7	16,3
VG Djur- och livsmedelskontroll	3,1	1,2	1,9	3,2	3,1
VG Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	5,0	3,2	1,8	5,6	5,7
VO Ärendehandläggning	47,8	30,6	17,2	49,3	55,7
VG Omställning av energisystemet	1,1	0,8	0,3	1,7	1,7
VG EU-stöd	26,1	17,6	8,5	27,4	33,9
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	20,6	12,2	8,4	20,2	20,1
Myndighetsövergripande (10 + 11)	34,7	20,1	14,6	33,7	34,4
Totala årsarbetskrafter	186,3	105,6	80,7	189,6	201,8

Tabell B.3 - Kostnader för representation (tkr)	2008	2007	2006
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	405	346	359
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	681	843	665

Kommentar: Kostnaderna för intern representation utgörs till största delen av "fritt kaffe" till personalen.

Tabell B.4 - Lokaler och service	2008	2007	2006
Lokalkostnader residens (tkr) 103	797	793	778
Lokalyta residens (m ²)	774	774	795
Lokalkostnad per m ² i residenset	1 030	1 024	979
Lokalkostnad exkl. residenset (113)	7 467	7 027	6 952
<i>varav</i> lokalkostnader för kontorslokaler inkl. biytor	7 457	7 017	6 946
Lokalyta exkl. residens (m ²)	7 363	7 363	7 121
<i>varav</i> lokalyta för kontorslokaler inkl. biytor	6 893	6 893	6 651
Lokalkostnad per m ² exkl. residens	1 014	954	976
Lokalkostnad per m ² för kontorslokaler inkl. biytor	1 081	1 017	1 044
Lokalkostnad per årsarbetskraft exkl. residenset (tkr)	40	37,0	34,4
Lokalkostnad per årsarbetskraft för kontorslokaler inkl. biytor	40	36,9	34,4
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²) för kontorslokaler inkl. biytor	37	36,2	33,0
Kostnader för lokalvård exkl. residens	1 010	989	946
Driftskostnader för larm och bevakning samt säkerhetsåtgärder i Länsstyrelsens lokaler.	330	330	332

Kommentar: Lokalvården bedrivs som entreprenad.

Tabell C - Kostnader och årsarbetskrafter 2007-2008							
VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Års- arbets- kraft totalt	Års- arbets- kraft Kvinnor	Års- arbets- kraft Män	Kostnader	Års- arbets- kraft totalt
10	Myndighetsövergripande verksamhet	9 646	8,6	4,1	4,5	9 673	9,8
1009	Kompetensutveckling inom område 10	271	0,1	0,0	0,1	59	0,1
11	Administration och intern service	34 511	26,1	16,0	10,1	31 416	23,9
1109	Kompetensutveckling inom område 11	282	0,3	0,3	0,0	452	0,2
20-21	Övrig förvaltning	3 917	7,0	5,1	1,9	4 158	7,2
2009	Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21	37	0,1	0,1	0,0	29	0,1
201	Allmänna val	82	0,1	0,1	0,0	30	0,1
202	Medborgarskap	39	0,1	0,1	0,0	35	0,1
203	Överförmyndare	303	0,6	0,6	0,0	262	0,5
204	Begravningsfrågor	48	0,1	0,1	0,0	55	0,1
205	Näringsrättsliga frågor	21	0,0	0,0	0,0	16	0,0
2051	Pantlåneverksamhet	19	0,0	0,0	0,0		
2052	Frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	2	0,0	0,0	0,0		
206	Stiftelser	467	1,0	0,8	0,2	740	1,4
2061	Stiftelser - registrering	204	0,5	0,4	0,1	268	0,6
2062	Stiftelser - tillsyn	263	0,5	0,4	0,1	364	0,6
207	Lönegaranti	230	0,4	0,4	0,0	145	0,4
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m	158	0,4	0,4	0,0	160	0,3
2081	Deponerade medel	35	0,1	0,1	0,0		
2082	Allmänna arvsfonden	8	0,0	0,0	0,0		
2083	Bygdeavgifter	115	0,3	0,3	0,0		
2084	Rederistöd	0	0,0	0,0	0,0		
2085	Åborätten och allmänningar	0	0,0	0,0	0,0		
211	Allmän kameraövervakning	155	0,3	0,2	0,1	308	0,5
212	Bevakningsföretag mm	264	0,5	0,5	0,0	507	0,9
213	Ärenden enligt ordningslagen mm överklaganden av polismyndighetens beslut	4	0,0	0,0	0,0	16	0,0
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	205	0,3	0,2	0,1	174	0,2
215	Lotterier, bingo mm	160	0,4	0,4	0,0	176	0,4
216	Kampsportsmatcher	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
218	Jakt och viltvård	1 041	1,7	0,7	1,0	1 059	1,6
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	81	0,2	0,1	0,1	92	0,2

VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Års- arbets- kraft totalt	Års- arbets- kraft Kvinnor	Års- arbets- kraft Män	Kostnader	Års- arbets- kraft totalt
24	Yrkesmässig trafik	464	0,8	0,4	0,4	564	0,9
240	Allmänt och övergripande inom yrkesmässig trafik	40	0,0	0,0	0,0	108	0,1
2409	Kompetensutveckling inom område 24	12	0,0	0,0	0,0	15	0,1
241	Tillstånd (utom internationella transporter och taxiförarlegitimationer)	242	0,5	0,2	0,3	230	0,5
242	Internationella transporter	16	0,0	0,0	0,0	20	0,0
243	Tillsyn och kontroll (utom taxiförarlegitimationer)	135	0,3	0,2	0,1	138	0,2
244	Taxiförarlegitimationer	31	0,0	0,0	0,0	41	0,1
249	Övriga ärenden inom yrkesmässig trafik	0	0,0	0,0	0,0	27	0,0
25	Körkort och trafikföreskrifter	4 856	8,8	6,8	2,0	4 318	8,9
250	Allmänt och övergripande inom körkort och trafikföreskrifter	318	0,6	0,4	0,2	249	0,5
2509	Kompetensutveckling inom område 25	38	0,1	0,0	0,1	27	0,1
251	Tillstånd	1 952	2,7	2,2	0,5	1 653	3,4
252	Villkor	283	0,7	0,6	0,1	239	0,6
253	Körkortsingripanden	1 940	4,2	3,3	0,9	1 961	4,0
258	Trafikföreskrifter mm	351	0,6	0,3	0,3	216	0,4
259	Övriga ärenden inom körkort och trafikföreskrifter mm	12	0,0	0,0	0,0	0	0,0
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	2 333	3,6	1,6	2,0	2 303	3,6
280	Allmänt och övergripande inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	454	0,5	0,4	0,1	241	0,3
2809	Kompetensutveckling inom område 28	173	0,2	0,1	0,1	166	0,2
281	Livsmedelskontroll	191	0,3	0,1	0,2	164	0,2
282	Djurskydd	1 352	2,3	0,9	1,4	1 463	2,4
283	Smittskydd	233	0,4	0,2	0,2	240	0,4
284	Allmänna veterinära frågor mm	94	0,1	0,0	0,1	129	0,2
289	Övriga ärenden inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	9	0,0	0,0	0,0	66	0,1

VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Års- arbets- kraft totalt	Års- arbets- kraft Kvinnor	Års- arbets- kraft Män	Kostnader	Års- arbets- kraft totalt
30	Regional tillväxt	9 981	15,3	7,6	7,7	11 814	16,5
300	Allmänt och övergripande inom regional utveckling	2 975	4,4	1,5	2,9	3 716	5,2
3009	Kompetensutveckling inom område 30	194	0,3	0,1	0,2	110	0,2
301	Tillväxtprogram mm	161	0,2	0,0	0,2	289	0,4
302	Företagsstöd	1 297	2,5	0,9	1,6	1 176	2,3
303	Regional projektverksamhet	2 235	3,0	2,2	0,8	3 617	3,3
304	EG:s strukturfonder (Regionala fonden, Sociala fonden och Jordbruksfonden)	2 152	3,1	1,0	2,1	2 355	3,9
305	Uppföljning och utvärdering av regionala stöd (ej EG:s strukturfonder)	225	0,1	0,0	0,1	181	0,3
306	Gränsregionalt samarbete (ej Interreg)	928	2,0	2,0	0,0	431	1,0
307	Konkurrensfrågor	7	0,0	0,0	0,0	46	0,1
309	Övriga ärenden inom regional utveckling	1	0,0	0,0	0,0	3	0,0
34	Infrastrukturplanering	815	1,3	0,8	0,5	1 577	1,8
3409	Kompetensutveckling inom område 34	43	0,1	0,1	0,0	7	0,0
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 868	6,8	3,9	2,9	3 955	5,9
400	Allmänt och övergripande inom hållbar samhällsplanering och boende	1 359	2,2	1,3	0,9	1 710	2,0
4009	Kompetensutveckling inom områdena 40 och 41	205	0,3	0,2	0,1	145	0,2
401	Översikts- och regionplaner m.m	333	0,6	0,4	0,2	126	0,2
402	Detaljplaner, områdesbestämmelser, fastighetsplaner m.m	904	1,8	1,3	0,5	1 182	2,1
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	682	1,3	0,4	0,9	693	1,2
404	Tillsyn av plan- och byggnadsfrågor, samråd m.m	252	0,4	0,2	0,2	55	0,1
4041	Tillsyn av planfrågor	170	0,3	0,2	0,1		
4042	Tillsyn av byggnadsfrågor	82	0,1	0,0	0,1		
405	Bostadsförsörjning	164	0,3	0,3	0,0	73	0,1
406	Ekologiskt hållbar samhällsutveckling	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
407	Fastighetsbildning, frågor kring markanvändning m.m	147	0,2	0,0	0,2	71	0,1
409	Övriga ärenden inom hållbar samhällsplanering och boende	27	0,0	0,0	0,0	45	0,1

VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Års- arbets- kraft totalt	Års- arbets- kraft Kvinnor	Års- arbets- kraft Män	Kostnader	Års- arbets- kraft totalt
41	Stöd till boende	599	1,4	1,1	0,3	1 086	1,9
411	Bidrag till nybyggnad	33	0,1	0,1	0,0	21	0,0
412	Bidrag till ombyggnad	4	0,0	0,0	0,0	12	0,0
413	Bidrag till energiåtgärd	446	1,0	0,7	0,3	913	1,7
414	Bidrag till åtgärder mot radon	116	0,3	0,3	0,0	125	0,2
419	Övriga ärenden inom stöd till boende	0	0,0	0,0	0,0	15	0,0
42	Omställning av energisystemet	624	1,1	0,2	0,9	331	0,6
420	Allmänt och övergripande inom omställning av energisystemet	369	0,7	0,1	0,6	64	0,1
4209	Kompetensutveckling inom område 42	3	0,0	0,0	0,0	7	0,0
421	Förnybar energi	75	0,1	0,0	0,1	140	0,3
422	Hushållning med energi	180	0,3	0,1	0,2	127	0,2
429	Övriga ärenden inom omställning av energisystemet	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
43	Kulturmiljö	4 817	7,6	5,5	2,1	5 797	6,6
430	Allmänt och övergripande inom kulturmiljö	1 121	1,8	1,1	0,7	1 193	2,1
4309	Kompetensutveckling inom område 43	142	0,2	0,2	0,0	176	0,2
431	Fornminnen	1 204	2,2	1,8	0,4	1 662	2,6
432	Byggnadsminnen	125	0,2	0,2	0,0	83	0,2
433	Kyrkliga kulturminnen	354	0,7	0,7	0,0	267	0,5
434	Byggnadsvård	673	0,7	0,7	0,0	497	0,6
435	Fornminnes- och kulturlandskapsvård	989	1,6	0,9	0,7	1 745	0,3
436	Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	210	0,3	0,1	0,2	331	0,3
439	Övriga ärenden inom kulturmiljö	141	0,1	0,0	0,1	19	0,0
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	5 395	4,8	1,4	3,4	3 833	4,2
450	Allmänt och övergripande inom krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	2 133	2,4	0,7	1,7	1 782	2,1
2,1	Kompetensutveckling inom område 45	315	0,4	0,1	0,3	171	0,2
451	Riskhantering och säkerhet	434	0,5	0,0	0,5	590	0,8
452	Skydd mot olyckor inklusive räddningstjänstansvar	939	0,6	0,0	0,6	442	0,3
453	Krisberedskap samt civilt försvar	1 398	0,7	0,5	0,2	142	0,2
454	Dammsäkerhetsfrågor	72	0,1	0,0	0,1	28	0,0
455	Utbildning, övning information	274	0,2	0,1	0,1	611	0,4
456	Tillsyn och uppföljning	143	0,3	0,1	0,2	237	0,4
459	Övriga ärenden inom, fredstida krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	2	0,0	0,0	0,0	1	0,0

VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Års- arbets- kraft totalt	Års- arbets- kraft Kvinnor	Års- arbets- kraft Män	Kostnader	Års- arbets- kraft totalt
5	Naturvård och miljöskydd	42 693	49,3	21,7	27,6	43 624	54,0
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	10 172	12,9	6,1	6,8	11 818	14,5
500	Allmänt och övergripande inom naturvård och miljöskydd	4 526	6,6	2,8	3,8	5 241	8,2
5009	Kompetensutveckling inom områdena 50-58	913	1,3	0,7	0,6	985	1,3
501	Miljömål	1 274	2,0	1,2	0,8	1 703	2,7
502	Miljöövervakning och uppföljning av miljömål	3 829	3,3	1,5	1,8	4 283	2,6
503	Tillsynsvägledning	317	0,6	0,3	0,3	331	0,6
504	Överlåtelse av beslut och operativ tillsyn till kommun	3	0,0	0,0	0,0	5	0,0
505	Överklagande av kommuns beslut enligt miljöbalken m.fl. författningar	193	0,3	0,2	0,1	230	0,4
509	Övriga ärenden inom övergripande naturvård och miljöskydd	30	0,1	0,1	0,0	25	0,0
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	17 828	16,9	8,5	8,4	17 708	18,3
511	Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	10 560	12,3	5,3	7,0	9 670	14,5
512	Förvaltning och skötsel av skyddade områden	6 751	4,1	2,9	1,2	7 480	3,5
513	Vattenskyddsområden (exkl. tillsyn)	158	0,3	0,3	0,0	172	0,3
515	Tillsyn av områdesskydd (exkl. vattenskyddsområden)	351	0,2	0,0	0,2	374	0,0
516	Tillsyn av vattenskyddsområden	8	0,0	0,0	0,0	6	0,0
519	Övriga ärenden inom skydd av områden och arter	0	0,0	0,0	0,0	6	0,0
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	948	1,9	0,8	1,1	966	1,9
521	Tillstånd och dispenser avseende naturskydd	349	0,7	0,3	0,4	292	0,6
522	Skydd för djur- och växtarter	102	0,2	0,0	0,2	65	0,2
523	Övrig prövning avseende naturskydd	10	0,0	0,0	0,0	24	0,0
525	Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken	359	0,7	0,3	0,4	514	1,0
526	Tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd	74	0,2	0,1	0,1	37	0,1
527	Tillsyn av skydd för djur- och växtarter	29	0,1	0,1	0,0	6	0,0
528	Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd	5	0,0	0,0	0,0	5	0,0
529	Övriga ärenden inom prövning och tillsyn för skydd av naturen	20	0,0	0,0	0,0	24	0,0

VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Års- arbets- kraft totalt	Års- arbets- kraft Kvinnor	Års- arbets- kraft Män	Kostnader	Års- arbets- kraft totalt
53	Vattenverksamhet	2 861	5,0	2,3	2,7	3 519	5,8
531	Prövning av vattenverksamhet	207	0,4	0,1	0,3	215	0,4
535	Tillsyn av vattenverksamhet	1 202	2,4	0,9	1,5	1 488	2,7
537	Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	1 430	2,2	1,3	0,9	1 784	2,7
539	Övriga ärenden inom vattenverksamhet	22	0,0	0,0	0,0	32	0,0
54	Mineral- och torvfyndigheter	11	0,0	0,0	0,0	51	0,1
543	Prövning enligt minerallagen och lagen om vissa torvfyndigheter	9	0,0	0,0	0,0	2	0,0
546	Tillsyn av undersökning och bearbetning av torvfyndigheter	2	0,0	0,0	0,0	0	0,0
549	Övriga ärenden inom mineral- och torvfyndigheter	0	0,0	0,0	0,0	49	0,1
55	Miljöfarlig verksamhet	2 826	5,2	1,9	3,3	2 989	5,3
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken (inkl Samråd)	1 679	3,1	1,1	2,0	1 624	2,9
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	1 040	1,9	0,6	1,3	1 243	2,2
559	Övriga ärenden inom miljöfarlig verksamhet	107	0,2	0,2	0,0	122	0,2
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	417	0,8	0,1	0,7	405	0,8
561	Prövning av kemiska produkter och biotekniska organismer	5	0,0	0,0	0,0	8	0,0
562	Prövning av avfall och producentansvar	105	0,2	0,0	0,2	129	0,3
5620	Transport av avfall och farligt avfall	67	0,1	0,0	0,1	76	0,2
563	Prövning av övrigt miljö- och hälsoskydd	42	0,1	0,0	0,1	89	0,2
565	Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer	25	0,0	0,0	0,0	1	0,0
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	89	0,2	0,0	0,2	63	0,1
567	Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd	6	0,0	0,0	0,0	1	0,0
569	Övriga ärenden inom övrigt miljö- och hälsoskydd	145	0,3	0,1	0,2	114	0,2
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 319	3,2	1,9	1,3	2 178	4,0
571	Prövning av förorenade områden	0	0,0	0,0	0,0	1	0,0
575	Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden	633	1,3	0,9	0,4	817	1,7
577	Efterbehandling av förorenade områden	1 594	1,7	0,9	0,8	1 251	2,1
579	Övriga ärenden inom förorenade områden	92	0,2	0,1	0,1	109	0,2

VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Års- arbets- kraft totalt	Års- arbets- kraft Kvinnor	Års- arbets- kraft Män	Kostnader	Års- arbets- kraft totalt
58	Restaurering	5 311	3,4	0,1	3,3	3 990	3,3
60	Lantbruk	16 237	27,4	18,1	9,3	17 637	28,7
600	Allmänt och övergripande inom lantbruk	1 651	2,3	1,0	1,3	1 834	2,8
6009	Kompetensutveckling inom område 60	429	0,6	0,4	0,2	475	0,7
601	Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar	7 942	16,6	12,7	3,9	8 603	17,1
602	Stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder exkl. kompetensutveckling	2 058	3,8	1,9	1,9	1 406	2,4
603	Stöd till kompetensutvecklingsåtgärder inom lantbruket	3 202	2,6	1,9	0,7	4 264	4,0
604	Utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden	258	0,1	0,0	0,1	308	0,4
605	Tillsyn, kontroll mm	338	0,5	0,2	0,3	378	0,5
606	Jordbruksfastigheter	740	1,4	0,3	1,1	832	1,5
609	Övriga ärenden inom lantbruk	48	0,1	0,1	0,0	12	0,0
62	Fiske	2 211	2,0	0,1	1,9	2 413	2,2
620	Allmänt och övergripande inom fiske	44	0,1	0,0	0,1	88	0,1
6209	Kompetensutveckling inom område 62	13	0,0	0,0	0,0	39	0,1
621	Fiskerinäring	67	0,1	0,0	0,1	51	0,1
622	Stöd till fisket	24	0,0	0,0	0,0	33	0,1
623	Fiskevård, fritidsfiske	2 061	1,8	0,1	1,7	2 218	1,9
629	Övriga ärenden inom fiske	15	0,0	0,0	0,0	23	0,0
70	Social omvårdnad	9 461	11,9	8,8	3,1	6 734	10,2
700	Allmänt och övergripande inom social omvårdnad (Tidigare benämnt "Social omvårdnad" under VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete)	1 061	1,4	0,7	0,7	902	1,3
7009	Kompetensutveckling inom område 70	85	0,1	0,1	0,0	78	0,1
701	Tillsyn och rådgivning	4 220	7,3	6,1	1,2	4 120	7,0
702	Enskild vårdverksamhet	95	0,2	0,2	0,0	50	0,1
703	Individärenden - yttranden till domstol mm	33	0,0	0,0	0,0	17	0,0
704	Fördelning av statsbidrag	4 017	2,9	1,7	1,2	1 603	1,7
705	Alkohol och tobaksärenden	5	0,0	0,0	0,0	19	0,0
709	Övriga ärenden inom social omvårdnad	30	0,1	0,1	0,0	23	0,1

VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter	2008		2008		2007	
		Kostnader	Års- arbets- kraft totalt	Års- arbets- kraft Kvinnor	Års- arbets- kraft Män	Kostnader	Års- arbets- kraft totalt
80	Jämställdhet mellan kvinnor och män	1 076	1,1	1,1	0,0	1 062	1,1
8009	Kompetensutveckling inom område 80	111	0,1	0,1	0,0	177	0,2
85	Integration	866	1,4	1,3	0,1	1 309	1,6
8509	Kompetensutveckling inom område 85	112	0,2	0,2	0,0	123	0,2
	Resurssamverkan	-	-	-	-	-	-
	Summa på 2-siffernivå	154 370	186,3	105,6	80,7	153 604	189,6

Kommentar: Uppgifterna i tabellen avser all anställd personal vid Länsstyrelsen, oavsett finansiering och anställningsform. En årsarbetskraft motsvarar 220 arbetsdagar per år. I kompetensutvecklingstiden ingår tid när medarbetare deltagit i externa eller interna utbildningar samt även viss tid för självstudier.

Tabell D – Redovisning av ärenden 2008 (samtliga ärenden oavsett databas)									
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. <u>initiativ-ärenden</u>)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	35	122	208	304	61	1	1	-	1
Övrig förvaltning (20-21)	203	1 196	75	1 240	234	29	6	-	2
varav stiftelser (206)	183	537	125	753	92	2	-	-	4
varav allmän kameraövervakning (211)	15	63	1	69	10	1	-	-	-
varav bevakningsföretag m.m (212)	28	201	10	223	16	1	-	-	-
Yrkesmässigtrafik (24)	7	331	65	380	23	2	1	-	-
varav tillsyn och kontroll (utom taxiförar-legitimationer) (243)	1	128	60	177	12	2	1	-	-
Körkort och trafikföreskrifter mm inkl sk gröna ärenden (25) ¹⁾	1 816	14 430	143	13 801	2 588	245	208	42	11
varav tillstånd exkl. s.k. gröna ärenden (251)	1 035	7 225	-	6 635	1625	23	20	6	3
varav s.k. gröna ärenden (ej dnr)	-	3 443	-	3 443	-				
varav körkortsingripanden (253)	574	2 440	8	2 337	685	172	165	29	8
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	43	241	25	241	68	5	1	-	1
varav Livsmedelskontroll (281)	1	15	2	16	2	-	-	-	-
varav Djurskydd (282)	36	134	13	121	62	5	1	-	-
varav Smittskydd (283)	3	69	5	75	2	-	-	-	1
varav Allmänna veterinära frågor (284)	-	-	4	4	-	-	-	-	-
Regional tillväxt (30)	93	176	13	216	66	-	-	-	5
Infrastrukturplanering (34)	26	32	1	38	21	-	-	-	-
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	54	1294	27	1 301	74	429	25	1	-

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Stöd till boende (41)	767	818	1	1 169	417	39	26	-	3
Omställning av energisystemet (42)	1	35	4	39	1	-	-	-	-
Kulturmiljö (43)	154	555	58	603	164	2	2	1	-
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	40	92	35	79	88	-	-	-	7
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	6	9	21	23	13	-	-	-	-
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	98	116	8	140	82	66	17	1	39
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	153	184	31	199	169	1	2	-	104
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	-	3	-	3	-	-	-	-	-
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	59	246	12	271	46	6	1	1	4
Vattenverksamhet (53)	72	201	25	227	71	5	4	1	18
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	57	152	15	171	53	4	4	1	15
Mineral- och torvfyndigheter (54)	-	13	-	13	-	-	-	-	-
Miljöfarlig verksamhet (55)	108	422	35	423	143	-	-	-	4
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	55	263	33	280	72	-	-	-	1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	25	144	2	156	15	1	-	-	3
Förorenade områden, efterbehandling (57)	64	17	22	26	77	-	-	-	31
varav tillsyn av förorenadeområden och miljöriskområden (575)	23	6	4	4	29	-	-	-	14
Restaurering (58)	25	41	13	41	38	-	-	-	10

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Lantbruk (60)	1 427	10 466	20	11 371	542	26	8	-	-
varav stöd till jordbruket enligt EGs förordningar (601)	1 380	9 232	-	10 111	501	-	-	-	-
Fiske (62)	67	274	3	223	121	-	-	-	16
Social omvårdnad (70)	232	276	382	611	279	2	-	-	-
varav tillsyn och rådgivning (701)	200	422	398	509	511	-	-	-	-
Jämställdhet mellan kvinnor och män (80)	3	-	6	6	3	-	-	-	-
Integration (85)	9	15	11	26	9	-	-	-	-
Summa	5 581	31 737	1 225	33 135	5 400	859	302	47	259
Varav Vattenmyndighetens ärenden									
Varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	32	47	-	32	47	17	2	1	3

Kommentar: ¹⁾ På grund av ändrade rutiner är inte samtliga ärenden diarieförda.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer									
A	B			C			D		
Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2008			Antal beslutade ärenden under 2008			Antal överklagade ärenden under 2008		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (24-25, 34), exklusive s.k. gröna ärenden	2858	7925	61	2664	7392	219	35	202	7
Regional tillväxt (30)	18	15	156	17	18	188	-	-	-

Kommentar: Redovisningen avser ärenden som registrerats i Diabas. Ärenden som registrerats i Platina finns inte med i redovisningen eftersom det systemet idag inte är utvecklat för att kunna få fram sådana uppgifter.

LÄNSSTYRELSENS VERKSAMHETSOMRÅDEN SAMT VERKSAMHETSGRENAR

VO KUNSKAPSUPPBYGGNAD, SAMORDNINGS- OCH SEKTORSÖVERGRIPANDE ARBETE

Mål 1: Länsstyrelserna ska stärka det sektorsövergripande arbetet och samordningen av de olika sakområdena för att uppnå effektiva lösningar och bidra till en hållbar utveckling i länen.

Länsstyrelsen har en viktig roll i arbetet att uppnå hållbar regional utveckling. Myndigheten har stor bredd i sin verksamhet och i och med det korresponderande kompetens hos personalen. Förutsättningar för att uppnå god kvalitet i det tvärsektoriella arbetet är bland annat att:

- säkerställa rätt kompetens
- finna optimala former för arbetet; organisation, organisering och rutiner
- skapa en verksamhetsplanering som resulterar i öronmärkt tid för tvärsektoriellt arbete

Framgångsrikt arbete har pågått under året med insatser inom alla tre ovan nämnda punkter, vilket har resulterat i kvalitetsförbättringar i vårt arbete både internt och externt. Några insatser att lyfta fram är:

- Behovet av kompetensutveckling inom arbetsmetodik för ledning av samverkansprocesser, såväl interna som externa, har vi fokuserat på. Utbildning har skett av medarbetare inom vattendirektivsarbetet, miljömålsarbetet, reservatsbildningsarbetet, vårt interna forum för regionala processledare, den så kallade HRU-gruppen (Hållbar Regional Utveckling) samt inom det interna samverkansarbetet kring arbetsmiljöfrågor.
- Forum har utvecklats för tvärsektoriellt arbete: HRU-gruppens arbete har vidareutvecklats, ett forum för informationsutbyte och samarbete kring vattenrelaterade frågor har skapats och den sedan mycket lång tid inarbetade planberedningen – för handläggning av PBL-ärenden – har omformats för att få ett bättre tvärsektoriellt arbete. Vi har även bildat en ny ärendeberedningskonstellation kallad VATTNA, där vi samlat tillsyns- och tillståndsärenden inom naturvårds- och vattenområdet enligt miljöbalken. Separata interna styrgrupper har också bildats för mångfalds- och miljömålsarbetet.
- Metoder för tvärsektoriell verksamhetsplanering har vidareutvecklats och praktiserats i ökad omfattning under året – framför allt inom de tydliga tvärsektoriella arbetsområdena miljömål, mångfald och risk- och säkerhet.

De tre mest framträdande hindren för ytterligare utveckling av Länsstyrelsens och länets sektorsövergripande arbete är följande:

1. Den stora kvantitet utredningar som ligger för dörren eller redan genomförts och som kan eller kommer att innebära att verksamhet flyttas från Länsstyrelsen alternativt mellan länsstyrelserna med – ibland – kort varsel, medför mycket stora hinder för långsiktig planering av till exempel kompetensförsörjning.
2. Öronmärkt finansiering av uppdrag, från regeringskansliet eller genom en nationell myndighet, påverkar möjligheten till regional anpassning och balansering mellan olika behov i den ekonomiska rationaliseringsprocess vi ständigt lever i. Det påverkar också

möjlighet till långsiktig planering och kontinuitet eftersom dessa uppdrag ofta är relativt korta och med kort önskad leveranstid. Vi upplever att sektorssamordningen är relativt svag på nationell nivå, vilket återspeglas i bland annat dessa uppdrag, men även i stort i de uppdrag vi får i regleringsbrev och separat.

3. Brist på en processledarresurs alternativt samverkanskompetens. Detta är en fråga där vi har egen rådighet, men det försvåras av ovan nämnda omständigheter samt en låg personalomsättning, vilket begränsar möjlighet till nyrekrytering av ”nyckelfärdig” personresurs högst väsentligt.

Verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete

Tabell 1.1 - För sakområdet jämställdhet			
Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2008	2007	2006
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr)	1 479	1 442	1 342
varav ramanslag 32:1, netto (tkr)	1 159	1 151	1 263
varav övrig finansiering (tkr)	320	291	79
Andel av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,0	0,9	0,9
Verksamhetsintäkter	24	-1	22

Kommentar: Ökningen av den externa finansieringen och verksamhetsintäkterna har att göra med intäkter genom medverkan i ett förprojekt till ett socialfondsprojekt om ”Processtöd i jämställdhetsintegrering”, samt till medfinansiering av regionala utvecklingsmedel för det externa jämställdhetsarbetet genom Värmlands jämställdhetsråd.

Mål 1: Verksamheten ska bedrivas så att det finns god beredskap och kapacitet för mottagande av skyddsbehövande m.fl. som beviljats uppehållstillstånd samt utvecklad samverkan mellan kommuner och myndigheter i länet avseende boende, introduktion och snabb arbetsmarknadsetablering.

Under året hade 13 av de 16 Värmländska kommunerna överenskommelse om mottagande av skyddsbehövande. Dessa var Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Hagfors, Karlstad, Kil, Kristinehamn, Munkfors, Storfors, Säffle, Torsby och Årjäng. De kommuner som tar emot ensamkommande barn är undantagna.

Samtliga av ovan nämnda kommuner har treåriga överenskommelser som sträcker sig från 2007 till 2009. Tre kommuner hade ingen överenskommelse gällande 2008, dessa kommuner var Grums, Hammarö och Sunne. De två senare tog dock emot ensamkommande barn.

Under året ökade följande elva kommuner sitt faktiska mottagande: Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Hammarö, Kristinehamn, Storfors, Säffle, Torsby, Årjäng och Sunne. I och med att dessa kommuner har ökat sitt mottagande innebär det att en klar majoritet av kommunerna i Värmland ökat sitt mottagande. Kommunerna Kil och Munkfors ligger på ett oförändrat mottagande medan det är en minskning i Karlstad och Hagfors.

I diskussionerna om tecknande av överenskommelse var tillgången till bostäder en viktig nämnare. Ingen har dock under året hänvisat till bostadsfrågan som någon avgörande faktor i antalet mottagna. Vad gäller arbetsmarknadssituationen var den mycket god i länet under större delen av året. Situationen är fortsättningsvis relativt god i några gränskommuner även om läget förändrades totalt i och med lågkonjunkturen. Ingen kommun hänvisar till arbetsmarknadssituationen som någon avgörande nämnare under året. Hur det blir innevarande år återstår att se. Den faktor som haft den största betydelsen i att mottagandet sjunkit i tre av Värmlands 16 kommuner är att väldigt få anvisats och placerats i kommunerna. Det faktiska mottagandet har sjunkit i Kils kommun som tillsammans med Munkfors och Hagfors har stora problem med att få anvisade. Alla kommuner utom Karlstad uppger att det varit svårt att få anvisningar under året och de flesta kommuner uppger att de fått en stor grupp i slutet av året.

Dels är det få som anvisas dels tackar personer nej till anvisningen. Det är svårt för kommunerna att planera dels på grund av få anvisningar och dels att många personer tackar nej till anvisningen.

Länsstyrelsen har under året fortsatt med att besöka kommunerna. Besöken har riktat sig till integrations- och flyktingverksamheten inom kommunen och syftet har varit att höra hur verksamheten fungerar för att ta reda på vad som behöver utvecklas och vad Länsstyrelsen bör satsa mer på till exempel när det gäller utbildningar. Utveckling av introduktionen för att främja beredskapen att ta emot fler samt uppmuntran till projekt har utgjort en bas för diskussionerna. Länsstyrelsen har bett att Arbetsförmedlingen ska delta i dessa möten i syfte att ta reda på hur samverkan mellan arbetsförmedlingen och kommunen fungerar på det lokala planet. Dessa besök har utgjort en del i den kartläggning vilken redogörs för nedan.

Länsstyrelsen har under året samlat kommunernas integrationshandläggare på ett fyradagars seminarium med föredrag på i förväg önskade teman, aktuell information från aktörer på området och tid för erfarenhetsutbyte med mera. Detta är en av kommunerna mycket uppskattad form för interaktion kommuner emellan.

Under våren ordnades en konferens riktad till kommuner och aktörer inom området. Ämnesområden som togs upp vid det tillfället valdes utifrån uttryckta behov hos kommunerna. Det handlade bland annat om samverkan kring introduktionen, Arbetsförmedlingens nya roll, hur dialogen mellan Migrationsverket och kommunerna fungerar och hur den kan utvecklas, hur vi kan samverka för att motverka främlingsfientligheten i Värmland med mera.

Intresse för vidarebosättning kartlades på begäran av regeringen och det visade att intresse fanns men att få räkna av dessa mot överenskommelsen var avgörande. Hagfors kommun är den kommun som gått med i vidarebosättningsprogrammet i organiserad form och intresse finns i fler kommuner.

Uppföljning av introduktionen sker kontinuerligt genom dialog med kommunerna och verksamhetsbesök i kommunerna. Ett utvecklingsperspektiv på verksamheten är tydlig i dialogerna. Det pågår mycket nytänkande och förändringsarbete med introduktionen och det är även något som vi uppmuntrar till genom att informera om andra projekt och möjliga medel med mera. Länsstyrelsen har under året tagit fram en kvalitativ enkät tillsammans med Professor Kirsti Kuusela på Karlstad universitet. Syftet med enkäten var att följa upp introduktionen med målet att få veta vilka behov som finns i kommunerna och vad som behöver utvecklas. Resultaten ska analyseras tillsammans med Kirsti Kuusela. Vid en genomgång av resultaten kan man se att mycket bra görs i de små kommunerna men det finns områden som behöver utvecklas, däribland svenska för invandrare och samhällsinformation.

Under det gångna året har mycket skett på samverkansområdet i Värmland. Förutom regelbundna möten med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket har vi sammankallat länets SFI-ansvariga till ett möte. Vi kommer att bjuda in till ett nytt möte under 2009 och syftet är att uppmuntra till nytänkande och en mera flexibel undervisning inom ramen för SFI. Den grupp som tog fram den regionala överenskommelsen som träffats i Värmland för 2007-2008 samlades under våren. Bland annat enades gruppen om hur arbetet ska fortsätta. Gruppen deltog även på konferensen "Invandrare – en självklar del i Värmländsk tillväxt" som arrangerades av Länsstyrelsen. Till denna bjöds kommuner, andra myndigheter, organisationer och näringsliv in. Målet är att skapa ett bredare driv i integrationsarbetet i länet. Länsstyrelsen har även ingått i styrgrupper för olika projekt, varit med i marknadsföringssammanhang av länet samt agerat bollplank och inspiratör till frivilligorganisationer, företag och förbund. Vidare har samverkansprojekt med Länsstyrelsen i Dalarna och Gävleborg diskuterats.

Vid kommunbesök och träffar med olika aktörer under år 2007 inleddes tanken om en kartläggning av introduktionsområdet. Kartläggningen genomfördes under första halvan av året och har utmynnat i en modell som vi börjat arbeta utifrån. Kartläggningen visade vilka hinder som finns inom introduktionsområdet samt vilka andra faktorer som utgör bromsklossar för en snabbare arbetsmarknadsetablering i länet. Vidare visar kartläggningen vilka intressen som finns inom arbetsmarknadsområdet och vilka behoven är. Kartläggningen fortsätter nu med att lyfta fram befintliga fungerande åtgärder och modeller som bara behöver belysas samt var nya behov utvecklas. Samtidigt inrättades en strategisk ledningsgrupp för integrationsfrågor vilken landshövdingen sammankallade till ett första möte i november. Gruppen som arbetat fram den regionala överenskommelsen ska utvidgas och fungera som arbetsutskott. Mindre undergrupper bildas med mål att ta fram åtgärder och lyfta modeller för att överbygga de hinder som identifierats.

Tanken med kartläggningen, styrgruppen och undergrupperna är att ta fram en samverkansform för Värmland som gör att nyanlända kommer till Värmland, stannar i Värmland och snabbt etablerar sig på arbetsmarknaden. Samverkansformen är utformad i linje med det regionala utvecklingsprogrammet och har ett kompetensförsörjnings- och tillväxtperspektiv. För att kunna genomföra samverkansformen effektivt har vi sökt medel från ESF-rådet till en förstudie planerad att genomföras under 2009. I arbetsgrupperna kommer näringslivet och klustren i Värmland att vara representerade.

Mycket bra görs redan i länet men goda exempel och modeller måste uppmärksammas och kunna användas i alla kommuner. I andra delar behöver åtgärder tas fram. Vi uppmuntrar kommuner till att arbeta i nyskapande projekt. Målet är även att skapa en webbplats med samlad information, eftersom bristen på samlad information om vad som erbjuds i länet är en faktor som inverkar på att människor inte stannar i länet. Det handlar till exempel om åtgärder kring SFI-undervisning och kvinnors introduktion eftersom kvinnor som är barnlediga halkar efter i introduktionen. Det är vanligt att kvinnor föder barn tätt och att de då kommer ännu längre efter. För att hitta metoder som effektiviserar introduktionen för mödralediga har nu ett projekt inletts med att integrera förskoleverksamhet och svenskundervisning. Överlag när det gäller projekt uppmuntrar vi aktörer att arbeta utifrån ett jämlikhetsperspektiv. Vi har även agerat bollplank, inspiratör och deltagit i styrgrupper för olika nyskapande projekt under året.

Den gemensamma Samverkansdelegation¹ som inrättades under 2007 har varit en betydelsefull plattform i samarbetet mellan länsstyrelserna, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen samt Sveriges kommuner och Landsting. Samordnare för länsstyrelserna har varit länsrådet vid Länsstyrelsen i Jämtlands län. Delegationen har under året haft fyra möten. Därutöver har parterna mötts i olika tematiska grupper. Fokus i delegationens arbete har legat på avstämning och erfarenhetsutbyte, med fördjupningar inom angelägna utvecklingsområden så som information, prognosarbete, mottagningsstrategier, organiserad vidareflyttning och uppföljning.

Under året har det också etablerats regionala forum för samverkan mellan länsstyrelserna, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. I fyra geografiska områden har möten genomförts, ett under våren och ett under hösten. Syftet har varit att vidga samverkan och att identifiera och undanröja hinder för bosättningen. Därutöver har länsstyrelserna och Migrationsverkets olika

¹ Samverkansdelegationen är ett nationellt samrådsorgan under Migrationsverkets ordförandeskap. Det inrättades under år 2007 på initiativ av länsstyrelserna och Migrationsverket. I delegationen ingår även Arbetsförmedlingen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Delegationen tillkom för samordning och strukturering av arbetsuppgifter som rör flyktningmottagning och nyanländas introduktion. Länsstyrelsernas representation i delegationen bygger på en indelning av landet i fyra regioner vilka sammanfaller med Arbetsförmedlingens markandsområden.

enheter haft ett större antal löpande kontakter under året bland annat rörande bosättning, verksamhetsstatistik, verksamhetsinformation och erfarenhetsutbyte.

Ett fortsatt tydligt mål för integrationspolitiken är att korta vägen in i den svenska arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens uppdrag i denna fråga har av regeringen successivt förtydligats. Arbetsförmedlingen har också tagit egna initiativ, bland annat genom den så kallade Etableringsgruppen, för att förbättra måluppfyllelsen.

Vi anser att det är angeläget att intentionerna kring etableringskedjan i högre grad än hittills omsätts i praktisk handling samt att berörda organs samverkan kring arbetslinjen vidareutvecklas på såväl nationell, regional som lokal nivå.

Länsstyrelsen i Värmlands län har dels genom deltagande i de regionkonferenser Migrationsverket kallat till redovisat hur arbetet med att träffa förslag till överenskommelser med kommuner om flyktingmottagande samt hur bosättningen löper i kommunerna, och dels genom redovisning i direkta kontakter mellan oss och Migrationsverket .

Mål 2: Länsstyrelsernas kulturmiljöarbete ska bedrivas i samverkan med övriga sakområden, särskilt sakområdena naturvård, miljöskydd, samhällsplanering, integration och lantbruk. Kunskapsuppbyggnad för samverkan ska ske bl.a. genom utveckling av tvärsektoriella kunskapsunderlag.

Länsstyrelsens kulturmiljöarbete innefattar ett kunskapsuppbyggande av relevant underlagsmaterial för det samhällsuppdrag vi har men också samordningsfrågor för den regionala kulturmiljövården, konkret ärendehandläggning, tillsyn och vägledning liksom information och annan kunskapsförmedling. Kulturmiljöarbetet är beroende av tillgång och kvalitet på kunskapsunderlag för alla dessa aspekter och sedan flera decennier har på olika sätt kunskapsuppbyggnad och förmedling bedrivits i extern och intern samverkan med bland annat sakområdena naturvård, miljöskydd, samhällsplanering och lantbruk. Denna samverkan har successivt breddats och fördjupats och utgör idag en naturlig del i till exempel det interna sektorsövergripande arbetet och handlägningsrutiner där arbetssättet legitimeras genom fastställda arbets- och handlägningsordningar. För sakområdet integration har ett motsvarande samarbete inletts men några rutiner för samverkan med kulturmiljö har ännu inte utarbetats.

Samverkansformer

Länsstyrelsen har satt samman en intern så kallad HRU-grupp (Gruppen för Hållbar Regional Utveckling) med företrädare för olika sakområden inom organisationen. Gruppen hanterar frågor som har betydelse för övergripande samverkan mellan aktuella sakområden. I gruppens regi diskuteras bland annat kunskapsunderlag för miljö- och samhällsplanering och annan samverkan. HRU-gruppen ansvarar för att arrangera kompetenshöjande seminarier i tvärsektoriella ämnen.

Vår ärendeberedning och tillsynsverksamhet motiverar ofta samverkan mellan sakområdena. Vanligen sker detta genom individuella kontakter i ett tvåpartsförhållande men i ökad utsträckning startas idag särskilda arbetsgrupper för beredning av vissa ärendetyper utifrån ett flerpartsperspektiv. Frågor om att upprätta och tillgängliggöra olika sorters kunskapsunderlag för kulturmiljön är grundläggande för såväl den individuella som den gruppvisa samverkansformen.

Samverkan mellan området kulturmiljö och delar av sakområdet lantbruk har varit särskilt långtgående och framgångsrikt i och med att vi startat en arbetsgrupp för beredning av ärenden inom insatsområdet Utvald miljö enligt landsbygdsprogrammet. I arbetsgruppen finns deltagare

från bland annat områdena naturvård, kulturmiljö och lantbruk representerade. För att stärka kompetensen inom sakområdet lantbruk har antikvariskt utbildad personal rekryterats och på det

sättet har grundläggande kulturmiljöaspekter säkerställts inom det egna sakområdet. I det utåtriktade kompetensutvecklande arbetet för lantbrukare och andra sökande arrangerar vi enligt särskilt kursprogram årliga kurser, rådgivningar och seminarier om bland annat byggnadsvård av ekonomibyggnader (insatsområdet Utvald miljö), lieslätter, stenmursrestaurering (projektet Landet lär) i egen eller upphandlad regi. Sakområdet kulturmiljö deltar vanligen genom läns museets försorg.

På likartat sätt ökar också samverkan mellan områdena kulturmiljövård och naturvård, trots att grunduppgiften är att värna och vårda miljöer skapade av människan respektive att bevara mer opåverkade naturmiljöer ibland leder till motsättningar. Samverkan mellan naturvård, miljöskydd och kulturmiljö i det interna arbetet har bedrivits både individuellt och i beredningsgrupper såsom Vattenberedningen, Naturreservatsgruppen, 12:6-gruppen (ärenden enligt Miljöbalkens 12 kap 6 §) och olika miljömålsgrupper. Närmandet mellan natur och kultur har varit mest märkbart i miljömålsarbetet kring levande sjöar och vattendrag och det externa arbetet med förvaltandet av natur- och kulturresevatnen, deras formella skydd samt information och skötsel.

Alltsedan fysisk riksplanering har kulturmiljöfrågorna hört samman med såväl nationell, regional som kommunal samhällsplanering. Genom våra så kallade planberedningar sker samverkan mellan området kulturmiljö och den kommunala översikts- och detaljplaneringen enligt Plan- och bygglagen. Samverkan i energi- och klimatfrågor inom samhällsplaneringen sker idag på detaljnivå i individuell form handläggare emellan men också översiktligt i ovan nämnda HRU-grupp. Inom ramen för samma grupp vi under året undersökt formerna för en tydligare samverkan mellan sakområdena kulturmiljö och integration.

Kunskapsunderlag

Vid sidan av personella resurser och organisatoriska lösningar är skriftligt kunskapsunderlag (text, bilder och kartor) i form av register, program, inventeringar, utredningar och dokumentation nödvändigt för en fungerande samverkan. En genomförd kunskapsöversikt visar att befintligt kunskapsunderlag i allmänhet är 15-40 år gammalt, har bristande kvalitet och tillförlitlighet samt att det inte avspeglar förhållningssätt och värderingar inom dagens kulturmiljövård. För stora delar av kulturmiljövårdens arbetsfält, till exempel det moderna samhällets kulturarv och det botaniska kulturarvet, saknas idag helt kunskapsunderlag. Likaså saknas kunskapsunderlag för ett aktivt deltagande i miljömålsarbetet där särskilt förvaltningen av det byggda kulturarvet i miljömålet God bebyggd miljö inte kan bedrivas på ett framgångsrikt sätt främst på grund av inaktuellt och ofullständigt kunskapsunderlag.

Den absoluta merparten av befintligt kunskapsunderlag redovisar ensidigt kulturmiljöintressen och är avsett att användas i avvägnings- och handläggningssituationer inom miljö- och samhällsplanering. Gemensamma kunskapsunderlag mellan två eller flera sakområden finns endast undantagsvis. Ett sådant, där materialet i sig redovisar en tvärspektoriell syn på landskapet, är Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden från 1993 med tillhörande åtgärdsprogram. Inom ramen för det regionala landsbygdsprogrammet finns ansatser till en tvärspektoriell redovisning mellan till exempel lantbruk och kulturmiljö bland annat i idéer för återbruk av lantbrukets ekonomibyggnader (se Länsstyrelsens rapport 2006, Lantbrukets gamla byggnader - rum för nya idéer). Utöver det finns enstaka tvärspektoriella redovisningar av natur- och kulturvärden för vissa begränsade geografiska områden som till exempel miljöer för reservatsbildning där bestämmelser och skötselplaner upprättats i samverkan.

Länsomfattande och övergripande befintligt kunskapsunderlag är i övrigt det regionala kulturmiljöprogrammet Ditt Värmland från 1988-90 med tillhörande åtgärdsprogram från 1990. Programmet är idag delvis föråldrat men fyller alltså sin roll vad gäller principiella ställningstaganden och i huvudsak också urvalet av geografiskt särskilt värdefulla kulturmiljöer. Beslutade riksintresseområden för kulturmiljövården enligt 3 och 4 kap MB finns beskrivna i rapporter och deras belägenhet redovisas i Länsstyrelsens geografiska databaser (GIS). Urvalet avspeglar kulturmiljövårdens kunskap vid tiden för fysisk riksplanering (FRP) under mitten av 1970-talet. Kända fasta fornlämningar enligt 2 kap KML och deras belägenhet har senast inventerats 1987-94 och redovisas i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister (FMIS) och Länsstyrelsens GIS. Beskrivningar av byggnadsminnen enligt 3 kap KML och kyrkliga kulturminnen enligt 4 kap KML finns i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister och deras belägenhet redovisas i Länsstyrelsens GIS.

Utöver detta finns ett antal tematiska regionala kunskapsunderlag om kulturmiljövården, så kallade kategoriinventeringar, för väg- och järnvägsbroar, allmänna landsvägar, sätrar (fäbodrar), fyror och fyrplatser, värmlands-finsk bebyggelse, militära befästningsanläggningar byggda 1940-45. Samtliga inventeringar är utförda under de senaste tio åren. Av äldre datum och därmed mer begränsade i tillförlitlighet är kunskapsunderlagen för massafabriker och pappersbruk, sågverk, kvarnar, prästgårdar, begravningsplatser samt kommunvisa inventeringar av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen.

Framgångsfaktorer – Svårigheter och stöd

Erfarenheterna från Skogsstyrelsen och sakområdet lantbruk vid Länsstyrelsen av att disponera egen antikvarisk personal i den fortlöpande verksamheten är mycket goda. Vår uppfattning är därför att instanser såsom Vägverket, Svenska kyrkan och större kommuner bör försäkra sig om god kulturmiljökompetens genom egen antikvarisk personal. Åtgärden innebär en kvalitetshöjning men kan uppfattas som kostnadsfördrande.

Allt fler samhällsfrågor tenderar att beröra alltför många sakområden. Horisontella frågor som kultur, miljö, jämställdhet, barnperspektiv med mera förutsätter ett brett synsätt och en bred samverkan. Vi anser att skapandet av särskilda forum såsom tvärssektoriella arbetsgrupper, fastlagda rutiner och mötesplatser med successiva utvecklingsmöjligheter ger oss goda förutsättningar för en framgångsrik samverkan.

Kunskapsuppbyggnad sker idag sakområdesvis enligt gammalt ”stuprörstänkande”. Vi menar att det vore en framgångsfaktor att anlägga ett tydligare användarperspektiv för kunskapsunderlaget och att kunskapsuppbyggnad genomförs med tvärssektoriell finansiering och tvärssektoriell kompetens.

Vi saknar resurser för kunskapsuppbyggnad inom betydande delar av kulturmiljövårdens arbetsfält idag. Förväntningarna från övriga sakområden på uppdaterat och nytt kunskapsunderlag inom kulturmiljövård är stora. En förändring av bestämmelserna i förordningen för statsanslaget Bidrag till kulturmiljövård (1993:379) borde höra till de största framgångsfaktorerna för kulturmiljön. Förordningen medger inte idag att anslaget används för kunskapsunderlag med syfte att öka förutsättningarna att bevara kulturmiljöer eller för mer omfattande strategiarbeten. Vi anser att det är mycket angeläget med en översyn och modernisering av förordningen samtidigt som anslagets nära knytning till sakområdet kulturmiljövård förtydligas.

Befintligt kunskapsunderlag för kulturmiljön är i många fall 30 – 50 år gammalt och därför otillförlitligt för dagens samverkan, ärendehandläggning och tillsyn. Vi bedömer att en uppdatering av befintligt kunskapsunderlag och ny kunskapsuppbyggnad inom sådana delar av kulturmiljövårdens arbetsområden där kunskapsunderlag idag saknas är den enskilt största

framgångsfaktorn. Åtgärden innebär en kvalitetshöjning som kan uppfattas som kostnadsfördyrande.

Befintligt kunskapsunderlag är i viss utsträckning ännu inte tillgängligt i digital form. Vi konstaterar att texter, bilder och kartor fortsättningsvis behöver framställas och anpassas till digital teknik. Den åtgärden är en betydande framgångsfaktor som också innebär en platsbesparande teknik- och metodförändring med begränsade merkostnader.

Det fortsatta arbetet

Den historiska dimensionen av samhällsutvecklingen och kulturarvets betydelse integreras idag på ett tydligare sätt än tidigare i samhällsplaneringen. Länsstyrelsens kulturmiljöarbete knyts alltmer till större samhällsprocesser såsom miljömål, energi- och klimatfrågor, folkhälsa, integration, tillväxt, landsbygds- och småstadspolitik – allt i ett utvecklingsperspektiv av delaktighet och långsiktig hållbarhet. Brister i kunskapsunderlag bromsar idag effektiviteten och kan på sikt komma att motverka respekten för och hänsynen till kulturmiljövärdena eller synen på kulturvärdena som en resurs i samhällsutvecklingen.

Länsstyrelsens regionala kulturmiljöprogram Ditt Värmland är idag 20 år gammalt och vi har inlett arbetet med att, i tvärssektoriell intern och extern samverkan, omarbeta och modernisera programmet och dess innehåll. Förutom att liksom befintligt program ge uttryck för samspelet mellan statlig och kommunal kulturmiljövård, behovet av juridiska säkerställanden, vikten av mark- och byggnadsvårdsåtgärder, information och kunskapsförmedling i den långsiktiga förvaltningen av kulturmiljön planeras processen med framtagande av ett nytt program leda till att nya samverkansgrupper bildas och att ny fokus riktas på kulturmiljöutvecklingen i länet.

I vårt remissvar på det regionala utvecklingsprogrammet Värmland växer - och känner inga gränser har vi förklarat oss beredda att medverka i kommande handlingsprogram för de insatsområden som anges. Vår medverkan i såväl upprättande av handlingsprogram som i konkreta åtgärder innefattar kulturmiljöfrågor inom såväl den ekonomiska och sociala som miljömässiga utvecklingsdimensionen.

Miljömålsarbetet präglas av en tydlig prioritering på sakområdena naturvård och miljöskydd med allt starkare betoning på energi- och klimataspekterna. Den kulturella dimensionen i miljömålsarbetet har hämmats av bristande resurser och kunskapsunderlagets otillräcklighet och kvalitet. Utifrån personella och ekonomiska resurser är vår ambition att i ökad omfattning medverka i arbetet med åtgärdsprogram och konkreta insatser för måluppfyllelse. Kulturarvets betydelse för en långsiktigt hållbar social utveckling motiverar en fördjupad och tydligare samverkan och kunskapsuppbyggnad kring frågor om delaktighet och tillgänglighet med koppling mot folkhälsa, integration och olika gruppers kulturarv.

Vi kan konstatera att kommande och pågående samhällsprocesser så som det regionala utvecklingsprogrammet, miljömålsarbetet och implementering av landskapskonventionen kommer att innebära stora utmaningar för sakområdet kulturmiljö. Det kommer också att ställa stora krav på tvärssektoriell samverkan där behovet av adekvat och uppdaterat kunskapsunderlag är angeläget att åtgärda.

Mål 3: Ett aktuellt och samordnat underlag om hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt ska finnas tillgängligt och på ett samlat sätt användas i länsstyrelsernas verksamhet inom olika sakområden. Länsstyrelserna ska genom tidiga kontakter och samråd verka för att de nationella och regionala perspektiven får genomslag i kommunernas fysiska planering enligt plan- och bygglagen (1987:10) (PBL) och att planeringen samordnas så att den främjar en hållbar utveckling i länet.

Åtterrapporing 3

Redovisas separat till Boverket med kopia till regeringen (Miljödepartementet). 2008-11-30
Rapport: Planering, byggande och boende i Värmland - tillsynsrapport 2008.
Dnr: 409-17504-2008

Mål 5: Länsstyrelsen ska bidra till att uppnå de jämställdhetspolitiska målen i länet. Samverkan ska sökas med strategiska statliga myndigheter och andra viktiga aktörer i länet.

Insatser som gjorts för att övergripande stödja viktiga aktörer i länet har drivits genom ramprojektet "Jämställdhet och regional utveckling 2008" där medel avsatts inom anslag 33:1. Projektet omfattar det strategiska arbetet med jämställdhet för en hållbar regional utveckling. Länsstyrelsen har en bred länssamverkan i jämställdhetsfrågor genom den regionala samverkansgruppen Värmlands Jämställdhetsråd, där följande elva regionala aktörer ingår: Länsstyrelsen, TCO-rådet, Värmlands Idrottsförbund, Polismyndigheten, Företagarna, Arbetsförmedlingen, Karlstads universitet, Handelskammaren, Karlstads kommun, Landstinget och Region Värmland. Rådet verkar operativt och Länsstyrelsen fungerar som samordnande och stöttande för de aktörer som ingår i rådet. Länsrådet är ordförande. Rådet arbetar utifrån de nationella jämställdhetsmålen. Årets arbete har handlat om fortsatta utvecklingsprocesser inom rådet för att främja jämställdhetsarbetet i länet och försöka påverka aktörerna så att jämställdhet integreras i ordinarie strukturer.

Rådets verksamhet och åtgärder har tidigare funnits med i den externa delen av Länsstyrelsens handlingsplan för jämställdhetsintegrering. Som ett resultat av denna samverkan har jämställdhetsrådet under året processat fram en egen handlingsplan och överenskommelse för det fortsatta länssamarbetet, som alla organisationsföreträdare som ingår i rådet skrivit under. Jämställdhetsrådets handlingsplan bygger på en analys av länets förutsättningar och ska fungera som underlag för att prioritera mellan insatser och åtgärder i det regionala jämställdhetsarbetet.

Handlingsplanen och överenskommelsen utgör en grund för samverkan och samordning av jämställdhetsarbetet i länet. Den ska väcka, samla och utveckla det regionala jämställdhetsarbetet i en gemensam process, vara ett underlag att prioritera mellan insatser i det regionala jämställdhetsarbetet, synliggöra utvecklingsbehov så att vi gör rätt saker på rätt sätt utifrån länets förutsättningar och inspirera och ge vägledning om vad aktivt jämställdhetsarbete i Värmland kan och bör handla om.

Utifrån prioriterade insatsområden för de olika jämställdhetspolitiska målen formulerar jämställdhetsrådet mål och åtgärder för det gemensamma arbetet. Handlingsplanen ska uppdateras och utvecklas kontinuerligt eftersom arbetet med att förverkliga målen fortskrider. I handlingsplanen samlas aktiviteter, insatser och aktörer som bidrar till att Värmland blir mer jämställt.

Handlingsplanen finns publicerad på Länsstyrelsens webbplats. Till handlingsplanen ska fogas en kunskapsdel, med analyser och indikatorer och med presentation av metoder och verktyg för jämställdhetsintegrering. Kunskapsdelen beräknas publiceras i början av 2009.

Rådet har haft fem ordinarie sammanträden, inklusive ett internt samt ett antal arbetsmöten kring framtagandet av handlingsplanen.

Länsstyrelsen har under året arrangerat och genomfört riktade seminarier till viktiga regionala aktörer, bland annat "Ett jämställt transportsystem i regionen - hur kan vi nå dit?" som riktade sig till kommuner i Karlstadsregionen, Vägverket, Banverket och Region Värmland. Ett annat seminarium handlade om "Dagens och morgondagens entreprenörer" och riktade sig till arbetsförmedling, elever i UF-klasser samt lärarpersonal.

Inom det regionala jämställdhetsarbetet involveras olika regionala nätverk. Under året har Länsstyrelsen och deltagare i jämställdhetsrådet samverkat med Region Värmland när det gäller synliggörande av jämställdhetsperspektiv i det regionala utvecklingsprogrammet. Länsstyrelsen

och deltagare i rådet har också deltagit i workshops och forskarseminarier inom det tvärvetenskapliga projektet Jämväxt som drivs av Centrum för genusvetenskap vid Karlstads universitet med stöd av bland andra Länsstyrelsen. Mer om projektet finns att läsa på www.kau.se/jamvaxt.

Länsstyrelsen har under året övertagit ansvaret för det regionala nätverket för kommunernas genuspedagoger, då Region Värmland beslutat att inte längre stödja denna grupp. Ungefär 30 genuspedagoger är aktiva i nätverket. Två nätverksträffar har genomförts, en forskarföreläsning har genomförts kring senaste forskningen om pojkar i skolan (Marie Nordberg) och JämO har utbildat genuspedagogerna när det gäller strategier för arbetet mot diskriminering i förskola och skola. Nya nätverksträffar är inplanerade för år 2009.

För att synliggöra ojämställdheten i länet, har en ny omgång av regional jämställdhetsstatistik tagits fram i samverkan med SCB ”På tal om kvinnor och män i Värmland 2008”. Publikationen är mycket efterfrågad i länet och används av många i utbildningssyfte. Ett forskarseminarium inom universitetets projekt Jämväxt har även hållits kring den regionala jämställdhetsstatistiken.

Under perioden maj-december har Länsstyrelsen i Värmlands län, tillsammans med länsstyrelserna i Västra Götaland, Gotland och Örebro län genomfört en förstudie om processtöd i jämställdhetsintegrering i socialfondsprojekt på uppdrag av Svenska ESF-rådet. Jämställdhetsdepartementet har fått fortlöpande information om arbetet med förstudien. Förstudien har resulterat i att en genomförandeansökan om 25 Mkr lämnats in av Länsstyrelsen i Örebro län till Svenska ESF-rådet för genomförande av en stödorganisation för jämställdhetsintegrering i socialfondsprojekt 2009-2011. Ansökan omfattar samtliga länsstyrelser.

Verksamhetsgren Regional tillväxt

Tabell 1.2 - Fördelning av beslut per ändamål (tkr)	2008	2007	2006
1. Regionalt investeringsstöd	7 412	4 707	5 500
2. Regionalt bidrag till företagsutveckling	20 762	18 154	15 521
3. Stöd till kommersiell service	2 443	3 014	2 991
4. Sysselsättningsbidrag	-	-	-
5. Såddfinansiering	300	660	-
6. Regional projektverksamhet (totalt)	4 470	11 363	44 075
<i>varav regionala tillväxtprogram</i>	4 470	11 363	44 075
<i>varav EG:s strukturfondsprogram</i>	1 528	792	16 638
<i>varav kommersiell service</i>	441	28	-
<i>varav övrigt</i>	-	-	-
7. Uppföljning och utvärdering	1 100	1 265	2 003
Totalt	36 487	39 163	70 090
Ändamål 1-5 (företagsstöd). Beslut som avser medfinansiering EG:s strukturfondsprogram	14 412	9 997	8 257

Kommentar: Region Värmland disponerar i egenskap av regionalt samverkansorgan en del av anslaget för regional tillväxt. Tilldelningen av de årliga medlen för utbetalning har under året varit hälften vardera. För 2009 gäller 60 % till Region Värmland och 40 % till Länsstyrelsen. Volymen beslutade medel har från och med år 2007 anpassats till denna successiva omfördelning av medel för utbetalning.

Tabell 1.3 - Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2008	2007	2006
Företagsstöd	0	670	0
Regional projektverksamhet	0	0	1 823
Totalt	0	670	1 823

Kommentar: Inga ansökningar har inkommit under 2008

Tabell 1.4 - Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor (tkr)	2008	2007	2006
Lokala och regionala resurscentra för kvinnor	0	0	817

Kommentar: Länets resurscentra har beviljats stöd från anslaget 33:1 av det regionala samverkansorganet Region Värmland.

Mål 1b: (län med regionala självstyrelseorgan eller samverkansorgan)

Länsstyrelsernas medverkan i samordningen av det regionala tillväxtarbetet ska bidra till en hållbar regional tillväxt och utveckling genom effektiv statlig samverkan samt lokal och regional förankring.

Region Värmland är sedan den 1 januari 2007 regionalt samverkansorgan. Region Värmland beslöt i slutet av år 2007 att förlänga programperioden för det regionala tillväxtprogrammet även med år 2008. Region Värmland har i en bred process i länet under året utarbetat ett regionalt utvecklingsprogram (RUP), kallat Värmland växer och känner inga gränser. Programmets programperiod är 2009 – 2013, det vill säga den återstående programperioden när det gäller genomförandet av EU:s program för strukturfonderna. Enligt Länsstyrelsens mening har Region Värmlands ambitioner att i framtagandet av RUP-dokumentet arbeta i former som ger möjligheter till delaktighet och dialog med viktiga aktörer och grupper varit höga. Länsstyrelsen menar att arbetssättet har varit framgångsrikt.

Länsstyrelsen har haft en ambition att på ett aktivt sätt följa och delta i arbetet med RUP-dokumentet. På vårt initiativ har också särskilda informationer lämnats från Region Värmlands sida om RUP-arbetet i vår interna så kallade HRU-grupp (Hållbar Regional Utveckling) och i andra särskilda sammanhang. Vi har också utifrån vår roll i miljömålsarbetet tagit särskilda initiativ för att miljödimensionen i idén om hållbar utveckling skulle uppmärksammas i programmet. Enligt vår mening har så också skett såväl i beskrivningen av uppdraget som i trendanalyser och i olika insatsområden.

Länsstyrelsen har i sitt yttrande över förslaget till RUP-program betonat att den spelar en väsentlig roll för länets utvecklingsarbete i en bred tolkning av begreppet hållbar utveckling. Vi har framhållit vikten av att detta tydliggörs och konkretiseras i beskrivningen av programmets genomförande, det vill säga i hur stegen från ”ord till handling” tas på olika sätt och inom skilda områden. Vi framhåller att den ansvarar för viktiga samverkansgrupper i länet. Dessa grupper fyller en viktig roll för en fortlöpande och öppen dialog och därmed för bättre kännedom om och förankring av olika initiativ och aktiviteter inom ramen för det regionala utvecklingsarbetet.

Under arbetet med vårt remissvar bjöd vi, utifrån vårt statliga samordningsuppdrag, in ett stort antal statliga myndigheter till en dialog om Region Värmlands förslag till RUP. Gensvaret på vår inbjudan blev relativt tillfredsställande. Flera myndigheter uttryckte sitt stora gillande till initiativet. Inbjudan grundade sig bland annat på ett särskilt kunskapsunderlag på temat ”Staten och Värmland” (Länsstyrelsen i Värmlands län, publikation nr 2008:17).

I dialogen önskade Länsstyrelsen få svar på respektive myndighets syn på:

- tolkningar av programmets analyser, ambitioner och intentioner
- möjligheterna att bidra till och ”ansvara” för genomförandet av förslagets intentioner

Dialogen visade att synen på vad ett regionalt utvecklingsprogram är – som dokument och process (både för att ta fram och genomföra) – och av vilken roll det spelar varierar påtagligt mellan olika myndigheter. Denna brist på samsyn spelar roll för hur olika myndigheter förhåller sig till RUP-dokumentet och hur de ser sig som medfinansierare för genomförandet av de intentioner som de regionala utvecklingsprogrammen uttrycker. Även Nutek:s rapport om RTP-arbetet under år 2007 visar på ett tydligt sätt på en sådan brist på förankring av den roll som regionala utvecklingsprogram spelar för statliga myndigheter. I dialogen framhölls från de deltagande myndigheternas sida att det rent generellt var för lite ”spänst” i dialogen mellan

regionerna och de statliga myndigheterna. Det framhölls således att fler konkreta krav borde ha kunnat ställas på den nationella nivån och de statliga myndigheterna i det värmländska RUP-förslaget.

Det kunskapsunderlag som vi tog fram bland annat inför nämnda dialog, men också för vår interna diskussion om vårt samordningsuppdrag, visar komplexiteten i detta. Tydliga utvecklingsdrag inom den statliga sektorn handlar bland annat om rationaliseringar och effektiviseringar bland de statliga myndigheterna. Antalet statligt anställda i Värmlands län har således minskat från drygt 12 000 i början av 1990-talet till strax över 8 000 år 2006. Mycket tyder också på att Karlstad tappat position som lokaliseringsort för statlig verksamhet.

Enligt vår mening försvårar bildandet av så kallade enmyndigheter med allt mer snäva uppdrag möjligheterna till fortlöpande och öppna dialoger inom ramen för det regionala utvecklingsarbetet. På ett mycket övergripande plan drar vi slutsatsen att statens ansvar för regionernas utveckling minskar. Detta ställer krav på mobiliseringar av resurser och ansvarstagande lokalt och regionalt. Exempel på detta är den lånefinansiering som har skett från kommunernas sida för genomförandet av viktiga infrastrukturprojekt och till exempel frågan om huvudmannaskapet för Karlstads flygplats.

Länsstyrelsens kunskapsunderlag visar också på en allt mer splittrad struktur när det gäller statliga myndigheters regionala indelningar. Utvecklingen går enligt vår bedömning inte i linje med till exempel Ansvarskommitténs intentioner om att ”återsamla staten”.

Utifrån länets arbete med en bred förankring av det regionala tillväxtarbetet, deltagandet från länets sida i OECD:s projekt om högre utbildnings- och forskningsinstitutioners betydelse för och medverkan i det regionala utvecklingsarbetet samt de särskilda medel som ställdes till länets förfogande inom ramen för försvarsomställningsbeslutet har länets arbete med att utveckla och stödja viktiga klusterprocesser och uppbyggandet av kompetenscentra varit framgångsrikt. Länets arbete med att utifrån ett Triple helix-perspektiv utveckla samarbetet mellan offentliga myndigheter, näringslivet och Karlstads universitet har rönt stor uppmärksamhet. Arbetet har för Karlstads universitet lett fram till en vision om ”Det moderna universitetet”. Karlstads universitets ambitioner att på ett aktivt sätt samspela med det omgivande samhället har uppmärksammats av Nutek och fått tydligt stöd av Vinnova inom ramen för dess Nyckelaktörsprogram. OECD lyfte i sin granskning av länets tillväxtarbete och den nationella forsknings- och innovationspolitiken fram den roll som Karlstads universitet och andra högskolor och universitet skulle kunna spela för den nationella tillväxten genom sitt nära samarbete med företag och klusterbildningar. Vi menar att regeringens proposition om forsknings- och innovationspolitiken inte har tagit fasta på detta. Karlstads universitet är enligt vår bedömning en av de viktigaste enskilda satsningar som gjorts i länet. Enligt uppgifter, som redovisas i vårt kunskapsunderlag, har det satsats en miljard kronor i lokaler och utrustning från Akademiska Hus AB:s sida under de senaste dryga tio åren.

Ett särskilt samordningsuppdrag har getts från regeringens sida till landshövdingen och regionrådet vid Region Värmland med anledning av det stora antalet varsel i länet. Från länets sida har i en särskild skrivelse till regeringen lyfts den oro som finns när det gäller den försörjningssituation som berörda personer hamnar i. I skrivelsen betonas betydelsen av aktiva insatser från Arbetsförmedlingens sida och kraftfulla satsningar på utbildningsinsatser av olika slag. De små och medelstora företagens roll lyfts fram och vikten av att deras satsningar inte försvåras i en situation med kärvare kreditläge betonas. I skrivelsen redovisas också exempel på infrastruktursatsningar som skulle kunna påbörjas med kort varsel. De särskilda möjligheter som enligt ovan finns när det gäller satsningar på forskning och utveckling vid Karlstads universitet

betonas. Det föreslås också att det kommande krisarbetet ska följas upp och fortlöpande utvärderas. Det övergripande budskapet i skrivelsen är att Värmland ska gå stärkt ur krisen. Länsstyrelsen är en av intressenterna i det Centrum för forskning om regional utveckling, Cerut, som har bildats vid Karlstads universitet. Länsstyrelsen har sett Cerut som en FoU-resurs till det regionala utvecklingsarbetet. Cerut har således sedan sin start för drygt fem år sedan genomfört ett stort antal utvärderingar och utredningar på initiativ av och med stöd från Länsstyrelsen. En utvärdering av hur det tidigare LBU-programmet genomfördes i Värmland kommer att rapporteras i början av 2009. Vi väntar också på resultat från två studier utifrån breda frågeställningar som ”tillväxt – och miljöarbete” liksom ”globalisering och omställning”.

Länets position inom området energi och inte minst förnyelsebar sådan har också lyfts fram i det underlag som har redovisats till regeringen gällande regional energistrategi. Utifrån de diskussioner som har varit i Länsstyrelsens externa referensgrupp för arbete med den regionala energistrategin drar vi slutsatsen att det finns en stor uppslutning kring visionen om att Värmland ska utmärka sig genom tydliga satsningar inom energiområdet. Inom ramen för detta arbete har vi genomfört ett informationsmöte med syfte att stimulera företag till miljödriven affärsutveckling. Företagsrepresentanter redovisade vid detta tillfälle hur de använder miljö som medel för att stärka sin konkurrenskraft.

Vi ämnar också öka ansträngningarna att till aktuella målgrupper förmedla de möjligheter till satsningar på bioenergi som finns i Landsbygdsprogrammet 2007 – 2013. Även inom EU:s regionala fond finns stora möjligheter att finansiera energiprojekt med bäring på klimatfrågan.

Regeringsuppdraget att stärka kvinnors företagande med särskilda medel har i länet inneburit ökad samverkan mellan Region Värmland, de lokala resurscentra, regionalt resurscentrum och Länsstyrelsen, i fråga om ärendeberedning, genomförande och uppföljning. De projektansvariga organisationer som beviljats medel samlas till regelbundna träffar för bland annat erfarenhetsutbyte. Det bedöms mycket viktigt att de processer och projekt som stöds både från de särskilda medlen och från de medel som finns att söka för regionala och lokala resurscentra samordnas. Denna samverkan bedöms ha ökat under året och därigenom har förutsättningarna ökat för ett effektivt medelsutnyttjande. Även vår jämställdhetsexpert har deltagit i dessa samordningsinitiativ.

Vi har sedan lång tid genomfört träffar (fyra per år) med lokala och regionala aktörer i det regionala tillväxtarbetet, inklusive kommunerna, Region Värmland och företrädare för de olika klusterinitiativen i länet. Vid dessa träffar deltar också representanter för de olika resurscentra för kvinnor. Syftet är att öka förutsättningarna för samverkan och gemensam handling i det lokala och regionala näringslivsutvecklingsarbetet. Träffarna arrangeras gemensamt av Länsstyrelsen och Region Värmland.

Vårt uppdrag inom området mänskliga rättigheter och diskrimineringsfrågor har lett till att våra medarbetare inom regional tillväxt deltagit i kompetensutvecklingsinsatser för att öka förutsättningarna för att integrera dessa horisontella perspektiv i ärendehantering och programgenomförande.

Inom ramen för Länsstyrelsens arbete med jämställdhet finns Värmlands jämställdhetsråd. Det är en regional samverkans- och utvecklingsgrupp med syfte att främja jämställdhetsarbetet i länet. I rådet finns representation från Arbetsförmedlingen, Polismyndigheten och Karlstads Universitet jämte andra regionala, offentliga och privata organisationer.

Regionala kompetensrådet är ett annat viktigt samverkansforum som vi har initierat. I det rådet finns deltagare från myndigheter, arbetsmarknadens parter, näringslivsorganisationer, klusterföreträdare och Region Värmland. Rådet sammanträder fyra ggr per år och fokus är på kompetensförsörjningsfrågor.

Mål 2: Hållbar tillväxt i stödföretagen som bidrar till en hållbar regional tillväxt. (Målet gäller inte Länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län).

Arbetet med företagsstöd är en naturlig del i genomförandet av det regionala tillväxtprogrammets delområde "Näringslivet" vars övergripande mål är att medverka till ett konkurrenskraftigt näringsliv och ett gott klimat för entreprenörskap. Företagsstöden är viktiga verktyg för genomförandet av tillväxtprogrammet. Urvalskriterier och prioriteringar i stödgivningen beslutas årligen i det så kallade Inriktningsbeslutet och utgår från tillväxt i de enskilda företagen, särskilt i form av sysselsättning och omsättning. Företag som deltar i samverkansprocesser prioriteras i stödgivningen. Utöver tillväxtkriterierna strävar Länsstyrelsen efter att stödgivningen ska bidra till att utveckla verksamheter som tillfredsställer en god yttre miljö, är förenliga med en ekologiskt hållbar utveckling samt att stödverksamheten bidrar till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män i näringslivet. Stödverksamheten sker i nära samverkan med ett antal aktörer inom kapitalförsörjningsområdet såsom Almi Företagspartner, IUC Värmland, Inova (inkubatorn vid Karlstads Universitet), Innovationsbron AB, regionala riskkapitalbolag, Värmlands Kreditgarantiförening och banker. Samverkan med de pågående klusterprocesserna är också ett viktigt inslag i utvecklingsarbetet.

Genom olika regionala mötesforum lämnas regelbundet information om företagsstödgivningen och de möjligheter som finns för expansiva företag. Information lämnas också vid särskilda företagsträffar. Initiativ till dessa tas ofta av Länsstyrelsen, kommuner eller de regionala klusterföreträdarna.

Mål 3: En god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet. (Målet gäller inte Länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län).

Länsstyrelsens utvecklingsarbete inom området Kommersiell service på landsbygd och glesbygd har under året bedrivits i nära samverkan med andra aktörer och intressenter. Det regionala partnerskap som etablerades inom ramen för Utvecklingsprogrammet för kommersiell service i Värmlands län 2004-2007 har blivit permanentat som ett samverkansforum. Viktiga frågor som behandlats i detta forum är omstruktureringen och saneringsproblematiken inom drivmedelsförsäljningen, samordnad service i butik samt strukturförändringar inom Posten, Svensk Kassaservice och Apoteksbolaget.

På mötena har representanter för Svensk Handel, affärskedjor, Systembolaget, Apoteksbolaget, Posten, FLF (Föreningen för landsbygdshandelns främjande), Länsbygderådet, RLF, konsumenter, kommuner, samt lanthandlare deltagit. Deltagandet har varit relativt jämt fördelat på män och kvinnor.

I partnerskapet har vidare diskuterats former och utveckling av en samordnad offentlig service och hur denna kan integreras med utvecklingsarbetet inom kommersiell service på landsbygd. I Årjängs kommun har ett utvecklingsarbete påbörjats för etablering av en servicepunkt i en lanthandel. Även inom Torsby kommun kommer en samordningslösning för offentlig service att testas i Sysseleback.

Länsstyrelsen har tillsammans med FLF och Länsbygderådet medverkat till att både nationella och regionala konferenser under året hållits i länet angående drivmedelsförsäljningen. Försöksverksamhet har också påbörjats i länet med en regional lösning på distributionen till avlägset belägna bensinmackar.

Den framtida utvecklingen av kommersiell service i servicegläsa områden måste bedömas som osäker. De ansträngningar för att upprätthålla en god tillgång till service i alla delar av landet som görs på nationell, regional och lokal nivå bedöms ge positiva effekter i länet men yttre faktorer så som fortsatt minskat befolkningsunderlag, omstrukturering av handel, apotek och post har oftast motsatt effekt. Det finns vid årsskiftet 2008-2009 51 butiker varav 46 är stödberättigade enligt konsumentverkets riktlinjer.

Vi bedömer att finansiellt stöd är fortsatt betydelsefullt för arbetet med att bevara och utveckla den kommersiella servicen på landsbygden. Sådant stöd till en enskild butik kan endast utgå om berörd kommun har planerat varuförsörjningen så att behovet av stöd kan bedömas. Vi för löpande diskussioner med länets kommuner i syfte att åstadkomma en hållbar butiksstruktur. Strategiskt viktiga butiker prioriteras i stödhänseende.

Behovsstyrda insatser har genomförts av FLF:s mentorer i kombination med förstärkta utbildningsinsatser i samband med finansiella stöd till prioriterade butiker. FLF:s mentorsprogram är en mycket viktig del i arbetet för den kommersiella servicen på landsbygden. Länsstyrelsen har ett mycket gott samarbete med detta program och deltar också i finansieringen liksom i rekryteringen av nya mentorer. I länet finns en kvinnlig och en manlig mentor.

Mål 4: Länsstyrelsernas arbete med fiske- samt jordbruks- och landsbygdsåtgärder ska bidra till fastställda mål och strategier för fiskeåtgärder i de EU-finansierade programmen för fiskerinäringen samt Landsbygdsprogrammet för Sverige år 2007–2013. Vidare ska länsstyrelsernas arbete bidra till målet för den regionala tillväxtpolitiken. Länsstyrelserna ska även aktivt medverka till en positiv utveckling av fisketurismnäringen.

Insatserna inom området jordbruksåtgärder utgörs huvudsakligen av masstöd, individuella stöd, projektverksamhet och kompetensutveckling. Länsstyrelsen arbetar aktivt för att de olika insatserna ska samverka och förstärka varandra. Bedömningen är att landsbygdsprogrammet tillsammans med gårdsstödet på ett avgörande sätt bidrar till utvecklingen av landsbygden, dels genom ett öppet, levande och attraktivt landskap, som främjar bosättning och rekreation, dels genom stimulansen till ett aktivt och hållbart landsbygdsföretagande.

När det gäller fiskeåtgärder har arbetet inriktats på att utveckla fiskets olika näringsgrenar – fisketurism, vattenbruk och fiskberedning – som långsiktigt hållbara landsbygdsnäringar samtidigt som biologisk mångfald restaureras och bevaras. Till detta används såväl EU:s strukturfonder som olika statliga bidrag och fonderade medel.

Länsstyrelsen deltar aktivt i arbetet inom Laxfond Vänern. Denna stiftelse har bildats för att varaktigt förbättra underlaget för lax- och öringfisket i Vänern och därmed bidra till utvecklingen av turism, rekreation, näringsverksamhet och sysselsättning i Vänerområdet.

Landsbygdsprogrammet är ett av instrumenten i arbetet för en hållbar regional utveckling. Region Värmland har utarbetat ett förslag till ett regionalt utvecklingsprogram, RUP, för länet. Länsstyrelsen ser Landsbygdsprogrammet som ett viktigt instrument som kan bidra till att viktiga dimensioner och ansatser i RUP kan genomföras.

I Landsbygdsprogrammets genomförandestrategi beskrivs hur andra program och åtgärder som har betydelse för landsbygdens utveckling beaktas. EU-programmen Mål 2 Norra Mellansverige och Interreg Sverige-Norge, Transnationella EU-program, Fonderade Bygdemedel är alla exempel på finansieringsinstrument som samverkar med Landsbygdsprogrammet. Även Länsstyrelsens programarbete för utveckling av natur- och kulturturism samt för fisketurism i länet har haft betydelse för genomförandestrategins utformning liksom arbetet med en regional strategi för klimat och energi. Även flera initiativ inom ramen för Miljömålsarbetet, till exempel när det gäller hushållning med mark och vatten, har koppling till genomförandestrategin.

För att öka förutsättningarna för synergieffekter i genomförandet av de olika programmen och åtgärderna har olika samråds- och avstämningsfora etablerats, både inom Länsstyrelsen och med externa aktörer. Upparbetade kontakter finns från vår sida på handlägg- och ledningsnivå för att dels eliminera risk för dubbelfinansiering och dels för att skapa synergieffekter i projektutveckling och -genomförande. Regelbundna avstämningsmöten sker på handläggarnivå både inom Länsstyrelsen och med andra aktörer så som kommuner, Region Värmland och Hushållningssällskapet.

Verksamhetsgren Miljömålsarbete

Tabell 1.5 - Länsfakta inom fiskeområdet	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
Antal fiskevårdsområden	156	156	156
Antal yrkesfiskelicenser	20	18	19
Antal fartygstillstånd	-	-	-
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	3	5	5

Tabell 1.6 - Länsfakta kulturmiljö	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	11 251	10 992	11 898
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	66	66	66
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	100	100	100
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	42	42	42
<i>yta (ha)</i>	7 800	7 800	7 800
Kulturresevat, <i>antal</i>	2	2	2
<i>yta (ha)</i>	457	457	457
Andel av länets kommuner som har kulturmiljö-program (%)	44 ¹⁾	100 ¹⁾	100 ¹⁾

Kommentar: ¹⁾ Tidigare år har det faktum att det finns ett länsövergripande kulturmiljöprogram, vilket täcker samtliga kommuner, renderat i en redovisning av 100 procent. Den faktiska förekomsten av kommunegna kulturmiljöprogram är dock inte högre än 44 procent.

Tabell 1.7 - Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2008	2007	2006
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	-	-	-
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	10 744	8 537	7 405

Kommentar: Ökningen av bidragsmedel beror på särskilt kostsamma projekt som till exempel grundförstärkning vid Höglunda gård (1 miljon) och Borgviks hyttruin (600 tkr), skiffertaksomläggningar samt ett projekt som syftar till uppdatering av hela fornvårdsprogrammet.

Mål 1: Länsstyrelserna ska verka för att de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen med tillhörande delmål och de sektorsmål som har beslutats inom särskilda politikområden såsom landsbygdspolitiken, livsmedelspolitiken, kulturpolitiken, skogspolitiken och transportpolitiken nås. Länsstyrelserna ska i bred förankring i länen utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljö kvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för arbetet inom denna och andra verksamhetsgrenar.

Länsstyrelserna ska särskilt

- verka för att miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv samt natur- och kulturturism, samordnas med det regionala tillväxtarbetet och med arbetet för energiomställning,
- verka för att samordningen mellan miljömålsarbete, tillsynsarbete och miljöövervakning utvecklas, samt
- bidra till Naturvårdsverkets arbete med en vägledning för arbete med regionala landskapsstrategier enligt vad som aviserades i Strategin för hushållning med mark och vatten i proposition 2004/05:105 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag

Miljömålsarbetet är en av många utåtriktade processer där målet är att i bred förankring hos länets aktörer se till att nationella mål får genomslag samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden. Andra processer är till exempel arbetet med en regional energistrategi, det regionala tillväxt- och utvecklingsprogrammen, landsbygdsprogrammet och programmet för natur- och kulturturism. För att effektivisera och kvalitetssäkra arbetet i dessa utåtriktade processer har vi konstaterat att det krävs nya arbetssätt som för processerna närmare varandra och därmed ökar samordningen mellan sakintressen och aktörer. Under våren 2007 inleddes därför ett tvåårigt projekt med mål att skapa en plattform för det regionala arbetet i sektorsövergripande processer under rubriken Hållbar Regional Utveckling (HRU). I projektgruppen ingår företrädare för de nämnda processerna samt för jämställdhet, integration, demokratifrågor, naturvård och kulturarv, internationellt nätverkande och folkhälsa. Projektet syftar till att finna arbetsformer för fortsatt arbete i ökad och effektiviserad samverkan. Forum för dialog har skapats genom frekventa möten där olika fall och uppdrag diskuteras.

Under året har vi genomfört breda samverkansmöten som handlat om länets avrinningsområden med diskussioner om statusklassning, mål och arbetssätt för en bra vattenmiljö i länet.

Länsstyrelsen har satsat på att inspirera och informera länets kommunledningar om deras roll i miljömålsarbetet. Som en led i det har vi besökt länets kommuner under hösten och diskuterat den nya vattenförvaltningen. Vid de mötena samlade vi in uppgifter om hur kommunerna arbetar för en god vattenmiljö som en del av underlaget till åtgärdsprogrammet. På det sättet integrerades arbetet med åtgärdsprogrammen för en god vattenmiljö i miljömålsarbetet med åtgärdsprogrammen för vattenförvaltningen.

I arbetet med att ta fram åtgärdsprogram för att uppfylla miljömålen involveras länets aktörer inom ett brett fält. Vi har under året samlat en referensgrupp för arbetet med den regionala energistrategin, en referensgrupp för vattenförvaltningen, initierat bildande av vattenråd, Miljösamverkan Värmland och ett nätverk för kommunala miljöstrategier.

Länsstyrelsen har under år 2007 och 2008 deltagit i och delfinansierat projekt ASPIRE "Klimatplaner för Värmland" som innebär att Värmlands kommuner upprättar lokala energi- och klimatplaner samt att vi gör en regional energistrategi. Vi deltar också i projektet Bionic som handlar om biodrivmedelsanvändning.

Arbetet med den regionala energistrategin görs i samarbete med länets olika aktörer och är en del i den plan som finns för upprättande av "Åtgärdsprogram för energi och transporter i Värmland". En vision har tagits fram i samarbetet med referensgruppen som träffats tre gånger under året.

Miljösamverkan Värmland är ett projekt som fastställts under året där Länsstyrelsen är en aktör. Projektets syfte är att bidra till att tillsynen av miljöfarlig verksamhet från kommun och Länsstyrelse bedrivs med god kompetens och att åtgärder som genomförs bidrar till att uppfylla miljömålen.

Regional anpassning av Landsbygdsprogrammet har skett i bred förankring med berörda aktörer och insatser i programmet bidrar till att man genomför åtgärder för att nå flera miljömål.

En rapport har färdigställts som beskriver miljötilståndet i Värmland och i text, och via ett antal indikatorer, visar hur utvecklingen mot de regionala miljömålen ser ut. Rapporten finns i tryck, men kan även skrivas ut, miljömål för miljömål, från Länsstyrelsens webbplats och blir därmed tillgänglig för skolor, organisationer och andra som vill använda den som information.

För övrigt bedrivs det kontinuerligt ett arbete med att uppdatera RUS-indikatorer, och bedömningstexter för dessa samt för utvecklingen mot miljömålen till Miljömålsportalen.

Länsstyrelsen har aktivt bidragit till att den ekologiska dimensionen bevakats i arbetet med det Regionala Utvecklingsprogram som tagits fram i länet under året. Miljöperspektivet finns nu representerat i insatsområden och strategier både inom innovationer, transporter och livsmiljön. De åtgärdsprogram som utvecklas inom miljöområdet har ambitionen att vara kopplade till RUP och fungera som handlingsprogram även för RUP.

Genom tvärsektoriellt samarbete och god dialog har vi integrerat miljömålen i det befintliga och i det nya miljöövervakningsprogrammet. En medarbetare arbetar både med miljömålssamordning och med miljöövervakningssamordning. De programansvariga för miljöövervakningen är så långt som möjligt samma medarbetare som är miljömålsansvariga.

Tillsynsvägledningsplanen som tagits fram under året har kopplats till de regionala miljömålen.

En styrgrupp bestående av avdelnings- och enhetschefer har skapats och som har ansvar för beslut om arbetet med miljömål, miljöövervakning, miljötillsyn och vattenberedningssektariatet.

Indikatorerna som mäter miljötilståndet är i vissa fall mätningar som sker inom miljöövervakningen och i de åtgärdsprogram som upprättas för att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen finns bland annat åtgärder som berör såväl tillsyn som miljöövervakning.

Miljöövervakningen kartlägger och övervakar miljön bland annat med syfte att följa upp miljömålen, ge underlag för en regional beskrivning av trender och tillstånd i miljön, peka ut problemområden för fortsatt övervakning och ge underlag för tillsyn.

Det finns en intern strategi om viktiga miljöskyddsärenden. Miljöövervakningen deltar vid samråd och som intern remissinstans vid tillståndsprovning av miljöfarlig verksamhet som kan ge upphov till utsläpp till luft och vatten. Villkor om skyddsåtgärder, försiktighetsmått och begränsningar motiveras med utgångspunkt från miljömålen vid tillståndsprovning av miljöfarlig verksamhet inklusive täktverksamhet. Den så kallade Planberedningen har en sammansättning som ska göra det möjligt att få med frågor och belysa kunskap inom miljötillsyn i den fysiska planeringen såsom information om planerade reservat.

Beslut om kulturmiljöbidrag har en mall som underlag där vi beskriver att åtgärden bidrar till att uppnå miljömålen.

Så skilda arbetsområden som reservatsförvaltningen och grundvattenanalyser är var för sig exempel på samarbete mellan miljöövervakning och miljömål. Kemikaliekartläggning och screening är ett samarbete mellan miljöövervakning och miljötillsyn.

Vid tillsynsvägledning till kommunerna uppmärksammas kopplingen mellan miljötillsyn och miljömål med gemensamma yttranden. Utbildning och information av kommunledningarna om betydelsen av miljömålen samt förankring av miljömålsarbetet har genomförts genom kommunbesök.

Det finns en emissionsdatabas, över länets utsläpp till luft, som kan bidra till bättre data för utsläpp till luft och uppföljning av miljömålen. En upphandling inför en revidering under 2009 har genomförts. Samarbete finns mellan verksamhetsområdena miljöskydd och naturvård i frågan om återställning av täkter med hänsyn tagen till hotade arter.

Under året arrangerades kurser för att minska riskerna vid användningen av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnäringen. Totalt deltog 123 lantbruks- och trädgårdsföretagare i utbildningarna.

I samarbete med konsultföretag och intresseorganisationer har vi arbetat med att börja tillämpa rådgivningssystemet "Greppa Näringen" för att rikta och anpassa insatserna till de områden i länet där problemen är som störst.

Ett flertal kompetensutvecklingsinsatser har genomförts för bevarande av biologisk mångfald och utveckling av ekologisk produktion. Dessa båda områden prioriteras högt inom åtgärden kompetensutveckling inom lantbruksprogrammet och drygt 55 procent av åtgärdens budget satsas inom dessa områden. Intresset för att ta del av rådgivningen och utbildningen har varit stort. Genom kompetensutvecklingsinsatserna har utnyttjandegraden avseende stöd för utvald miljö varit hög och bedöms ha stor betydelse för att uppnå miljömålen.

Mål 2: Länsstyrelsernas arbete med skydd och skötsel av värdefulla områden och hotade arter ska bedrivas så att biologisk mångfald bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt.

Länsstyrelserna ska särskilt

- verka för att naturvårdsarbetet bedrivs så att friluftslivet främjas och att arbetet bedrivs med stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden,
- verka för att genomföra den nationella strategin för formellt skydd av skog i samverkan med berörda organisationer och aktörer, samt
- öka användningen av avtalslösningar i naturvårdsarbetet för att på så sätt säkerställa bevarandet av de skyddsvärda produktiva skogar av reservatsklass som identifierats i den nationella strategin för formellt skydd och som hotas av avverkning.

Lokal förankring

När det gäller arbetet med skydd av områden arbetar Länsstyrelsen kontinuerligt för en utökad dialog och delaktighet genom att bland annat:

- alltid informera berörda markägare innan inventering sker
- vid behov eller önskemål sammankalla till möten för information och diskussion
- alltid diskutera förslag till gräns och föreskrifter med markägare samt andra berörda sakägare och ideella organisationer (viltvårdsområden, skoterklubbar med mera)

När det gäller skötsel av skyddade områden har Länsstyrelsen en lokal förankring genom bland annat:

- lokalt boende anställda reservatsskötare
- att anlita lokala entreprenörer för arbeten i naturreservaten när så är möjligt
- att samarbeta med kommuner och lokala turistföretag

Regionala strategin

Genomförandet av den regionala strategin för formellt skydd av skog fortlöper i den takt som tilldelade resurser medger. Vi har hittills under miljömålsperioden utnyttjat alla tillgängliga resurser. Uppfyllandegraden av länets miljömål på 18 480 hektar produktiv skogsmark ligger trots det endast på 55 procent vid utgången av året.

Naturvårdsavtal

Länsstyrelsen har i en handfull lämpliga fall redovisat för berörda markägare, i samband med bildande av naturreservat, att de i enlighet med Naturvårdsverkets vägledning kan sluta ett naturvårdsavtal med staten. Något sådant avtal har dock ännu inte skett.

Vi har lämnat redovisning till Naturvårdsverket, via e-post enligt deras anvisningar, hur användningen av avtalslösningar ökat för att säkerställa bevarandet av skyddsvärda produktiva skogar av reservatsklass som identifierats i den nationella strategin för formellt skydd.

Mål 3: Länsstyrelsernas arbete med vattenmiljön ska ske på ett samordnat sätt.

Länsstyrelserna ska särskilt verka för att

- arbetet med vattenrelaterade miljökvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt,
- delmålet om minst 15 fiskefria vattenområden i varje vattendistrikt nås till 2010,
- delmålet om att minst hälften av de skyddsvärda miljöerna har ett långsiktigt skydd nås till 2010,
- delmålet om att ytterligare 19 marina områden ska vara skyddade som naturreservat nås till 2010, samt
- delmålet om att buller och andra störningar från båttrafik ska vara försumbara nås till 2010.

De länsstyrelser som ingår i Västerhavets, Södra Östersjöns och Norra Östersjöns vattendistrikt ska genom att vidareutveckla sitt arbete med samordning och stödjande insatser förbättra förutsättningarna för kommuner och fastighetsägare att minska utsläppen från enskilda avlopp.

Genom ett bra tvärsektorieellt samarbete och god dialog har vi haft en stark integrering av den nya vattenförvaltningen med det regionala miljömålsarbetet och miljöövervakningen. Vi har startat ett internt vattensamråd med representanter från samtliga enheter på Länsstyrelsen som arbetar med vattenfrågor. Vattensamrådet har haft nio protokollförda möten under året. Bedömningar inom vattenförvaltningen baseras på samma faktaunderlag som övrigt vattenvårdsarbete på Länsstyrelsen. Klassning och bedömning av vatten har skett på ett likartat sätt där så varit möjligt.

I det underlag för åtgärdsprogrammet som vi lämnat till Vattenmyndigheten har stor vikt lagts vid sådana åtgärder som är planerade i det regionala miljömålsarbetet, exempelvis planer för restaurering av vattenmiljöer och efterbehandling av mark.

Beredningssekretariatets personal har deltagit i eller yttrar sig över viktigare ärenden som berör vattenmiljön som handläggs på andra enheter, exempelvis miljöskyddsärenden och planärenden. Vi har under året gjort en översyn av organisationen och beslutat att öka integreringen av vattenmiljöfrågorna ytterligare genom att skapa en ny enhet där de större vattenmiljöfrågorna finns samlade (vattenförvaltning, kalkning, restaurering och fiske).

Beträffande tillsyn och vägledning avseende enskilda avlopp samt tillsyn enligt 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster har Länsstyrelsen rapporterat till Naturvårdsverket (Dnr: 503-17549-08).

Mål 4: Länsstyrelserna ska bidra till att delmålen om efterbehandling av förorenade områden nås.

Länsstyrelserna ska särskilt verka för att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ökar.

Länsstyrelsen har under året arbetat aktivt för att få områden undersökta där verksamheter är i drift idag och vi har kontaktat verksamheter som har gjort eller håller på med en så kallad MIFO fas 1 inventering.

Även vid nedlagda verksamheter har kontakter med ansvariga bolag tagits för att planera undersökningar och vidta saneringsåtgärder.

Länsstyrelsen har vid möten med kommuner i länet genom tillsynsvägledning verkat för att utöka kommunernas arbete med förorenade områden. Vi ska besöka samtliga kommuner i länet. Under året har Torsby, Forshaga och Munkfors, Kil, Säffle och Hammarö kommuner besökts. Vi berättar om bakgrunden till efterbehandlingsarbetet och informerar om lagstiftningen på området, reglerna om tillsynsmyndighet, om Länsstyrelsens uppdrag och vad som ingår i kommunernas uppgifter. I februari anordnades ett EBH-möte på Länsstyrelsen där länets samtliga kommuner var inbjudna. På mötet informerades i huvudsak om kommande kommunbesök, om den nya EBH-databasen och om hantering av förorenade massor.

Vi har under året inlett diskussioner med representanter för två verksamhetsutövare som, enligt oss, båda har ett efterbehandlingsansvar för flera av objekten på prioriteringslistan över de mest förorenade områdena i länet. Utöver dessa objekt är vi aktivt delaktiga i arbetet med att få till stånd undersökningar vid Hillringsbergs sågverk, ett objekt som överlämnades till Arvika kommun under år 2008. Länsstyrelsen har under året verkat som stöd i två ärenden som rör ytbehandlare med kommuner som tillsynsmyndighet, Hantverkaren 12 (Primus) i Hagfors och Pressaren 5 (Electrolux) i Säffle.

VO TILLSYN OCH VÄGLEDNING

Mål 1: Genom att bedriva tillsyn ska Länsstyrelsen säkerställa efterlevnaden av de föreskrifter som riksdag och regering beslutat.

Länsstyrelsen i Värmlands län har haft tillsynsplaner för områdena social tillsyn, äldre- och handikappomsorg, naturvård, fastighetsbildningar, bevakningsföretag, pantbanker, bingo/lotterier, överförmyndare, stiftelser, yrkesmässig trafik, biluthyrning och taxiförläggning, kameraövervakning, avveckling av dödsbos innehav av lantbruksenhet, körkortshantering, begravningsverksamhet, förorenade områden, vattenverksamhet, miljöfarlig verksamhet, växtskydd, växtnäring och bitillsyn, livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, bostad (bidrag, rådgivning med mera), plan och bygglovstillsyn samt kulturmiljö (forn-, byggnads- och kyrkliga kulturminnen, kulturlandskap och reservat med mera) och vi anser därmed att det inte saknas några planer.

Några omfattande brister i tillsynsverksamheten har inte kunnat påvisas. Verksamheten är dock av den naturen att den kan bedrivas mer omfattande om ytterligare resurser skulle kunna skapas.

Verksamhetsgren Social tillsyn

Tabell 2.1 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2008 för verksamhetsgren Social tillsyn	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Social tillsyn (exkl. OH)	8 400	10,5
<i>varav</i> Tillsyn och rådgivning m.m. (701, 709)	4 250	7,4
<i>varav</i> Enskild vårdverksamhet (702)	95	0,2
<i>varav</i> Individärenden (703)	33	0,0
<i>varav</i> Fördelning av statsbidrag (704)	4 017	2,9
<i>varav</i> Alkoholärenden (705)	5	0,0
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	3 058	
Totala kostnader VG Social tillsyn (inkl. OH)	11 458	

Tabell 2.2 - Social tillsyn - fördelning av tillsynsinsatser			
Tillsynsinsats	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade	Individ- och familjeomsorg
Granskning	90	65	72
Rådgivning, information	5	30	28
Kartläggningar m.m.	5	5	-
Summa	100%	100%	100%

Kommentar tabell 2.1 och 2.2

Uppgifterna i tabellen måste läsas med viss försiktighet. Fortfarande är det så att de begrepp som används i tabellen inte överensstämmer med länsstyrelsens redovisningsstruktur, där samtliga ryms under verksamhetskod 7010, 7011 respektive 7012; Tillsyn och rådgivning för de olika omsorgsgrenarna. Uppgifterna i tabellen bygger därför på en uppskattning, utifrån redovisad tid i Länsstyrelsens system för tidredovisning.

Nedan följer de viktigaste rådgivande och främjande insatserna under året.

Länssamordning av arbetet med ANTD samt Ansvarfull alkoholserving

Länssamordnarfunktionen i Värmland har under året flyttat från Landstinget till Länsstyrelsen. Uppdraget har inte nämnvärt förändrats utan har fortfarande kvar den styrgrupp som funnits i länet sedan 1998 och som består av representanter från Länsstyrelsen, Landstinget, Polismyndigheten och Region Värmland samt Brottsförebyggande Centrum i Värmland.

För att arbetet med ANTD-frågorna ska vara hållbart såväl lokalt som regionalt krävs ledning och styrning. Samordnare och arbetsgrupper måste ha såväl ett tydligt uppdrag som mandat. För att tydliggöra och säkerställa detta har kommunledningarna i länets kommuner under hösten besökts av länssamordnaren och samordnaren för ansvarfull alkoholserving. Vid dessa besök har den kommunala samordnaren eller motsvarande och kommunens alkoholhandläggare deltagit. Från kommunernas sida har man vid dessa samtal bekräftat att det förebyggande ANTD-arbetet är prioriterat.

En översyn av organisationen på länsnivå pågår också och förslaget är att bilda en strategisk ledningsgrupp för ANTD-frågor bestående av de högsta chefstjänstemännen i respektive organisation. Den befintliga länssamverkansgruppen kommer att finnas kvar som ett beredande

utskott och enligt förslaget kommer den att utökas med representanter från ytterligare några organisationer.

Kvinnofridsarbetet

Länsstyrelserna har som uppdrag att säkerställa ett gott och rättssäkert stöd för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. I vårt uppdrag ingår att ta initiativ till och på olika sätt stödja samordningen i länet av frågor som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor och barn som bevittnat våld.

I Värmland har Länsstyrelsen valt att samordna samtliga områden inom Kvinnofrid inom sociala frågor. Det handlar om utvecklingsmedel, samordning, tillsyn, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt familjevåld. För en länsstyrelse av något mindre storlek är det en framkomlig väg dels för att effektivisera arbetet men även för att kunna ha en processinriktad dialog med socialtjänsten i länet.

En särskild samlad rapport som handlar om länsstyrelsernas arbete med samordningen enligt ovan kommer att lämnas till Regeringen, genom Länsstyrelsen i Stockholms län.

Faktorer som har främjat samordningen

Förutom generella faktorer som främjar samverkan, såsom tydlig ledning, klart uttalade mål, att resurser ställs till förfogande, att hinder identifieras och undanröjs, beskrivs nedan de faktorer som varit specifika för arbetet i Värmlands län.

Länsstyrelsen har upplevt en kunskapsbrist hos både myndigheter och ideella organisationer. Det har funnits ett stort behov av att få ventilera hur man gör och hur man skulle kunna förbättra sina insatser inom området. Den seminarieserie som Länsstyrelsen genomfört har visat att det inte endast är att få kunskap utifrån, utan även möjligheten att få diskutera inom den egna organisationen, som efterfrågas.

All forskning visar att ska det bli bestående förändringar måste frågorna drivas inom den egna organisationen i det fortlöpande arbetet. Trots det verkar det som att kvinnofridsarbetet fortfarande drivs av engagerade personer som brinner för frågan. Det är därför av vikt att Länsstyrelsen som har en övergripande roll kan ge dessa personer utrymme och möjlighet till kompetensutveckling, för att de ska orka.

Länsstyrelsens tidigare engagemang och intresse av frågan har varit en framgångsfaktor. Vi har genom våra kartläggningar, utvecklingsmedel och kompetenshöjande insatser visat ett stort intresse i frågan. Det har gjort det naturligt för oss att vara en samordnande funktion för länet.

Tabell 2.3 - Social tillsyn - antal tillsynsobjekt

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt av dessa som varit föremål för någon form av verksamhetstillsyn	Antal tillsynsobjekt där Lst lämnat kritik i verksamhetstillsynen	Antal ggr när Lst beslutat om en tidsplan för när påtalade brister ska vara åtgärdade
Äldreomsorg	188	34	4	4
Handikappomsorg	260	37	6	6
Individ och familjeomsorg	155	9	-	-
<i>varav – barn och familj</i>	46	8	-	-
– missbruk	53	1	-	-
– ekonomiskt bistånd	24	-	-	-
– familjerätt	16	-	-	-
– familjerådgivning	16	-	-	-
Summa:	603	80	10	10

Kommentar: I ett antal ärenden som avser verksamhetstillsyn enligt ovan kommer Länsstyrelsen, efter avslutad handläggning, att rikta kritik mot huvudmannen för verksamheten

Tabell 2.4 - Social tillsyn – antal inspektioner /kontroller

Genomförda granskningar		Med inriktning barn och unga	Med inriktning missbruk	Med inriktning psykosociala problem
Antal granskade hem för vård eller boende (HVB)	Privata	3	1	-
	Offentliga	2	-	-
	Oanmälda besök	-	-	-
Genomförda granskningar		Äldre	Funktionshindrade	<i>varav psykiskt funktionshindrade</i>
Antal granskade särskilda boendeformer	Privata		1	-
	Offentliga	16	14	-
	Oanmälda besök	10	10	-
Antal granskningar	Hemtjänstenheter	2		-
	Boendeserviceenheter			-
	Missbruk	Barn och unga	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal granskade kommuner	-	5	16	16
Antal granskade kommundelar	-	-	-	-

Kommentar: Flera verksamhetstillsyner inom äldreomsorg och verksamhet för stöd och service till funktionshindrade har riktats mot de myndighetsutövande avdelningarna inom verksamheterna och återfinns därför i kolumnen för granskade kommuner. Två tredjedelar av inspektionsbesöken inom särskilda boendeformer har skett under kvällstid och har varit oanmälda.

Under året har Länsstyrelsen prioriterat fortsatt verksamhetstillsyn inom det så kallade barnuppdraget, förstärkt tillsyn av stödet till våldsutsatt kvinnor och barn i dessa familjer men också att minska balanserna och att förkorta handläggningstiderna i tillsyn mot bakgrund av inkomna klagomål.

Under 2008 har Regeringen riktat ett särskilt 2-årigt tillsynsuppdrag till Socialstyrelsen, tillsammans med länsstyrelserna inom området. Ett omfattande arbete med att tillsammans med Socialstyrelsen bland annat vidta

förberedelser, organisera ledningen av arbetet, ta fram tillsynsplaner och metoder för tillsynen har genomförts. En uppstartskonferens för tillsynen kommer att genomföras i början av februari 2009.

Länsstyrelsens uppgift att handlägga inkomna ärenden avseende ej verkställda beslut om bistånd enligt SoL har fortsatt varit en arbetsuppgift av stor omfattning och har också prioriterats.

Tabell 2.5 - Ärenden enligt 16 kapitlet 1 § SoL			
Antal ärenden 2008	varav barn upp till 18 år	Antal ansökningar som beviljas	Antal ansökningar som avslås
8	7	-	7

Kommentar: Som framgår är antalet ansökningar om överflyttning av ärenden, enligt 16 kap 1 § SoL alltför få. Frågor som rör ansvarig kommun är dock vanliga i rådgivningsarbetet, med flera samtal per vecka.

Tabell 2.6 - Personal som arbetar med tillsyn, rådgivning, information och tillstånd inom de olika områdena						
	Ekonomiskt bistånd	Missbruk	Barn och unga	Familjerätt	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal personal	5	5	5	5	3	2
varav antal på heltid	-	-	-	-	1	1
varav antal mer än 50 procent	-	-	-	-	2	1

Kommentar: Samtliga socialkonsulenter arbetar med uppgifter enligt ovan. Några socialkonsulenter ansvarar dessutom för utvecklingsarbete och i samband med det administration av statsbidrag. Inom IFO arbetar samtliga socialkonsulenter med ärenden som rör hela IFO-området.

Mål 1: Länsstyrelserna ska se till att socialtjänstens arbete bedrivs målinriktat, lagenligt samt med god kvalitet och framförhållning i planeringen. De brister och missförhållanden som påtalas i huvudmännens verksamhet ska åtgärdas enligt en tidsplan som beslutas och följs upp av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har riktat allvarlig kritik mot socialnämnden i en kommun med anledning av kvalitetsbrister som uppdagats i hemtjänstverksamheten i tre granskade områden i kommunen. Tillsynen visade att det saknades mål för demensomsorgen, att levnadsberättelser och individuella planer saknades och att möjlighet till social aktivitet och utevistelse saknades. Tillsynen visade också att personalen inte kunde tillgodose ens grundläggande behov hos vissa vårdtagare under åtminstone vissa delar av dygnet, att personalen saknade möjlighet till handledning och att beslut om utbildningsstopp fattats för år 2008. Bristerna framstod som särskilt allvarliga i beaktande av att kommunen beslutat om ytterligare neddragningar.

Förutom en skriftlig rapport med Länsstyrelsens kritik mot bakgrund av redovisade iakttagelser har resultatet återförts till socialnämndens företrädare, ett flertal sammanträffanden har ägt rum där möjliga åtgärder diskuterats och socialnämnden har också skriftligt redovisat vilka åtgärder man avsett att vidta.

Socialnämnden har redovisat att man påbörjat ett arbete med att ta fram mål för äldreomsorgen och då särskilt prioriterat särskilda mål för demensomsorgen.

Ett arbete med att ta fram riktlinjer för personliga arbetsplaner inom hemtjänsten, som ska tas fram av den enskildes kontaktperson tillsammans med den enskilde själv, har genomförts.

En kartläggning utifrån personalens uppgifter om att man inte kan tillgodose grundläggande behov har genomförts och en handlingsplan med åtgärder har antagits.

Handledning har beretts personalen och flera utbildningsinsatser har vidtagits inom ramen för den så kallade kompetensstegen. Ett projekt tillsammans med Röda korset för att möjliggöra utevistelse och sociala aktiviteter har igångsatts.

Länsstyrelsen har genomfört verksamhetstillsyn avseende äldreomsorgen i ytterligare en kommun. Verksamhetstillsynen genomfördes mot bakgrund av inkomna klagomål och signaler om bland annat att socialnämnden försökt möta ett ökande behov av platser i särskilt boende och beslutade besparingar med att införa platser i flerbäddsrum, som ett sätt att verkställa beslut om bistånd till särskilt boende. På detta sätt kunde nämnden också komma att undandra sig risken att åläggas särskild avgift. Länsstyrelsens verksamhetstillsyn bekräftade dessa uppgifter och Länsstyrelsen riktade också kritik mot nämnden för bristande planering. Vidare kritiserades nämnden för brister i dokumentationen.

Nämnden har som en följd av Länsstyrelsens kritik antagit en åtgärdsplan som innebär att:

- flerbäddsrum avskaffas som särskilt boende och kommer endast att användas för korttidsvistelse
- ett beslut om byggnation av ett nytt äldreboende har fattats
- arbetet med kontaktmannaskap, genomförandeplaner och social dokumentation har startats och kommer att fortsätta under ansvar av verksamhetsledare, gruppchefer och verksamhetschefer

Länsstyrelsen följer fortsatt upp att de åtgärder som nämnden vidtagit och vidtar är tillräckliga.

Vi har även under året genomfört verksamhetstillsyn i gruppboendestäder inom LSS-verksamheten, i ett antal kommuner. Resultaten av granskningarna återförs till respektive nämnd i särskilda möten där även personal, chefer och gode män deltar. Denna form av återföring har tagits emot mycket positivt och lett till bra diskussioner. Två kommuner har förändrat verksamheten när det gäller antal personer i boendena och lokalernas utformning. Tillsynen har vidare lett till att företrädare eller gode män har fått ökad tillgång till information och är mer delaktiga i verksamheten.

Utifrån ett inkommet klagomål om brister i en gruppboendestad har vi genomfört en oanmäld verksamhetstillsyn. De brister som vi kunnat konstatera och som redovisats till nämnden har lett till att hela personalgruppen har omplacerats till annan verksamhet, att ny personal fortsatt verksamheten i den aktuella gruppboendestaden och att personalen utbildats avseende dokumentationsreglerna vid genomförande av insatser i LSS-verksamhet.

Genomförd verksamhetstillsyn inom äldreomsorgen i länet visar att den vårdnära personalen har en god grundutbildning. Kompetensstegen har bidragit till utbildning inom flera områden såsom demens och bemötande. Detta är områden som tidigare varit eftersatta i utbildningen. Flera kommuner har erbjudit samtlig personal utbildning kring demenstillstånd mot bakgrund av att demenssjukdomen ofta startar under tiden i ordinärt boende och att många med demenssjukdom bor kvar under lång tid i ordinärt boende och får omvårdnadsinsatser där. Ledningspersonal kan

ha olika utbildningsbakgrund såsom examen från sociala omvårdnadsprogrammet, sjuksköterskeutbildning och PA-utbildning. Personalomsättningen är låg och personalen arbetar ofta kvar under många år. Däremot kan gruppen personal kring den enskilde vara stor för de äldre som behöver omfattande insatser.

Vid de verksamhetstillsyner som genomförts avseende handikappomsorg och verksamhet enligt LSS har det, vid intervjuer med chefer och personal, framkommit att personalen vid gruppboendena har en god basutbildning i form av GPU, PPU och omvårdnadsprogrammet. Det har dock framkommit att det finns behov av vidareutbildning inom området eftersom målgrupperna förändras. Utbildningsbehov som har aktualiserats är utbildning avseende utvecklingsstördas åldrande, Aspergers syndrom och autism, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar med mera. Utbildning i reglerna för dokumentation vid genomförande av insatser inom LSS-verksamhet pågår i flera kommuner. Det har också framkommit ett visst behov av såväl extern som intern handledning. Personalsituationen är stabil och många har arbetat inom handikappomsorgen eller LSS-verksamheten under lång tid.

Regeringen har gett samtliga länsstyrelser i uppdrag att under åren 2007 och 2008 utöva strukturerad och operativ tillsyn över alla enskilda verksamheter där barn och unga ges insatser av socialtjänsten. Tonvikten ska ligga på kvalitet och säkerhet utifrån barnens behov samt att brister ska åtgärdas.

Hem för vård eller boende som ingår i tillsynen är verksamheter som tar emot barn i åldern 0-18 år och deras familjer tillsammans.

Barnhemmet Flöjten är ett akut- och utredningshem i Karlstad som funnits sedan början av 1980. Verksamheten drivs av samtliga kommuner gemensamt genom Värmlands läns vårdförbund. Hemmet tar emot ensamma barn i åldern 0 – 12 år samt barn och föräldrar gemensamt enligt SoL och 2 § LVU. Hemmet har sex vårdplatser.

På hemmet finns både föreståndare och biträdande föreståndare. Föreståndaren är socionom med psykoterapi steg 1 som vidareutbildning samt 17 år i yrket. Biträdande föreståndaren har arbetat på hemmet sedan 1968 och har anstaltspedagogisk utbildning samt utbildning i ART. Av resterande personalgrupp finns en vikarierande socionom samt en timvikarierande socionom. Utredare enligt BBIC har socionomutbildning. Två personer i personalen har annan högskoleutbildning och resterande har annan avslutad gymnasieutbildning eller fackskoleutbildning varav större delen har mycket lång anställningstid på hemmet. Personalomsättningen är mycket liten men vid nyanställningar eftersträvas socialpedagogisk- eller socionomutbildning.

Personalen har kontinuerlig extern handledning en gång i månaden. Man anlitar en handledare. Det finns inte personliga individuella utbildningsplaner för all personal men det finns nu ett uppdrag att ta fram ett fortbildningspaket utifrån kommunernas krav. Utbildningsplaner för var och en ingår i detta uppdrag. All personal kommer att få BBIC- utbildning. Personalen efterfrågar mer utbildning bland annat avseende ny lagstiftning och aktuell forskning. Personalens och föreståndares uppfattning om en tydlig ansvars- och rollfördelning, samt introduktion skiljer sig något åt. Föreståndaren tycker att dessa uppgifter är tydliga medan personalen anser dem delvis tydliga. Huvudansvaret för introduktion för nyanställda ligger på den som för tillfället arbetar vilket även gäller beslut om inskrivning.

Villan är ett akut- och utredningshem i norra Värmland med tillstånd för placeringar av ensamma barn 0-5 år för akutplacering, ensamma barn 6-12 år för akut- och utredningsplacering och familjer med barn 0-12 år akut och/eller utredningsplacering enligt SoL och 2 § LVU. Det finns plats för åtta inskrivna.

Föreståndaren har socionomexamen sedan 2004 och har därefter arbetat med socialt arbete med goda vitsord om lämplighet för arbetsområdet. Ytterligare tre ur den fasta personalgruppen har socionomexamen medan övriga har avslutad gymnasieutbildning på omvårdnadsprogrammet eller annan gymnasie- eller fackskoleutbildning. De flesta av de sistnämnda har tidigare erfarenhet av liknande arbete. Det är konsekvent socionomerna som utför utredningarna. Vid behov anlitas en speciell extern barnpsykolog. Det finns också samarbete med BUP. Vid behov anlitas tolk via Tolkcentralen.

Personalen har kontinuerlig extern handledning en gång i månaden. Man anlitar två olika handledare för två grupper. En handledningsgrupp består av ledningsgruppen (utredarna, föreståndare och ägarna) och den andra av behandlingspersonalen (behandlingsgrupp, teamleader, nattpersonal inkluderad). Det har också hänt att personal vid behov fått individuell handledning.

Det finns inte uppgjorda personliga individuella utbildningsplaner för all personal. Personalen uppger ändå att de får den kompetensutveckling och fortbildning de behöver. Alla får inkomma med egna önskemål om fortbildning i samband med medarbetarsamtal. Det finns en upprättad utbildningsplan för arbetsgruppen för våren och sommaren 2008. Där ingår kurser i ekonomi, självskadebeteende, BBIC, ledningsutveckling, att förebygga och hantera hot- och våldssituationer, Kaj Pollaks ”Att växa genom möten” och kurs i barnsamtal. Dessutom planeras temadagar med ämnen såsom fördomar, sekretess, gränssättning. En personal har beviljats en tvåårig Marte Meo-utbildning. Varannan vecka har man personalgrupp för information och diskussioner där samtliga anställda deltar.

<p><i>Mål 2:</i> Samverkan mellan länsstyrelserna och Socialstyrelsen samt mellan länsstyrelserna ska leda till ökad samordning av tillsynen över socialtjänsten och hälso- och sjukvården samt till att tillsynen bedrivs på ett mer likvärdigt sätt över hela landet.</p>

Ingen verksamhetstillsyn har under året genomförts samordnat med tillsynen över hälso- och sjukvården. Länsstyrelsen har haft en beredskap för och hade gärna sett ett sådant samarbete. Däremot har tillgängliga resurser vid Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet inte möjliggjort en prioritering av gemensamma tillsynsinsatser från deras sida.

Omfattande insatser för att tillsynen ska bli mer likvärdig över landet har genomfört inom ramen för det tvååriga länsstyrelsegemensamma utvecklingsprojektet Social Samverkan Sverige. Gemensamma bedömningskriterier har tagits fram inför tillsynen av socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor och gemensam tillsyn planeras och förbereds avseende det så kallade missbruksuppdraget liksom den förstärkta tillsynen av stödet till psykiskt funktionshindrade.

En särskild länsstyrelsegemensam arbetsgrupp har tagit fram handläggningsrutiner för handläggningen av inrapporterade ej verkställda beslut om insatser enligt LSS och därvid även reviderat de handläggningsrutiner för handläggning av inrapporterade, ej verkställda beslut om bistånd enligt SoL, som tidigare antagits gemensamt.

Mål 3: Den operativa tillsynen inom missbruksområdet ska öka jämfört med 2007.

Länsstyrelsen har med anledning av ett enskilt klagomål genomfört verksamhetstillsyn av ett HVB-hem för vuxna missbrukare. Länsstyrelsen har inte funnit skäl att rikta kritik, mot bakgrund av granskningen. Däremot har påpekanden gjorts under tillsynen utifrån säkerhetsaspekt avseende dokumentförvaring och brandsäkerhet, och dessa brister är åtgärdade.

Under året har regeringen riktat ett särskilt tvåårigt tillsynsuppdrag till Socialstyrelsen, tillsammans med länsstyrelserna inom området. Ett omfattande arbete med att gemensamt med Socialstyrelsen vidta förberedelser, organisera ledningen av arbetet, ta fram tillsynsplaner och metoder för tillsynen med mera har genomförts och en första konferens för tillsynen kommer att genomföras i början av februari 2009.

Under året har Länsstyrelsen prioriterat fortsatt verksamhetstillsyn inom det så kallade barnuppdraget, förstärkt tillsyn av stödet till våldsutsatta kvinnor och barn i dessa familjer men också att minska balanserna och att förkorta handläggningstiderna i tillsyn mot bakgrund av inkomna klagomål.

Länsstyrelsens uppgift att handlägga inkomna ärenden avseende ej verkställda beslut om bistånd enligt SoL har fortsatt varit en arbetsuppgift av stor omfattning och har också prioriterats.

Mål 4: Länsstyrelserna ska se till att den kommunala tillsynen enligt såväl alkohollagen (1994:1738) som tobakslagen (1993:581) skärps och därigenom bidrar till en ökad samordning i tillsynen enligt dessa två lagar. Länsstyrelsernas samarbete med Statens folkhälsoinstitut (FHI) ska utvecklas.

Länsstyrelsen har tät kontakt med kommunernas alkoholhandläggare och Länsstyrelsens rådgivning och stöd efterfrågas i allt större utsträckning, både när det gäller tillståndsärenden och tillsyn. Vi arrangerar kontinuerliga handläggardagar för kommunernas alkoholhandläggare och vid ett tillfälle årligen arrangeras det även en sådan mötesplats tillsammans med Kommunförbundet och alkoholhandläggarna i Dalarna.

Vi har i samband med dessa möten lyft frågan om att överträdelser av gällande lagar mot diskriminering kan leda till indragning av serveringstillståndet samt gjort kommunerna uppmärksamma på vikten av att beakta detta vid tillståndsprovning och tillstånd. Ett avsnitt om lagar mot diskriminering ingår även som ett avsnitt i utbildningen i Ansvarfull alkoholservice. Samstämmigt uppger dock kommunerna att de inte får indikationer på att diskriminering förekommer. Motsvarande uppgift har också redovisats vid våra kontakter med Polismyndigheten.

I två tredjedelar av länets kommuner har alkoholhandläggaren även ansvar för tillsyn enligt tobakslagen avseende åldersgränser och rökfria serveringar. Däremot är tillsyn i tobakslagens andra delar inte samordnat med alkoholtillsynen. Någon direkt tillsyn av bestämmelserna om rökfria serveringar har inte förekommit, då bedömningen är att dessa bestämmelser fått ett gott genomslag utan särskilda tillsynsinsatser.

Vad gäller egentillsynsprogram för detaljhandels- eller serveringsställen för öl redovisar kommunerna att egentillsynsprogram finns men att det skiljer sig åt när det gäller hur levande dessa dokument är i verksamheten, beroende på om det är små familjedrivna företag eller om det är företag som hör till en större koncern som Coop eller ICA, där egentillsynen är mer utvecklad.

Provköp är en metod som används av flera kommuner och som bedöms nödvändig för att kontrollera efterlevnaden av lagstiftningen och hur väl egentillsynsprogrammen fungerar, såväl beträffande försäljning av öl som tobak.

Länsstyrelsen arbetar genom och tillsammans med de särskilda alkoholhandläggare som fungerar som mentorer i arbetet med metoden Ansvarsfull alkoholserving, för att åstadkomma en mer aktiv tillsyn i de kommuner där detta bedömts nödvändigt. I några kommuner har vi, genom att på plats delta i planering och genomförande av tillsyn försökt stödja bland annat nya alkoholhandläggare och bidra till kompetensutveckling i arbetet.

Som en del i arbetsmetoden Ansvarsfull alkoholserving, nämligen effektiv tillsyn, kommer en utvald del av länets poliser, samtliga alkoholhandläggare och även samordnare att utbildas, inom det praktiska tillsynsarbetet i restaurangmiljö. Under året har två poliser, en kommunal alkoholhandläggare och Länsstyrelsens samordnare för Ansvarsfull alkoholserving genomgått en instruktörsutbildning för detta ändamål.

Vi bedömer att kommunerna har en god överblick och kunskap om de serveringsställen som finns i kommunerna. Flertalet kommuner har också varit rimligt aktiva i sin tillsyn, både den som riktats mot serveringsställen och i förhållande till detaljhandelsställen.

Se även redovisning under Organisationsstyrning inom politikområde Regional samhällsorganisation (Återredovisning 6, sidan 78).

Mål 5: Länsstyrelserna ska verka för att metoden Ansvarsfull Alkoholserving eller annan likvärdig evidensbaserad metod sprids i kommunerna i respektive län så att arbetet ska kunna ingå i kommunernas ordinarie arbete.

Länssamverkansgruppen för alkohol och drogfrågor i Värmland (med representanter för Länsstyrelsen, Polismyndigheten, Landstinget, region Värmland och Brottsförebyggande Centrum i Värmland) fungerar som styrgrupp för arbetet. Länssamverkansgruppen leder även arbetet med länssamordning av det alkohol och drogförebyggande arbetet. Tanken med denna organisation är att få ett helhetsperspektiv och att samverka mellan dessa olika verksamheter i tillämpliga delar ska bli så effektiv som möjligt. Arbetet med att införa metoden Ansvarsfull alkoholserving involverar samtliga kommuners alkoholhandläggare. För att leda det operativa arbetet finns en "mentorsgrupp" utsedd. Mentorsgruppen består av en särskilt anställd projektledare, representanter för Polismyndigheten samt alkoholhandläggare från fyra kommuner vilka var och en har ansvaret för tre till fyra kommuner i ett lokalt nätverk.

Folkhälsoinstitutet och andra länsstyrelser ingår självfallet i samarbetskretsen, inte minst i fråga om kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Under året har Länsstyrelsen genomfört fortsatta utbildningar riktade till krögare och serveringspersonal i samtliga länets kommuner. De utvärderingar som genomförts efter varje utbildningstillfälle med tillståndshavare och restaurangpersonal visar att deltagarna ger utbildningen högt betyg, både vad gäller genomförande och innehåll. Resultatet av de examensprov som genomförts är också mycket gott.

Samtliga kommuner deltar, tillsammans med vår projektledare i planeringen inför och i genomförandet av utbildningarna. Planeringen är att kommunerna under år 2009 ska ta ett större ansvar över arbetet med metoden framöver. Tre kommuner har fattat beslut om att integrera

arbetet i sin ordinarie verksamhet och ytterligare en kommun förväntas ta beslut om detta inom kort.

Uppföljning av tidigare kartläggningsarbete genom nya ungdoms- och berusningsstudier har också genomförts. Även om resultaten varierar mellan besökta kommuner har årets studier visat ett tydligt förbättrat resultat.

Som en del i arbetsmetoden Ansvarsfull alkoholserving, nämligen effektiv tillsyn, kommer en utvald del av länets poliser, samtliga alkoholhandläggare och även samordnare att utbildas, inom det praktiska tillsynsarbetet i restaurangmiljö. Under året har två poliser, en kommunal alkoholhandläggare och Länsstyrelsens samordnare för Ansvarsfull alkoholserving genomgått en instruktörsutbildning för detta ändamål.

Under hösten har vi bjudit in förtroendevalda till, och vid fyra tillfällen genomfört, utbildning i Ansvarsfull Tillståndsgivning. Syftet med utbildningen har varit att ge kunskaper och verktyg om den gällande alkohollagstiftningen, kunskap om alkoholens medicinska effekter samt att redovisa polisens syn på krogvåldet i samhället.

Se även redovisning under Organisationsstyrning inom politikområde Regional samhällsorganisation (Återredovisning 6, sidan 78.)

Verksamhetsgren Miljötillsyn

Tabell 2.7 - Tillsyn inom Naturvård och miljöskydd	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats
Sakområde och del av sakområde			
Naturvård och miljöskydd totalt (5)			
<i>varav</i> tillsyn av områdesskydd (515)	353	75	0
<i>varav</i> tillsyn av vattenskyddsområden (516)	40	0	0
<i>varav</i> tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526) ¹⁾	-	14	2
<i>varav</i> tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	130	5	1
<i>varav</i> tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528) ¹⁾	-	4	0
<i>varav</i> tillsyn av vattenverksamhet (535) ²⁾	490	111	8
<i>varav</i> tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	117 ³⁾	55 ⁴⁾	8
<i>varav</i> tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565) ⁵⁾	-	-	-
<i>varav</i> tillsyn av avfall och producentansvar (566) ⁵⁾	-	-	-
<i>varav</i> tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567) ⁶⁾	12	8	1
<i>varav</i> tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575) ¹⁾	-	31	0
Summa	1 142	303	20

Kommentar:

1)Antalet tillsynsobjekt i betydelsen verksamheter eller anläggningar som kan bli föremål för tillsynsinsats går inte att ange.

2) Siffran avser antalet dammar för kraftproduktion och övrig vattenreglering. Utöver dessa finns ett mycket stort antal (ej kvantifierat) övriga vattenverksamheter där tillsyn främst bedrivs i samband med genomförandet (till exempel muddringar)

3) Varav 48 täkter

4) Av besökta tillsynsobjekt avser 10 täkter (21 % besökta), 45 övrig miljöfarlig verksamhet (65 % besökta)

5) Tillsynen inom 565 och 566 sker samordnat med tillsyn enligt 555, därför anges inga separata antal tillsynsbesök.

6) Avser tillsyn enligt SFS 1999:381 Lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Mål 1: Länsstyrelsernas tillsynsarbete ska bidra till att nå miljökvalitetsmålen och till att miljöskador inte uppkommer. Genom en effektiv tillsynsvägledning ska länsstyrelserna förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Länsstyrelserna ska i samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan (Naturvårdsverket, dnr 190-1891-06 Rt). Senast den 31 december 2008 ska det finnas en plan för Länsstyrelsens tillsynsvägledning för år 2009–2012 för att förbättra miljöbalkens tillämpning hos kommuner och länsstyrelser. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan.

Under året har ett regionalt samverkansorgan, Miljösamverkan Värmland, bildats. I miljösamverkan deltar 15 av länets 16 kommuner samt Länsstyrelsen och Region Värmland. Under året har Miljösamverkan Värmland träffats för kompetensutveckling kring andra regioners miljösamverkansprojekt. En enkät har skickats till deltagande kommuner, regionförbundet samt Länsstyrelsen och den har legat till grund för urval av projekt och utbildningsinsatser. Enkäten har även använts vid framtagandet av Länsstyrelsens tillsynsvägledningsplan. Två delprojekt har startats upp under året, ett om enskilda avlopp och ett om avfall med inriktning mot hantering av schaktmassor. Båda projekten syftar till att öka kompetensen för hantering av frågorna i kommunerna. Seminarier som handlat om enskilda avlopp och praktisk tillsynsjuridik har genomförts. Kontakter med andra miljösamverkansorgan i Sverige har lett till erfarenhetsutbyte och framtida samarbetsmöjligheter.

Vi har under året tagit fram en Tillsynsvägledningsplan för åren 2009-2012 (Dnr: 503-17350-2008, Publ nr. 2008:31). Innehållet har tagits fram utifrån Naturvårdsverkets vägledningsplan, kontakter med övriga centrala verk, regleringsbrev, de förändringar som väntas eller nyligen införts i miljölagstiftningen, statusen på de regionala miljömålen samt en omfattande enkät som Miljösamverkan Värmland utfört för att kartlägga kommunernas behov av tillsynsvägledning och annan relevant vägledning inom miljöområdet. I tillsynsvägledningsplanen redovisas årsvis följande aktiviteter: tillsynsprojekt, handläggartreffar, kompetensutbildning samt uppföljning. Samtliga aktiviteter är kopplade till ett eller flera nationella miljökvalitetsmål.

En viktig insats i vägledande syfte har, som tidigare år, skett genom informella kontakter mellan våra handläggare och kommunernas miljö- och hälsoskyddsinspektörer och vid deltagande på möten i den samarbetsgrupp för miljöinspektörer som finns i länet. På nätverksträffar med kommunerna har vi gett vägledning om miljömålen i samband med översiktsplanering samt om hur kommunerna kan implementera miljömålen i sin dagliga verksamhet.

Inom hälsoskyddsområdet har Länsstyrelsen haft handläggartreff där bland annat Socialstyrelsen, Landstinget, Yrkes- och miljömedicin deltagit. Vi har även anordnat en kurs i solarietillsyn som hölls av SSI.

Länsstyrelse har bidragit till genomförandet av Naturvårdsverkets prioriterade tillsynsvägledning. Vi har gjort kommunbesök i länets samtliga kommuner för att diskutera och vägleda kring kommunernas arbete med frågor som rör vattenmiljön. Arbetet med vattendirektivet har redovisats och kommunernas arbete med enskilda avlopp och annan tillsyn som rör vattenmiljön har diskuterats. Det har även bildats en regional avfallsgrupp i vilken man diskuterar frågor kring avfall. Vi deltar även i ett nätverk med kommunernas tekniska chefer för att vägleda i frågor om bland annat avfall.

Länsstyrelsen genomförde redan under år 2007 tillsynsvägledande insatser angående nya bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd genom aktiv

kommunikation med kommunerna. Berörda anläggningar har klassats om i samråd med kommunerna.

Vi besöker samtliga kommuner i länet och för dialog om hur arbetet med förorenade områden kan bedrivas av kommunerna. Under året har Torsby, Forshaga, Munkfors, Kil, Säffle och Hammarö kommuner besökts. Vi berättar om bakgrunden till efterbehandlingsarbetet och informerar om lagstiftningen på området, reglerna om tillsynsmyndighet, om Länsstyrelsens uppdrag och vad som ingår i kommunernas uppgifter. Under året har ett möte om förorenad mark genomförts där länets samtliga kommuner var inbjudna. På mötet informerades bland annat om kommande kommunbesök, om den nya databasen för arbetet med förorenade områden och om hantering av förorenade massor.

Under året har vi haft tillsyn över totalt 117 miljöfarliga verksamheter (verksamhet 555). Av dessa är 48 stycken täktverksamheter och 69 stycken annan miljöfarlig verksamhet. I 31 fall har tillsyn skett av förorenade markområden (verksamhet 575). Under året har tillsynsbesök skett vid 21 procent av täkterna och 65 procent av övrig miljöfarlig verksamhet. Vid stora verksamheter förekommer fler tillsynsbesök per år vilket medfört att totalt 104 tillsynsbesök utförts vid besökta 55 tillsynsobjekt.

På länets miljöfarliga verksamheter som även är SEVESO-verksamheter har åtta av tolv verksamheter, varav sex på högre kravnivån och två på lägre kravnivån, varit föremål för tillsyn under året. Tillsynsbesöken har i huvudsak skett i samverkan med Arbetsmiljöverket.

Vi har under året inlett diskussioner med representanter för två verksamhetsutövare som båda, enligt vår mening, har ett efterbehandlingsansvar för flera av objekten på prioriteringslistan över de mest förorenade områdena i länet. Utöver dessa objekt är vi aktivt delaktiga i arbetet med att få till stånd undersökningar vid Hillringsbergs sågverk, ett objekt som under året överlämnades till Arvika kommun. Vi har också verkat som stöd i två ärenden som rör ytbehandlare med kommunerna som tillsynsmyndighet, Hantverkaren 12 (Primus) i Hagfors och Pressaren 5 (Electrolux) i Säffle.

Inom verksamhetsområdet vattenverksamhet är huvuddelen av tillsynen styrd av utifrån inkommande ärenden, dels i form av förfrågningar i samband med nya verksamheter, dels i form av klagomål. Den 15 maj 2007 infördes en ny anmälningsplikt för mindre vattenverksamheter, vilken hanteras av Länsstyrelsen. Detta har medfört merarbete, vilket inneburit att den egeninitierade tillsynen under året så gott som helt uteblivit. Under året har ett samarbete mellan tillsyn enligt 7 och 11 kap miljöbalken påbörjats.

Angående Naturvårdsverkets föreskrifter om avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp så har vi påbörjat det arbetet genom att initiera omprövning på en av de tre anläggningar som idag inte klarar ovanstående föreskrifter.

Miljötillsynen och tillsynsvägledning sker med utgångspunkt från miljömålen och verksamhetens eller aktivitetens väsentliga betydelse för miljömålen. För vissa, särskilt farliga verksamheter sker tillsyn minst en gång men oftast flera gånger per år. Detta beror delvis på den inverkan på miljömålen de har. För andra verksamheter sker tillsynen glesare. Målet är att verksamhetsutövare av alla slag ska följa de beslut som fattats och därigenom bidra till att miljömålen uppnås. I tillsynsvägledningsplanen anges de miljömål som berörs av de olika aktiviteterna och under året har två möten med kommunerna hållits där miljömålen har diskuterats.

Den operativa tillsynen av miljöfarlig verksamhet bygger i allt större utsträckning på systemkontroll och underhandskontakter mellan verksamhetsutövarna och tillsynsmyndigheten. I många verksamheter tillämpas miljöstyrningssystem och inom dessa definierade betydande miljöaspekter som oftast har bäring mot miljömålen. Vår erfarenhet är att det effektivaste miljöarbetet sker när tillsynen medfört att verksamhetsutövarnas miljöarbete ges hög prioritet. Detta skapar bra förutsättningar för att upptäcka och åtgärda miljöproblem innan dessa medfört sådana konsekvenser att kraftfulla myndighetsåtgärder krävs. Tyvärr är det så att detta arbetssätt inte låter sig lätt beskrivas i siffror och nyckeltal då till exempel antal förelägganden och åtalsärenden härigenom blir mindre.

Mål 2: Länsstyrelserna ska inom sitt verksamhetsområde ta initiativ till omprövning av tillstånd för att se till att villkoren för miljöfarliga verksamheter är anpassade till miljöbalkens krav. Alla tillstånd som meddelats med stöd av miljöskyddslagen (1969:387) ska, om de är av särskild betydelse ur miljösynpunkt, vara anpassade till miljöbalkens krav senast 2009 och i övrigt senast 2015.

En omprövning är en längre process och det är svårt att ange datum när den faktiskt är påbörjad. I denna redovisning anger ”påbörjad” att en första kontakt med verksamhetsutövaren har tagits och att verksamhetsutövaren åtagit sig att komma in med en ansökan. Utöver detta har ett flertal verksamhetsutövare informerats om Länsstyrelsens uppdrag utan att ett slutligt ställningstagande gjorts om anpassning kommer att ske genom verksamhetsutövarens egna initiativ eller genom föreläggande från Länsstyrelsen. Än har inte möjligheten att via lagstiftningen tvinga fram omprövning utnyttjats.

Enligt regeringens beslut ska Länsstyrelsen redovisa arbetsinsatser och bedömningar av hur målen kommer att uppnås. Nedanstående anknyter till detta:

- Från ursprungliga 57 tillstånd enligt miljöskyddslagen prioriterade som ett, har 26 tillstånd meddelats och prövning av 12 ärenden pågår. Tre anläggningar har hamnat på C-nivån. Av totalt 57 tillstånd, prioritering ett, är 38 således avklarade eller under handläggning och initiativ ska tas i 16 fall (då C-anläggningar tagits bort).
- Frågan hanteras huvudsakligen vid kontakter med verksamhetsutövarna där vi förklarar att vi är ålagda att initiera omprövning och att detta kommer att åstadkommas genom att verksamhetsutövarna själva väljer att ta initiativet och söka nytt tillstånd anpassat till MB, eller att prövningsmyndigheten i föreläggande ålägger dem att genomföra de utredningar med mera som behövs för att ligga till grund för omprövning. Arbetet finansieras för närvarande inom vår rambudget men i och med de minskningar som gjorts av denna kommer tillsynsarbetet att prioriteras ner vilket medför att målet inte kommer att nås om inte särskilda medel ställs till förfogande.
- Under året har arbetet med omprövningar av gamla tillstånd som meddelats enligt miljöskyddslagen medfört resultat som redovisas ovan. Det bör observeras att man initialt kan förvänta sig att de tillstånd blir omprövade där verksamhetsutövarna och tillsynsmyndigheterna har en samsyn om behovet av omprövning. Efterhand blir troligen omprövningarna allt mer resurskrävande och målen att samtliga anpassningar prioriterade ett ska vara genomförda år 2009 kan inte nås om inte arbetet ges hög prioritet till exempel genom särskilda anslag.
- Målet kan inte nås om färre prövningsprocesser än föregående år initieras. Under året har sju tillstånd prioritet e meddelats och vid årsskiftet återstod 28 stycken varav tolv är under prövning.

Mål 3: Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden, kulturhistoriskt skyddade områden och andra skyddade områden ska bidra till bättre regelefterlevnad och till att miljö kvalitetsmålen nås. Tillsynen över kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen m.m. ska bidra till bevarandet samt förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av kulturarvet.

Naturreservat

Grunden för den praktiska tillsynen i naturreservaten är den rapporteringsfunktion för misstänkta brott mot gällande föreskrifter som ingår som en del av årliga skötseluppdrag till säsongsanställda reservatsskötselpersoner. Rapporter om sådana brott har varit av så liten omfattning att underlaget för effektanalys inte bedöms som tillräckligt. Huvuddelen av inkomna rapporter handlar för övrigt om skadegörelse på friluftsanordningar i reservaten, med okänd gärningsperson och oftast med obefintliga spaningsuppslag.

Viktiga insatser i vägledande syfte har, som tidigare, år skett genom informella kontakter mellan våra handläggare och kommuner samt andra myndigheter såsom Skogsstyrelsen och Vägverket. Förebyggande arbete i tidigt skede under planeringsprocesser har också skett genom kontinuerligt deltagande i samarbetsgrupper, såsom Väggrupp och Vindgrupp, inom vår organisation.

Utöver detta förekommer även förebyggande insatser i samband med ärendehandläggning, exempelvis av typen samråd enligt kap12 § 6 MB, vattenverksamhet, prövning av dispenser och tillstånd inom skyddade områden med mera.

Merparten av den operativa tillsynen är händelsestyrd. För att underlätta arbetet med egeninitierad tillsyn som till exempel uppföljning av tillstånd och dispenser inom skyddade områden har ett arbete påbörjats med att bygga upp en databas för tillsynsobjekt.

Den förebyggande tillsynen som förkommer i samband med åtgärder som berör skyddade områden, leder till en ökad kunskapsnivå och förståelse för lagstiftningen hos kommuner, andra myndigheter samt verksamhetsutövare.

Händelsestyrd och egeninitierad uppföljande tillsyn resulterar i åtalsanmälningar, beslut om rättelser, uttag av miljö sanktionsavgifter med mera. En bieffekt av den egeninitierade tillsynen är att vi blir uppmärksammade på vilka kunskapsluckor som finns bland verksamhetsutövare. Detta ökar våra möjligheter till goda förebyggande och vägledande insatser framöver.

Strandskyddsområden

Dispensgivningen avseende strandskydd i bygglov är i Värmlands län delegerad till kommunerna från och med oktober år 1998.

Länsstyrelsen har under året genomfört en sammanställning av de av kommunerna givna dispensererna. Samtliga beviljade dispenser har registrerats i en databas och är sökbara utifrån geografisk belägenhet, typ av byggnad eller åtgärd och dispensskäl.

Under tillsynsbesök i länets samtliga kommuner under hösten överlämnade vi utdrag ur materialet till respektive kommun och diskuterade dispensgivningen. Vi bedömer att materialet är av intresse för kommunerna i samband med framtida översiktsplanering avseende strandskydd. Denna kan bli aktuell om de aviserade politiska besluten gällande strandskyddet genomförs. Nyinkomna strandskyddsdispenser förs nu kontinuerligt in i databasen.

Kulturmiljöer

Tillsynsarbetet inom Kulturmiljö innehåller mer av antikvariskt kvalitativa granskningar och bedömningar än av kvantitativa konstateranden. Tillsyn har i stora drag utförts i enlighet med årets tillsynsplan. Tillsynen utförs enligt 1 kap i Lagen om kulturminnen m.m. (1988:950) och 26 kap i Miljöbalken (1998:1088) och beviljade statsbidrag enligt Förordningen om bidrag till kulturmiljövård (1993:379). Utöver det sker tillsyn av de objekt och medel som vi, med stöd av Förordningen om Bidrag till kulturmiljövård (1993:379), själva beslutar om och upparbetar.

Den kontrollerande tillsynen har en viktig preventiv effekt – inte minst då den ofta får uppmärksamhet i media.

De viktigaste vägledande insatserna och dess effekter beskrivs nedan.

Fornminnen och kulturlandskap

Vi har under året påbörjat en översyn av länets fornvårdsprogram som syftar till att anpassa urvalet av miljöer så att det speglar länets nuvarande fornlämningsbild. Det handlar också om att planera och genomföra insatser för att öka den fysiska tillgängligheten, utveckla en länsprofilerad skyltningsstrategi, upprätta långsiktiga mål som ska finnas beskrivna i nya skötselplaner samt förankra kunskap och medvetenhet om dessa miljöer på lång sikt bland annat genom att upprätta markägaravtal avseende markskötseln.

Samtliga moment har påbörjats under året och projektet syftar till att öka tillgängligheten och uppnå en bred och framförallt lokal förankring i arbetet med fornvård. Projektet har hittills inneburit bland annat kontakter genom informationsmöten och samverkan med Värmlands länsmuseum, Karlstads Universitet, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen i Västra Götaland samt ett stort antal markägarkontakter. Projektet förankras också inom länets kommuner och Region Värmland samt involverar företrädare för sociala frågor, handikapporganisationer och förbund samt övriga miljöfrågor.

Arbetet inom fornvårdsprojektet har och förväntas framöver få genomslag på flera nivåer. Enskilda markägare har vi hittills fått genomgående positiv respons ifrån. Kommunkontakter kan leda till fler alternativa finansieringsmöjligheter för vård och tillgänglighetsanpassningar. Det kan också leda till fler fora för förmedling och kunskapspridning kring de miljöer som väljs inom respektive kommun. Fornvårdsprojektet kommer förutom en rapportering att resultera i lättillgänglig digital information som beskriver både fornlämningsmiljö, vård och bevarandenaspekter samt tillgänglighet inom varje miljö.

En informationsdag har genomförts i samarbete med Skogsstyrelsen med företaget Stora Enso som målgrupp. Informationsdagen handlade om kulturmiljövård och kulturmiljöskydd i skogen i samband med skogsbruksåtgärder. Effekten kommer troligen framöver att kunna avläsas i ett utökat antal samrådsanmälningar för flera av de olika skogsbruksåtgärder som påverkar fornlämningar i skogsmark och en större medvetenhet hos de olika aktörer som arbetar med olika moment i skogen, samt en förbättrad rutin för att samråda kring hanteringen mellan aktuella myndigheter, markägare och skogsföretag.

Byggnadsminnen, kyrkor och byggnadsvård

En första träff för ett byggnadsminnesnätverk har genomförts. Ett årligt återkommande möte planeras. Nätverket förväntas ge stor effekt genom erfarenhetsutbyte ägarna emellan kring restaurering med mera. Det blir även ett forum för bland annat förmedling av regelverk.

Verksamhetsgren Djur- och Livsmedelskontroll

Tabell 2.9 - Länsfakta inom Djur och livsmedelskontroll	2008-12-31		2007-12-31		2006-12-31	
Antal statligt anställda veterinärer	20		19		16	
varav män/kvinnor	5	15	5	14	3	13
Antal inspektörer inom djurskyddstillsynen, st/åa	23	8,45	19	8,1	22	8,95
varav män/kvinnor	7	16	6	13	7	15

Mål 1: Djurskyddskontrollen ska bedrivas effektivt och likvärdigt i hela landet. En god djurhälsosituation, en fungerande veterinärsamverkan och ett gott djur- och smittskydd ska uppnås. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att

- den veterinära verksamheten är ändamålsenlig med bl.a. en väl fungerande samverkan mellan olika veterinära kategorier
- djurhälsosituationen och djurskyddet bevakas och hålls på en hög nivå genom uppföljning av ställda smitt- och djurskyddskrav
- djursjukdata rapporteras fullständigt och korrekt, samt
- insamling och transport av animaliska biprodukter sker på ett säkert sätt

Åtterrapporing 1

Redovisas separat till Jordbruksverket 1 februari 2009

Rapport: Djurskydd, smittskydd, djurhälsa och allmänna veterinära frågor

Dnr: 208-17766-08, 600-1227-09, 600-1229-09

Mål.2: Länsstyrelserna ska bidra till en effektiv och likvärdig livsmedelskontroll i hela landet genom att:

- utföra revisioner av kommunernas livsmedelskontroll,
- verka för att kontrollen bedrivs på effektivast möjliga sätt, samt
- tillhandahålla utbildning för berörda yrkesgrupper inom livsmedelskontrollen

Åtterrapporing 2

Redovisas separat till Livsmedelsverket 1 februari 2009

Rapport: Effektiv och likvärdig livsmedelskontroll

Dnr: 600-1225-09

Verksamhetsgren Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn

Tabell 2.10 - Tillsyn enligt plan- och bygglagen (PBL)	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats
Sakområde och del av sakområde			
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	16	16	1
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	Flera tusen – exakt siffra ej känd	5	4
Summa	¹⁾	21	5

Kommentar: ¹⁾ Summering är inte möjlig att göra eftersom det är länets 16 kommuner som är föremål för systemtillsyn i det första fallet, medan byggnadsväsendet tillsynas i enskilda bygglovsärenden.

Mål 1: Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen, de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Tillsynen enligt lagen om skydd mot olyckor ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges kommuner och landsting.

Kommunerna har generellt sett utvecklat tillsynsarbetet under året genom att kombinera fokus på systematiskt brandskyddsarbete, SBA, med faktisk tillsyn i syfte att bygga upp ett samarbetsklimat där brandsäkerheten ökar såväl på kort som på lång sikt. Även alternativa varianter på rådgivning har testats där man bjudit in verksamhetsföreträdare till samlade genomgångar i SBA, helt i linje med LSO (Lag 2003:778 om skydd mot olyckor) och tanken med lokal anpassning.

Länets kommuner har också en bra utveckling gällande rengöring och brandskyddskontroller.

När det gäller annat förebyggande arbete mot bränder kan nämnas till hushållen utskickade informationsfoldrar, funktionskontroll och batteribytest i brandvarnare i samband med brandskyddskontroll och utbildningsinsatser i grundskolan.

I samband med den översvämningsrisk som förelåg under våren visade den mest riskutsatta kommunen upp ett föredömligt förebyggande säkerhetsarbete då man via brev informerade alla fastighetsägare som låg i riskzonen. Denna information följdes upp med besök av räddningstjänsten.

Den förebyggande delen av de handlingsprogram som fastställts under året har varit av varierande kvalitet. Det är framför allt säkerhets- och prestationsmål som kunde formuleras med en bredare förankring i organisationen och på sätt göra dem lättare att följa upp.

Tydliga och väl fungerande rutiner för utökade olycksundersökningar och egenkontroll saknas i stort sett i alla länets kommuner. Länsstyrelsen anser att rutiner för utökade olycksundersökningar är en viktig del i processen att skapa en lärande organisation och det kommer vi att trycka särskilt på under år 2009.

Mål 2: Länsstyrelsernas tillsyn över planväsendet enligt plan- och bygglagen (1987:10) (PBL) ska bidra till en effektiv, ändamålsenlig och enhetlig tillämpning av lagen i syfte att medverka till en god kvalitet i planeringsprocessen och planläggningen.

Återrapportering 2

Redovisas separat till Boverket 2008-11-30

Rapport: ”Planering, byggande och boende i Värmland”, tillsynsrapport 2008.

Dnr: 409-17504-2008

Mål 3: Länsstyrelsernas tillsyn över byggnadsväsendet ska medverka till en effektiv, ändamålsenlig och enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen (1987:10) (PBL), lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. samt Boverkets föreskrifter i syfte att uppnå en god kvalitet i byggande och förvaltning.

Återrapportering 3

Redovisas separat till Boverket 2008-11-30

Rapport: ”Planering, byggande och boende i Värmland”, tillsynsrapport 2008.

Dnr: 409-17504-2008

VO ÄRENDEHANDLÄGGNING

Mål 1: Länsstyrelsernas verksamhet ska kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning.

De tre viktigaste insatserna som har genomförts för att utveckla service, information och handläggning av ärenden:

- Vi har under året startat en utbildning i Klarspråk, som syftar till att förbättra Länsstyrelsens kommunikation såväl internt som externt. Medarbetarnas förmåga att förmedla såväl positiva som negativa beslut och att informera och kommunicera med allmänheten på ett sätt som målgruppen kan förstå är av stor vikt för att vårt arbete ska fungera så effektivt som möjligt.
- I syfte att fokusera på att korta handläggningstiderna har respektive enhetschef för länsledningen varje tertiäl fått redovisa statusen och planerade insatser för öppna ärenden äldre än två respektive ett år. Det är för tidigt att avläsa effekten av åtgärden.
- Ett utvecklingsprogram för operativa chefer har startats. Programmet kommer att löpa under två års tid och vara inriktat mot kommunikation och de ”mjuka värdena” i ledarskapet. Ett av målen i programmet är att cheferna ska bli bättre på att stödja medarbetare och därigenom nå ökad effektivitet, säkrare handläggning och bättre service.

Verksamhetsgren Omställning av energisystemet

Mål 1: Länsstyrelserna ska verka för god hushållning med energi i bebyggelsen och en ökad andel förnybar energi samt för att uppnå det nationella planeringsmålet för vindkraft. Länsstyrelserna ska även verka för en minskad användning av el och olja för uppvärmning av bostäder och lokaler.

Länsstyrelsen har under året arbetat med att främja energiomställning främst genom informationsspridning i anslutning till ärendehantering inom området. Intresset för att söka stöd för energiomställning är stor i länet och rådgivning och information till allmänheten i samband med bidragsärenden är omfattande. Under året har 744 ansökningar om stöd till energieffektiviseringsåtgärder inkommit. Vi har i samarbete med Energikontor Värmland och länets energirådgivare deltagit i mässarrangemang och där informerat om de olika stöd som finns att söka. Samarbete och kontakter med länets energirådgivare har skett kontinuerligt under året.

Under året har arbetet med vindkraftsetableringar i länet intensifierats, vilket inneburit fler vindkraftsrelaterade uppgifter för oss. I maj 2008 framförde Energimyndigheten sina anspråk på riksintresse för vindbruk och dessa områden har sedan diskuterats i de kommunala översiktsplaner som är under framtagande. Ytterligare kommuner har sökt planeringsstöd till vindkraftsplanering från Boverket och vi har i samtliga fall tillstyrkt dessa ansökningar.

Processen att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram för klimat- och energi har under året resulterat i en strategi med en vision formulerad. Energihushållning, likväl som ökad användning av förnybar energi omfattas av strategin. I den breda referensgrupp som skapats med externa aktörer i länet är bland andra branschorganisationen Fastighetsägarna och ett flertal stora fastighetsägare såsom kommunerna representerade.

Verksamhetsgren EU-stöd

Tabell 3.1 - Kostnader för Strukturfondsadministration (tkr)	Ramanslag (32:1)	Övrig finansiering	Årsarbets- krafter
- beredningssekretariat	1 649	499	3,1
- förvaltningsmyndighet	-	-	-
- utbetalande myndighet	-	-	-
- urvalskontroll	-	-	-

Kommentar: För EU-programperioden 2000-2006 ansvarar Länsstyrelsen för beredningssekretariat inom Mål 1 Södra Skogslänsregionen, Mål2 Västra, Mål 2 öarna och Interreg IIIA Sverige-Norge. Programmen är under avslutning. Under programperioden 2007-2013 ansvarar Länsstyrelsen för beredningssekretariat inom Interreg Sverige-Norge, delområde Inre Skandinavien.

Tabell 3.2 - länsfakta inom EU-stöd			
Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2008	2007	2006
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	-	-	-
<i>varav</i> Artikel 33 (inom mål 1-området)	-	-	-
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	-	-	-
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	400 347	362 724	348 056
<i>varav</i> Mål 1	243	5 370	3 140
<i>varav</i> Leader +	-	-	-
<i>varav</i> miljöersättningar	101 575	108 304	106 520
<i>varav</i> kompensationsbidrag	57 071	56 678	57 582
<i>varav</i> startstöd	-	1 000	3 050
<i>varav</i> investeringsstöd ¹⁾	46 806	3 090	11 562
<i>varav</i> gårdsstöd	194 652	188 281	158 207

Kommentar: ¹⁾ Landsbygdsfonden, varav investeringsstöd 35 054.

Mål 2: Länsstyrelserna ska i egenskap av programansvarig för de territoriella programmen verka för att programmets genomförande sker i ökad samverkan med länens övriga regionala tillväxtarbete.

Länsstyrelsen deltar i genomförandet av programmet Interreg Sverige - Norge genom att ansvara för sekretariat och ärendeberedningen inom delområdet Inre Skandinavien. Informationsinsatser och annonsering har gjorts under året för att informera presumtiva projektägare om de möjligheter som finns när det gäller finansiering av gränsöverskridande projekt över den svensk-norska gränsen. För området har bildats ett Regionalt Prioriterande Partnerskap (RPP) som inför beslut i styrgruppen för Sverige-Norge-programmet prioriterar inlämnade ansökningar. I RPP finns bland annat företrädare för Regionförbunden i Värmland och Dalarna. Företrädare för Interregsekretariatet deltar också regelbundet i träffar och forum för möten inom ramen för det regionala tillväxtarbetet i länet och lämnar i samband med detta löpande information om

genomförandet av programmet och om de möjligheter som finns inom programmet. På sådana träffar deltar både offentliga och privata aktörer som till exempel företrädare för de klusterbildningar som finns i länet.

På Länsstyrelsen har beredningen av ansökningar inom Interreg Sverige-Norge löpande genomförts i kommunikation med Region Värmland och Region Dalarna. Denna samverkan ska säkerställa att de projekt som ges stöd är i överensstämmelse med de regionala utvecklingsprogrammen för Värmlands län och Dalarnas län.

Vi har löpande underrättat Region Värmland och Region Dalarna om de Interreg Sverige-Norge ansökningar som inkommit till oss. Vi hämtar löpande in information från respektive regionförbund om de medfinansieringsansökningar som kommit in till respektive regionförbund.

Länsstyrelsen i Värmlands län, Region Värmland och Region Dalarna har löpande utbytt information under året, i samband med ordinarie utlysningstidperioder, om de projektidéer med koppling till Interreg Sverige-Norge programmet, som uppkommit och därmed sett till att de projektidéer som ges stöd överensstämmer med de regionala utvecklingsprogrammen i Värmlands län och Dalarnas län.

Genom informationsutbyte mellan Länsstyrelsen i Värmlands län, NUTEK/Region Värmland och Region Dalarna studeras inlämnade ansökningar för att undvika att projekt som beviljas medel inom Interreg Sverige-Norge och Mål 2 Norra Mellansverige överlappar varandra.

Verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning

Tabell 3.3 - länsfakta inom trafikområdet	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
Antal fordon i trafik (enligt bilregistret)	232 287	225 508	222 181
Antal körkortsinnehavare	184 888	183 650	182 399
Antal innehavare av taxiförarlegitimation	1 761	1 719	1 641
Antal taxitillstånd	142	137	141
Antal busstillstånd	62	61	62
Antal godstillstånd	631	636	619

Tabell 3.4 – länsfakta inom trafikområdet						
Ärendetyp (avser endast de ärenden som finansieras via Vägverket)	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Taxiförarlegitimation, 244	-	-	-	-	-	-
Körkortstillstånd i annat fall, 25100, 25101	95	15	10	5	148	112
Körkortstillstånd efter återkallelse, 25102	90	93	144	-51	2 130	1 607
Förlängning enl. 3 kap. 12 § kkl (1998:488), 2513	27	5	2	3	79	60
Utbyte av utländska körkort, 2512	17	6	4	2	344	259
Summa	229	119	160	-41		

Kommentar: Från och med 1/1 2008 är det Länsstyrelsen som tar in betalning. Ärendena ovan är gamla ärenden som beslutats 2008 men inkomna tidigare år än 2008.

Tabell 3.5 - länsfakta inom trafikområdet						
Försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Sökande (25311)	13	18	12	6	942	632
Deltagande (25312)	24	77	37	40	1 531	1 028
Summa	37	95	49	46		

Prövning av ansökan om handledarskap	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Prövning av ansökan om handledarskap, 2511	6 773	1 145	982	163	145	119
varav bifall	6 498					
varav avslag, avvisningar m m	275					

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2008	2007	2006
Boverket: Engångsbidrag	27 812	72 644	55 110
Boverket: Periodiska bidrag totalt	20 169	27 351	39 478
Totalt	47 981	99 995	94 588
<i>varav Boverket: Nyutbetalning periodiska bidrag respektive år</i>	2 252	3 034	5 126

Kommentar: Under 2008 ser vi en kraftig reduktion av utbetalningsvolymen jämfört med 2007 och 2006. Detta beror på den pågående utfasningen av räntebidragen samt att engångsbidraget gällande konvertering från oljeuppvärmning är avslutat. Detta stöd bidrog kraftigt till de mycket höga utbetalningsvolymerna under de två tidigare åren.

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2008	2007	2006
Kompleta			
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	593	26	62
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	100	8	40
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	0	0	76
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	0	40
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	121	67
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	66	29

Kommentar: Den långa genomloppstiden beror på ett räntebidragsärende i vilket det dröjde 1,5 år att få kompletta handlingar.

Tabell 3.9 – länsfakta stöd till boende

Beslut om stöd (antal första beslut)	2008	2007	2006
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	1	7	24
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	1	11	17
Radonbidrag egnahem	158	60	26
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	83	77	133
Konvertering från oljevärme	0	974	1 714
Bidrag till solvärme	80	78	60
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	3	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	0	8
Investeringsstimulans till hyresbostäder	1	5	7
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	21	70	215
Investeringsstöd äldreboende	4	1	
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	236	113	
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	33	103	49
Beslut om avslag/avskrivning	533	274	250
Beslut om återkallande	18	54	20
Beslut om utbetalning	642	1 882	1 670
Beslut om omprövning efter utbetalning	5	10	10

Kommentar: Radonbidraget har ökat under året, mer pengar har tillförts och informationskampanjer kring stödet har genomförts. Stöd till energieffektiva fönster har också haft en kraftig ökning under 2008 inför den aviserade avvecklingen av stödet. Det höga antalet avslag/avskrivningar under 2008 beror till största delen på oljeärenden avslagna på grund av medelsbrist.

Tabell 3.10 Avgifter och andra inkomster i övrigt

Avgifter m m resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseförordningen, 206	23	3				
- tillsyn			270 ¹⁾	102	262	-160
- registrering			283 ²⁾	130	204	-74
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag, 212	28	16	223	43	185	-142
Kameraövervakning, 211	15	10	69	88	154	-66
Pantbanksärenden, 2051	-	-	2	2	2	2
Lönegarantiärenden, 207	-	-	1 313	330	320	10

Kommentar: ¹⁾Antal tillsynsobjekt är 270. Antal registrerade stiftelser är 283. Antalet stiftelser registrerade i annat län för vilka S län är tillsynsmyndighet är 5. Antal registrerade stiftelser i vilka tillsynen utövas av annat län är 18. Summa tillsynsobjekt: 270.

²⁾ Antal registrerade stiftelser är 283 för vilka registerhållningsavgift tas ut.

Tabell 3.11 - Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 08-01-01	Antal inkomna/initierade ärenden under 2008	Antal beslutade ärenden under 2008	varav upphävda beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 08-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2008	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	4	59	63	1	-				-	-
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	3	477	463		17	359	-	7	15	-
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	23	151	145		29	64	23	1	43	-

Kommentar: När det gäller överklagade beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser så avser överklagandena endast ett fåtal planer där antalet klagande har varit stort.

Mål 1 Avgifter som tas ut enligt förordningen (2001:652) om avgifter inom vägtrafikområdet får öka med högst nettoprisindex (NPI).

Länsstyrelsen har inte gått utöver de avgifter som förordningen anger. Avgifter per ärende framgår av regeringens förordning (2001:652) om avgifter inom vägtrafikområdet.

Övriga mål och återrapporteringskrav

Mål: (Samhällets krisberedskap)

Målet är att minska risken för och konsekvenserna av allvarliga störningar, kriser samt olyckor. Skulle en sådan händelse inträffa ska kvinnors, mäns och barns liv, personliga säkerhet och hälsa tryggas samt skador på egendom eller i miljö hindras eller begränsas. Målet är dessutom att medverka till att minska lidande och skadeverkningar av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder.

Verksamhetsområde Krisledningsförmåga

Målet är att myndigheter och aktörer ska ha en god förmåga att vid allvarliga störningar och kriser leda och fatta beslut inom eget ansvars- och verksamhetsområde samt sprida snabb, korrekt och tillförlitlig information. Vid behov ska berörda aktörer också kunna medverka i samordning och koordinering av åtgärder samt samverka med andra.

Verksamhetsområde Operativ förmåga

Målet är att aktörer med operativt ansvar vid en kris eller olycka ska ha en god förmåga att snarast påbörja åtgärder för att hantera, eller medverka i hanteringen av, allvarliga störningar och kriser och att genomföra de åtgärder som krävs för att avhjälpa och lindra effekterna av det inträffade. Förmåga ska också finnas att kunna samarbeta med och ge stöd till operativa aktörer och andra länder.

Verksamhetsområde Förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

Målet är att säkerställa en robusthet i samhällsviktig verksamhet för att kunna motstå och hantera såväl olyckor som allvarliga händelser och störningar i samhället.

Återrapporteringskrav

Redovisas separat till regeringen (Finansdepartementet) 14 november 2008

Rapport: ”Risk- och sårbarhetsanalys 2008”

Dnr: 450-16515-2008

Redovisas separat till regeringen (Finansdepartementet) 14 november 2008

Rapport: ”Förmågebedömning 2008”

Dnr: 450-10521-2008

Organisationsstyrning inom Politikområde Regional samhällsorganisation

Återrapportering 1

Under året har två tillsvidare tjänster i ledande befattningar utannonserats. I annonsen har följande formulering använts: "Länsstyrelsen i Värmlands län strävar efter en jämn könsfördelning och värdesätter de kvaliteter som etnisk och kulturell mångfald kan tillföra verksamheten. Då Länsstyrelsens chefsgrupp till stor del består av män ser vi gärna kvinnor som sökande". På en av tjänsterna har en kvinna anställts.

Länsstyrelsen använder vidare den mildare formen av positiv särbehandling det vill säga vid lika förtjänst och skicklighet väljs kandidaten med underrepresenterat kön. I rekryterings sammanhang och i rekryteringsgruppens arbete förs diskussioner om vikten av att ha en jämn könsfördelning. Vi har dock en skyldighet som statlig myndighet att vid tjänstetillsättningar främst ta hänsyn till faktorerna skicklighet och förtjänst, vilket kan försvåra strävan efter en jämn könsfördelning.

Återrapportering 2

När lediga tjänster utannonseras används alltid kanaler som för allmänheten är kostnadsfria och väl etablerade, såsom tidningen Metro, Arbetsförmedlingens platsbank och Offentliga Jobb. När det gäller etnisk och kulturell mångfald har vi inte samma möjlighet som när det gäller strävan efter en jämn könsfördelning att tillämpa den mildare formen av positiv särbehandling. Detta gör att det blir svårt att i den enskilda rekryteringen ta hänsyn till något annat än skicklighet och förtjänst.

Det är viktigt att aktivt jobba med attityder kring etnicitet. Därför har Länsstyrelsen bildat en mångfaldsgrupp som arbetar strategiskt och bistår länsledningen i arbetet med frågor som faller inom ramen för mänskliga rättigheter. Mångfaldsgruppen har anordnat en inspirationsföreläsning om mångfald, normer och värderingar som mottogs mycket positivt. Under år 2009 kommer ytterligare minst en föreläsning att genomföras på temat bemötande och kulturkrockar.

Återrapportering 3

En första handlingsplan för genomförande av jämställdhetsintegrering av Länsstyrelsens verksamheter har gällt för åren 2005-2007. Avsikten var att under året revidera handlingsplanen för att gälla ytterligare tre år. Med anledning av organisationsförändring för arbetet med jämställdhet, samt med hänvisning till nya diskrimineringslagens ikraftträdande år 2009 och vårt arbete med det länsstyrelsegemensamma antidiskrimineringsuppdraget, beslutade länsledningen under våren, att bilda en tvärssektoriell mångfaldsgrupp och ge gruppen i uppdrag att ta fram en policy och handlingsplan, "En länsstyrelse för alla", med de mänskliga rättigheterna som grund. I policyn och handlingsplanen prioriteras arbete och insatser när det gäller jämställdhetsintegrering, integration, barnens rättigheter, funktionsnedsättning samt skydd mot diskriminering.

Prioriteringen har gjorts utifrån de uppdrag och mål som Länsstyrelsen har i regleringsbrev och länsstyrelseinstruktion. I år har arbetet mest koncentrerats på processen med att skriva fram ett förslag till policy och handlingsplan. Vi beräknar att dokumenten kan antas i början av år 2009.

Mångfaldsgruppen består av jämställdhetsdirektör, integrationsstrateg, personalchef, informatör, utredare inom mänskliga rättigheter, chefsjurist och socialkonsulent och leds av

jämställdhetsdirektören. Mångfaldsgruppen verkar på den strategiska nivån för att planera vad som ska prioriteras och hur det ska göras. Gruppen utgör ledningsgruppens stöd i Länsstyrelsens utvecklingsarbete med att integrera delar av den sociala dimensionen i begreppet hållbar utveckling. En styr- respektive referensgrupp finns också för arbetet.

Mångfaldsgruppen har under året utgjort stöd vid framtagande av verksamhetsanalyser för diskrimineringsrisker (inklusive könskonsekvensanalys) inom landsbygdsprogrammet. I samband med analysarbetet genomfördes utbildning i den nya diskrimineringslagstiftningen. Under året har Länsstyrelsens medarbetare inklusive ledning deltagit i tre seminarier om olika diskrimineringsgrunder där också jämställdhetsperspektivet tagits upp.

Jämställdhetsperspektivet har under året fått ökad uppmärksamhet i olika tvärssektoriella processer för hållbar utveckling. Främst har samarbete skett med medarbetare inom området regional utveckling, bland annat inom arbetet med Kvinnors företagande, liksom anordnande av konferenser och seminarier, samt med medarbetare på Sociala enheten genom arbetet med mångfaldsfrågor. Under året har utbildningsinsatserna enligt Jämka's Bas fått stå tillbaka för arbetet med framtagande av ovan beskrivna policies och handlingsplaner. En något annorlunda inriktning på arbetet förväntas till nästa år då policy och handlingsplan enligt "En länsstyrelse för alla" ska förverkligas.

Åtterrapporering 4

Länsstyrelsen i Värmlands län har inte genomfört speciella utbildningsinsatser av personal som arbetar i verksamheter som direkt eller indirekt berör barn. Däremot har andra insatser gjorts för att främja barnperspektivet inom myndigheten.

Under året bildades Mångfaldsgruppen där bland annat frågor om barnens rättigheter och barnperspektivet behandlas. Gruppen är tvärssektoriellt sammansatt och består av ett flertal personer vilket säkrar att arbetet får en kontinuitet som tidigare saknats samt att fler personer än tidigare har mycket goda kunskaper vad gäller barnens rättigheter och vikten av att implementera ett barnperspektiv i Länsstyrelsens verksamhet.

Under hösten 2008 har en policy och handlingsplan för de mänskliga rättigheterna arbetats fram. Denna kommer att antas under våren 2009. Barnens rättigheter är ett av de rättighetsområden som behandlas i policy och plan. Förutom att barnens rättigheter ska tas upp i generella kompetensutvecklingsåtgärder om de mänskliga rättigheterna har följande åtgärder utformats speciellt för området barnens rättigheter:

- modell för barnkonsekvensanalyser
- analyser av verksamheten utifrån ett barnperspektiv
- utbildning i att anlägga ett barnperspektiv i de verksamheter som berör barn

Dessa åtgärder ska genomföras löpande under år 2009 och 2010.

År 2006 inleddes ett samarbete med fem högstadielklasser i länet. Klasserna skulle fungera som en slags referensgrupp till Länsstyrelsen som kunde ge synpunkter och förslag vid olika processer och större beslut. Eleverna skulle få en arena att framföra sina åsikter till myndigheten och på så sätt delta i en demokratisk process. När samarbetet började gick eleverna i årskurs sju och samarbetat skulle vara under hela deras högstadieperiod och avslutas när de slutade årskurs nio, det vill säga efter tre år.

Under hösten 2008 bestämdes att bjuda in samtliga fem klasser till ett miljö- och framtidsseminarium dit även kommunernas miljöstrategier är inbjudna. Syftet med seminariet är att eleverna ska diskutera hur de vill att deras hemkommuner ska arbeta med miljö och klimatfrågorna i framtiden. Eleverna ska få hjälp av Länsstyrelsens sakkunniga på området. Landshövdingen ska sedan tillsammans med eleverna lämna över elevernas förslag till kommunledningarna.

Redan nu kan konstateras att arbetet med kontaktklasserna har gett mycket positivt resultat. Kunskapsnivån avseende barnperspektivet har höjts och fått en mer framträdande roll än tidigare inom Länsstyrelsen. Vidare har information om barnens rättigheter fått en egen sida på Länsstyrelsens webbplats.

I början av år 2009 kommer Länsstyrelsen i Värmlands län få ett nytt intranät. I samband med uppbyggnaden av detta kommer fakta och information om barnens rättigheter tas fram för att passa vår verksamhet. Syftet är att alla medarbetare ska kunna hitta anpassad fakta och metoder om barnens rättigheter och barnperspektivet.

Länsgruppen mot familjevåld har under 2007 uppdaterat och omarbetat länsrutinen ”Familjevåld, fysiska, psykiska och sexuella övergrepp”. Länsgruppen mot familjevåld är en samverkansgrupp som funnits i Värmland sedan 1970-talet. Länsgruppen består av företrädare för Länsstyrelsen i Värmlands län, Socialtjänsten Värmlands kommuner, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten i Värmland, Kriminalvården – frivården och Landstinget i Värmland.

Under året har Länsgruppen implementerat länsrutinen genom fyra heldagskonferenser i länet. Konferenserna har varit välbesökta och sammanlagt har 275 tjänstemän från länets socialkontor, ungdomsmottagningar, polisstationer, barn och vuxenpsykiatriska mottagningar, vårdcentraler, skolor med flera, deltagit. På konferensprogrammet har stått genomgång av länsrutinen, barnkonventionen, barnperspektivet, principen om barns bästa, mänskliga rättigheter samt myndighetens skyldighet till samråd och samverkan i familjevåldsärenden. Dessutom har barnahusteamet i Linköping varit med på konferenserna och beskrivit sitt arbete med barn och familjer i samverkan med polis, åklagare, socialtjänst och barnpsykiatri.

Åtterrapporing 5

Länsstyrelsen i Värmlands län har sedan år 2005 arbetat aktivt med de mänskliga rättigheterna. Tidigare har stora delar av de anställda fått grundutbildning i mänskliga rättigheter och medarbetare på två enheter har även fått en fördjupningsutbildning. Arbetet fokuseras nu på att lyfta, synliggöra och tydliggöra Länsstyrelsens ansvar när det gäller rättigheterna inom organisationen, verksamhetsutvecklingen och i det externa arbetet. För detta har en process startats i och med Mångfaldsgruppens uppdrag att ta fram en policy och handlingsplan för mänskliga rättigheter. I denna policy och handlingsplan har Länsstyrelsens mål och uppdrag avseende rättigheterna samlats.

Länsstyrelserna har gemensamt tagit fram en strategi för hur ett samlat antidiskrimineringsarbete ska bedrivas. Syftet är att det ska genomsyra länsstyrelsernas organisationer och verksamhet samt att förhållningssättet ska vara gemensamt för länsstyrelserna. Den gemensamma strategin har utarbetats i samråd med Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Handisam och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, (HomO).

Antidiskrimineringsstrategin är ett led i förverkligandet av de mänskliga rättigheterna och syftar till att integrera antidiskrimineringsarbetet i länsstyrelsernas visioner, organisationsstyrning och verksamheter. Strategin ska utgöra ett stöd för verksamheten såväl internt som externt, samt

stimulera utveckling av verksamhetsanpassade metoder för ett förbättrat antidiskrimineringsarbete på länsstyrelserna. Länsstyrelsen i Värmlands län har valt att implementera den gemensamma strategin i den policy och handlingsplan för de mänskliga rättigheterna som tas fram inom myndigheten.

Framtida behov

Länsstyrelsen har gjort en inventering av verksamheten och de utbildningar som handlar om mänskliga rättigheterna som har gjorts under de senaste åren. Efter denna inventering står det klart att det krävs metodutveckling och en långsiktig kompetensutvecklingsstrategi inom detta område. I syfte att ta fram metoder och strategi sökte Länsstyrelsen under hösten finansiella medel från Europeiska socialfonden. Länsstyrelsen hade för avsikt att ta fram och genomföra en kompetensutvecklingsstrategi som riktade sig till handläggare, chefer och nyckelpersoner med särskilda uppdrag. Att finna integreringsverktyg och metoder anpassade till vår verksamhet var en viktig del i ansökan. Länsstyrelsen fick avslag från ESF-rådet men planer finns att under år 2009 söka medel på nytt.

Det som ledde fram till en ansökan till ESF-rådet är att vi under flera år arbetat med frågor inom de mänskliga rättigheterna, såsom jämställdhet, integration, barnens rättigheter som skydd mot diskriminering men att detta arbete ofta har bedrivits i stuprör utan en gemensam strategi. Allt oftare har det konstaterats att det saknas ett sammanhållet synsätt och det finns ett stort behov av "helikopterperspektiv" och tvärsektorielt förhållnings- och arbetssätt samt en gemensam värdegrund.

Om Länsstyrelsen blivit beviljade medel skulle arbetet med de utpekade rättighetsområdena ske på ett helt nytt sätt och vi skulle kunna ta ett samlat grepp om de olika perspektiv som ligger under paraplyet mänskliga rättigheter. Våra insatser idag ligger på en grundläggande nivå men enligt vår bedömning räcker det inte. Innovativa metoder krävs och för det måste vi söka extra finansiella medel.

Åtterrapporing 6

Länssamverkansgruppen för alkohol och drogfrågor i Värmland (med representanter för Länsstyrelsen, Polismyndigheten, Landstinget, region Värmland och Brottsförebyggande Centrum i Värmland) fungerar som styrgrupp för arbetet. Länssamverkansgruppen leder även arbetet med länssamordning av det alkohol och drogförebyggande arbetet. Tanken med denna organisation är att få ett helhetsperspektiv och att samverka mellan dessa olika verksamheter i tillämpliga delar ska bli så effektiv som möjligt. Arbetet med att införa metoden Ansvarsfull alkoholservice involverar samtliga kommuners alkoholhandläggare. För att leda det operativa arbetet finns en "mentorsgrupp" utsedd. Mentorsgruppen består av en särskilt anställd projektledare, representanter för Polismyndigheten samt alkoholhandläggare från 4 kommuner vilka var och en har ansvaret för 3 – 4 kommuner i ett lokalt nätverk.

Folkhälsoinstitutet och andra länsstyrelser ingår självfallet i samarbetskretsen - inte minst i fråga om kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Under året har Länsstyrelsen genomfört fortsatta utbildningar riktade till krögare och serveringspersonal i samtliga länets kommuner. De utvärderingar som genomförts efter varje utbildningstillfälle med tillståndshavare och restaurangpersonal visar att deltagarna ger utbildningen högt betyg, både vad gäller genomförande och innehåll. Resultatet vad gäller de examensprov som genomförts är också mycket gott.

Samtliga kommuner deltar, tillsammans med Länsstyrelsens projektledare i planeringen inför och genomförandet av utbildningarna. Planeringen är att kommunerna under år 2009 ska ta ett större ansvar över arbetet med metoden framöver. Vid de särskilda kommunbesök som beskrivs nedan har detta diskuterats och de flesta av kommunerna är inställda på och positiva till att ta ett större ansvar i denna del. Tre kommuner har fattat beslut om att integrera arbetet i sin ordinarie verksamhet och ytterligare en kommun förväntas ta beslut om detta inom kort.

Uppföljning av tidigare kartläggningsarbete genom nya ungdoms- respektive berusningsstudier har också genomförts. Successivt har Länsstyrelsen genomfört större och större studier i den meningen att fler kommuner och fler serveringsställen har besökts, båda av ungdomar och skådespelare. Även om det resultatet varierar mellan besökta kommuner, har årets studier visat ett tydligt förbättrat resultat.

Som en del i arbetsmetoden Ansvarsfull alkoholservice, nämligen effektiv tillsyn, kommer en utvald del av länets poliser, samtliga alkoholhandläggare och även samordnare att utbildas, inom det praktiska tillsynsarbetet i restaurangmiljö. Under året har två poliser, en kommunal alkoholhandläggare och Länsstyrelsens samordnare för Ansvarsfull alkoholservice genomgått en instruktörsutbildning för detta ändamål. Syftet med denna tillsynsutbildning är att ge både poliser och alkoholhandläggare enhetliga och förbättrade verktyg för att på ett effektivt och praktiskt sätt kunna utföra krog tillsynsarbete. Länsstyrelsen har även för avsikt att erbjuda de kommunala samordnarna för drog- och alkoholfrågor denna utbildning, då dessa kunskaper är värdefulla även i det bredare förebyggande arbetet. Ett antal utbildningstillfällen har planerats att äga rum under våren 2009 och kommer att genomföras i samtliga av Polismyndighetens samverkansområden i länet.

Under hösten har Länsstyrelsen bjudit in förtroendevalda till och vid fyra tillfällen genomfört utbildning i Ansvarsfull Tillståndsgivning, Syftet med utbildningen har varit att ge kunskaper och verktyg om den gällande alkohollagstiftningen, kunskap om alkoholens medicinska effekter samt att redovisa polisens syn på krogvåldet i samhället. Denna utbildning är en ytterligare del av det politiska förankrings- och policyarbetet.

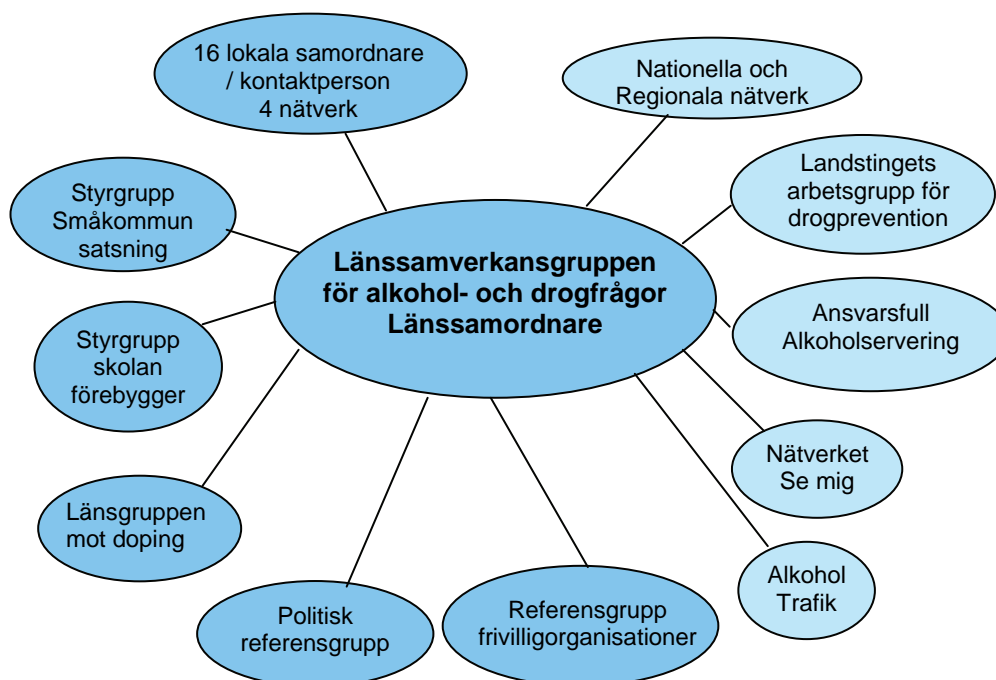
Länssamordnarfunktionen i Värmland har under 2008 flyttat från landstinget till Länsstyrelsen. Uppdraget har inte nämnvärt förändrats utan har fortfarande kvar den styrgrupp som funnits i länet sedan 1998. Denna Länssamverkansgrupp för alkohol- och drogfrågor består av representanter på chefsnivå från Länsstyrelsen, Landstinget, Polismyndigheten och Region Värmland. Brottsförebyggande Centrum i Värmland är adjungerad till Länssamverkansgruppen.

Länssamordnarens uppgift har under året varit att:

- implementera de nationella handlingsplanerna för alkohol- och narkotikapolitiken, på lokal och regional nivå.
- utgöra en länk mellan nationell, regional och lokal nivå genom att delta i FHI:s länssamordnarträffar och på de samlingar ANTD-sekretariatet bjudit in till. Denna kunskap har sedan spridits till lokala nivå genom regelbundna träffar med kommunrepresentanter. Lokala synpunkter och önskemål har också förts upp till regionala och nationella nivå.
- samordna aktörer på regional nivå genom att sekreteraruppdraget i Länssamverkansgruppen
- samordna insatser inom satsningen "Skolan förebygger". En styrgrupp finns på länsnivå som har anordnat utbildningsinsatser samt tagit fram en DVD med erfarenheter från det förebyggande arbetet i skolan i några pilotkommuner i länet.
- samordna satsningen "Små kommuners förebyggande arbete mot narkotika och alkoholskador" som är ett samarbete mellan FHI, Örebro och Värmland. I Värmland deltar

- 12 kommuner som arbetar med två utvecklingsområden, förstärka föräldrastödet och begränsa tillgången på narkotika och alkohol. Ett tredje utvecklingsområde, media, har växt fram under projektiden.
- planera och anordna samordnar- och nätverksträffar.
- planera och anordna möten med arbets- och referensgrupper som till exempel möten med den politiska referensgruppen som träffas två gånger per år, för att få aktuell information och kunskap.
- samverka med det civila samhället genom möten med referensgruppen för frivilligorganisationer och genom nätverket "Se mig", där frivilligorganisationer tillsammans med offentliga verksamheter arbetar för att lyfta barn i riskmiljöer, till exempel genom konferenser och nätverksträffar.
- samarbeta med projektledaren för ansvarsfull alkoholserving, genom till exempel gemensamma kommunbesök och tillsammans anordna utbildningar i ansvarsfull tillståndsgivning för politiker.

Idag finns ett antal grupper knutna till länsamordnarfunktionen och länsamverkansgruppen. Se bild nedan på den nuvarande organisationen.

För att arbetet med ANTD-frågorna ska vara hållbart såväl lokalt som regionalt krävs ledning och styrning. Samordnare och arbetsgrupper måste ha såväl ett tydligt uppdrag som mandat. För att tydliggöra och säkerställa detta har kommunledningen i länets kommuner under hösten besökts av länsamordnaren och samordnaren för ansvarsfull alkoholserving. Vid dessa besök har såväl den kommunala samordnaren eller motsvarande och kommunens alkoholhandläggare deltagit.

Från kommunernas sida har man vid dessa samtal bekräftat att det förebyggande ANTD-arbetet är prioriterat.

En översyn av organisationen på länsnivå pågår också och förslaget är att bilda en strategisk ledningsgrupp för ANTD-frågor bestående av de högsta chefstjänstemännen i respektive organisation. Hittillsvarande länsamverkansgrupp kommer att finnas kvar som ett beredande utskott och kommer enligt förslaget att utökas med representanter från några organisationer ytterligare.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. I redovisningen ska det ingå en analys och en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till att nå verksamhetens mål. (F. 2005:797)

För att nå verksamhetens mål krävs ett gott ledarskap. Efter en behovsinventering i form av intervjuer av alla chefer har därför ett utvecklingsprogram för operativa chefer tagits fram. Programmet kommer att löpa under två års tid och vara inriktat mot kommunikation och de ”mjuka värdena” i ledarskapet. Syftet med utvecklingsprogrammet är att cheferna ska få en bra bas att utgå från i sitt ledarskap. Ett gott ledarskap bidrar till en bättre arbetsmiljö och ökad effektivitet. I utbildningen varvas teori med praktiska övningar och tillämpningar. Därtill kommer grupphandledning och erbjudande om individuell handledning för att stödja och stärka chefen i sitt ledarskap. Handledning är en pågående kunskaps- och utvecklingsprocess som syftar till en ökad självinsikt i yrkesituationen. Chefen ges möjlighet att utveckla sitt ledarskap och egna resurser, att se nya vägar och att avlasta känsloupplevelser. Chefsutvecklingsprogrammet startar i början av mars 2009 och kommer att utvärderas kontinuerligt för att säkerställa att vi uppnår förväntat resultat.

Ett gott ledarskap kräver ett väl fungerande arbetsmiljöarbete och god samverkan. Vi har därför genomfört en tvådagarsutbildning i ”Praktiskt arbetsmiljöarbete” för enhetschefer och skyddsombud med syfte att förbättra vårt arbete med det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM). Det systematiska arbetsmiljöarbetet hjälper oss att identifiera och åtgärda eventuella hinder och risker i arbetsmiljön.

En utbildningsinsats ”Klarspråksutbildning”, som syftar till att förbättra Länsstyrelsens kommunikation såväl internt som externt, har startats upp under året. Medarbetarnas förmåga att förmedla såväl positiva som negativa beslut och information till allmänheten på ett sätt som målgruppen kan förstå är av stor vikt för att vårt arbete ska fungera så effektivt som möjligt.

Den kompetensutveckling som medarbetarna behöver för sin verksamhetsutövning ansvarar närmaste chef för. Behovet kartläggs genom arbetsplatsträffar och individuella utvecklingssamtal.

Länsstyrelsen i Värmlands län har under året gått med i LänsstyrelseAkademien för att kunna ta del av länsstyrelsespecifika utbildningar som förmedlas via LstNet. Vår förhoppning är att dessa utbildningar på ett snabbt och lättillgängligt sätt ska ge medarbetaren kunskaper som snabbt kan omsättas i praktik och gagna verksamheten.

Sjukfrånvaro 2007-2008

Kön	Ålder	2008			2007		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	-29	9	0,7	-	10	0,2	-
	30-49	39	0,3	-	39	0,3	-
	50 -	54	2,5	21,3	55	4,4	78,3
	Alla	102	1,5	18,7	104	2,6	74,1
Kvinnor	-29	13	5,9	79,5	11	1,7	0
	30-49	83	5,1	68,6	86	5,4	55,3
	50 -	64	4,4	84,5	61	4,5	57,1
	Alla	160	4,9	75,6	158	4,8	56,1
Samtliga	-29	22	4,2	70,1	21	1,0	-
	30-49	122	3,4	66,6	125	3,6	53,4
	50 -	118	3,5	62,0	116	4,5	67,3
	Alla	262	3,5	64,7	262	3,9	60,4

Den totala sjukfrånvaron har minskat från 3,9 procent till 3,5 procent. Den långa sjukfrånvaron mer än 60 dagar har dock ökat från 60,4 procent till 64,7 procent.

För män har den totala sjukfrånvaron minskat från 2,6 procent till 1,5 procent. Den långa frånvaron har minskat kraftigt i gruppen äldre än 50 år, från 78,3 procent till 21,3 procent. För män under 49 år finns ingen långtidsfrånvaro alls.

För kvinnor har den totala sjukfrånvaron ökat från 4,8 procent till 4,9 procent. Den långa sjukfrånvaron för kvinnor har ökat i samtliga ålderskategorier och vi kan konstatera att en stor del av denna sjukfrånvaro delvis är arbetsrelaterad.

Under år 2008 har arbetsmiljöarbetet varit i fokus efter en omfattande genomlysning av den psykosociala arbetsmiljön. Arbetet hittills har varit inriktat mot att beskriva behov och att förslå åtgärder. Det påbörjade arbetsmiljöarbetet har således inte fått fullt genomslag ännu. Fortsatt fokus på arbetsmiljön i kombination med det chefsutvecklingsprogram med inriktning mot kommunikation och de ”mjuka värdena” i ledarskapet som startar upp under mars månad 2009 förväntas bidra positivt längre fram. Med anledning av regeländringen i sjukförsäkringen som trädde i kraft den 1 juli 2008 har vi under senare delen av året även haft ett ökat fokus på vårt rehabiliteringsarbete och kompetensutvecklat cheferna i samarbete med vår företagshälsovård.

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Verksamhet	Över/ underskott tom 2007 (tkr)	Intäkter 2008 (tkr)	Kostnader 2008 (tkr)	Över/ underskott 2008 (tkr)	Ack. över/underskott utgående 2008 (tkr)
Tillsyn pantbanker	-	2	2	-	-
Körkortsadministration	-1 238	2 684	2 528	156	-1 082
Villkorlig körkortsåterkallelse	42	96	49	47	89
Ansökan om handledarskap	151	1 145	982	163	314
Animaliska biprodukter	1	18	0	18	18
Summa	-1 044	3 945	3 561	384	-661

Uppdrag som ska redovisas i årsredovisningen 2008

Uppdrag 19.

Regionernas regionala utvecklingsarbete spelar en betydelsefull roll för den nationella tillväxten. Det finns därför en förväntan på att regionerna tar tillvara på sina förutsättningar på ett sådant sätt att deras nationella roll blir så stor som möjligt. Regionerna förväntas också att genom samarbete med andra regioner såväl inom som utom EU öka internationaliseringsgraden av länets eller regionernas olika verksamheter. I det regionala tillväxtprogrammet finns därför ett övergripande mål om att "Värmland ska betyda mer för Sverige". Detta kräver enligt programmet att "Värmland måste dra mer åt samma håll". Länsstyrelsens användning och prioriteringar av länsanslaget för regional utveckling ska ses i detta större sammanhang.

Länsstyrelsen beslutade i det årliga Inriktningsbeslutet om prioriteringarna för året avseende företagsstöden och de regionala projektmedlen. Det regionala tillväxtprogrammet och dess strategier är prioriteringsgrunderna i medelsanvändningen. Enligt Länsstyrelsens synsätt används medlen i sin helhet som medfinansiering av det regionala tillväxtprogrammet.

Sedan år 2007 fördelas anslaget för regionala tillväxtåtgärder mellan Region Värmland och Länsstyrelsen. Finansieringen av den regionala projektverksamheten inklusive medfinansiering av strukturfondsprogram hanteras således till största delen av Region Värmland.

En mindre del av Länsstyrelsens del av länsanslaget, ca 13 %, har beviljats inom projektverksamheten. Prioriterade områden har varit hållbar utveckling, mångfaldsarbete, jämställdhet, internationalisering och service på landsbygd.

Regionalt företagsstöd bedöms vara ett fortsatt viktigt instrument för att stödja expansionsrelaterade investeringar – inte minst på grund av att värderingen av säkerheter i fast egendom minskar möjligheterna till riskvilligt kapital i landsbygds- och glesbygdsområden. I prioriteringen mellan olika företagsstöd så prioriterar Länsstyrelsen investeringar i företag med långsiktig tillväxtpotential och där stödet får avgörande betydelse för denna expansion.

När det gäller området Kommersiell service så har Länsstyrelsen haft beredskap för de investeringsbehov som uppstått, inte minst på grund av pågående omstruktureringar av drivmedelsförsäljningen. Under senare delen av året har den begynnande lågkonjunkturen medfört att planerade investeringar fördröjts. Detta har lett till att flera beslut om bidrag inte har kunnat fattats före årsskiftet.

=====

Uppdrag 22.

Planeringsunderlaget från år 2007 har vidareutvecklats med målsättningen att det på ett konkret sätt ska bidra till fler, mer ändamålsenliga och mångsidigare våtmarker. Detta har vi gjort genom att sammanställa kunskapsläget, identifiera vilka våtmarkstyper och våtmarkstjänster som ska prioriteras och var i länet arbetet med återskapande bör koncentreras. Dessutom har vi studerat potentiella lägen för återskapande av våtmarker i syfte att minska växtnärläckaget inom ett avrinningsområde som pekats ut som problemområde. Utöver detta har vi tagit fram rutiner för att öka och säkerställa samverkan mellan olika enheter inom Länsstyrelsen vid ansökningar om återskapande av våtmarker.

Samtliga kommuner i länet samt konsultföretag och intresseorganisationer fick möjlighet att lämna synpunkter på planeringsunderlaget genom den remissversion som skickades ut. Dessa har också kontaktats för resonemang kring våtmarksarbetet i länet i syfte att skapa kontakter inför den uppsökande och samordnande verksamhet som kommer att utvecklas under de närmaste åren.

Uppdrag 40.

Länsstyrelsen hade vid årets början en fordran på de myndigheter (Länsstyrelsen i Örebro län och Länsstyrelsen i Jämtlands län) som disponerar anslag 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006 samt anslag 33:6 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013 uppgående till 4 683 tkr. Under året har 1 764 tkr nya utbetalningar till stödmottagare gjorts samt 3 633 tkr erhållits från utbetalande myndigheter, vilket medför att utgående fordran på de myndigheter som disponerar anslagen 33:5 och 33:6 uppgår till 2 814 tkr.

Uppdrag 45.

Länsstyrelsen har under lång tid verkat för ökade kontakter både mellan offentliga aktörer inklusive högskolor och näringslivet i området. Tillsammans med Handelskammaren Värmland och Region Värmland arbetar Länsstyrelsen med investeringsfrämjande åtgärder och under hösten har en kartläggning gjorts av Oslo-området och huruvida företag där har intresse för att investera i Värmland. Ett särskilt matchmaking-seminarium har planerats och ska äga rum i början av år 2009.

Värmlands arbete med omställningsarbetet efter försvarsbeslutet 2004 presenterades på den Norska Ambassaden i Stockholm den 17 november för svenska och norska beslutsfattare. Arrangemanget skedde i samverkan med Innovation Norge.

Ett gott exempel på effekter av det gränsregionala samarbetet är Grensetjänsten (GTM) i Morokulien. Grensetjänsten är en samverkansaktivitet mellan svenska och norska myndigheter som pågått i cirka tio år och som efter avslutandet av ett Interreg III A-projekt övergick till ett nätverksprojekt år 2005. Under detta år har som ny medverkande även Nordiska Ministerrådet tillkommit. Med anledning av det har personalen under året utökats från fyra till fem personer, varav två har norska arbetsgivare och tre har svensk arbetsgivare. Nordiska Ministerrådet har i sin medelsbeviljning ställt som krav att GTM ska intensifiera sin verksamhet gentemot små och medelstora företag som önskar påbörja verksamhet i något av länderna. De senaste två åren har man fått stöd från respektive lands UD för GTM:s verksamhet. Arbete pågår tillsammans med norska myndigheter att utreda förutsättningarna för att GTM:s verksamhet ska kunna övergå till en egen myndighet enligt det regelsystem som dragits upp av EU (Förordning EG nr 1082/2006 av den 5 juli 2006 om europeisk gruppering för territoriellt samarbete - EGTS). Behovet av GTM:s tjänster har under året ökat i jämförelse med tidigare år vilket har registrerats i ökning av besök på webbplatsen och telefonitjänsten samt personliga besök i Morokulien. Under december lanserades även en "lathund" för företagare i Sverige och Norge som vill starta verksamhet i det andra landet. "Lathunden" kommer att vara tillgänglig såväl i digital som tryckt form.

Grenserådet som är ett diskussionsforum för nationella, regionala och lokala beslutsfattare med uppgift inom Sverige/Norge frågor har under året haft två välbesökta möten.

Uppdrag från regleringsbrev 2007 som ska redovisas i årsredovisningen 2008

Uppdrag nr 9 i länsstyrelsernas regleringsbrev 2007

Länsstyrelsens tillsyn av enskilt drivna HVB-hem för barn och ungdomar och resultatet av denna har redovisats till Regeringen i Socialstyrelsens och länsstyrelsernas gemensamma rapport ”Hem för vård eller boende för barn och unga - lägesavstämning från en nationell tillsyn 2006–2007”. Tillsynen avrapporteras slutligt i en gemensam rapport till Regeringen, den 4 februari 2009.

Under året har Länsstyrelsen prioriterat arbetet med att följa upp de granskningar där bristerna varit av den graden och omfattningen att Länsstyrelsen riktat allvarlig kritik mot huvudmännen. Beslut med anledning av dessa uppföljningar kommer att fattas i början av år 2009. Trots konstaterade förbättringar visar uppföljningen på kvarstående brister. Vi kommer därför att på nytt följa upp att även dessa åtgärdas.

I Värmlands län finns två HVB-hem som riktar sig till barn och familj. Villans akut- och utredningshem som drivs i enskild regi och Barnhemmet Flöjten som drivs gemensamt av länets kommuner, genom Värmlands läns vårdförbund.

Länsstyrelsens granskning visar att båda HVB-hemmen uppfyller kriterierna för att tillgodose de inskrivna utbildning, kvalitet, säkerhet, delaktighet och hälsa. Däremot har vi funnit skäl att lyfta fram vissa förbättringsområden som behovet av ökad tydlighet i överenskommelser med socialtjänst och vårdnadshavare, tydligare mål, inriktning och metoder i verksamheten samt att rutiner och riktlinjer behöver upprättas för dokumentation och förfarandet vid övergrepp.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

		2008	2007	2006	2005	2004
Låneram	beviljad	7 000	7 000	6 000	7 000	7 000
	utnyttjad	4 512	5 453	4 060	4 356	5 105
Kontokredit hos RGK	beviljad	6 100	6 100	6 100	6 100	6 100
	max. utnyttjad	-	-	-	365	-
Räntekonto	räntekostnader	-	144	94	-	-
	ränteintäkter	2 978	2 827	1 722	458	678
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	7 377	6 851	3 722	3 448	3 620
	mynd. ej disponerar	7 090	7 858	7 886	7 844	5 025
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31- 34, 7) enl. regleringsbrev		10 584	10 096	9 108	9 045	83 505
Anslagskredit	beviljad	8 450	10 759	10 086	-	10 283
	utnyttjad	2 951	3 045	5 698	-	-
Summa utg. reservationer (anslag)		-	-	-	-	-
Summa anslagssparande 32:1		2 436	2 476	2 191	1 605	86
Summa anslagssparande 32:2		-	-	-	-	-
Summa anslagssparande Övriga anslag		1	350	884	8 728	24 066
- därav in-tecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		0	339	884	8 659	24 028
Bemyndiganden	tilldelat	63 000	75 000	158 000	158 000	158 000
	summa åtaganden	35 610	45 320	106 582	102 555	88 558
Årsarbetskrafter (åa)		186,3	189,6	201,8	188,3	173,9
Medelantalet anställda		238	223	235	236	208
Driftkostnad per åa		815	798	757	773	812
Årets kapitalförändring		3 463	-138	-2 252	-7 180	-6 937
Balanserad kapitalförändring		-9 437	-9 299	-7 047	134	7 071

FINANSIELL REDOVISNING

Resultaträkning
(tkr)

		2008	2007
Not	Verksamhetens intäkter		
1	Intäkter av anslag	98 058	98 576
2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	7 377	6 851
3	Intäkter av bidrag	47 090	44 219
4	Finansiella intäkter	3 063	2 949
	Summa:	155 588	152 595
	Verksamhetens kostnader		
5	Kostnader för personal	-105 238	-109 708
	Kostnader för lokaler	-9 881	-9 375
	Övriga driftkostnader	-36 652	-32 276
6	Finansiella kostnader	-230	-192
	Avskrivningar	-2 369	-2 053
	Summa:	-154 370	-153 604
	Verksamhetsutfall	1 218	-1 009
	Uppbördsverksamhet		
7	Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten.	7 081	7 858
	Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	-7 081	-7 858
	Saldo:	0	0
	Transfereringar		
8	Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	34 382	55 200
9	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	99 204	102 630
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	13 791	13 480
	Finansiella intäkter	23	1
10	Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-577	-703
	Lämnade bidrag	-144 578	-169 737
	Saldo:	2 245	871
11	Årets kapitalförändring	3 463	-138

Balansräkning

(tkr)

Not	TILLGÅNGAR	2008-12-31	2007-12-31
12	Immateriella anläggningstillgångar		
	Rättigheter och andra immateriella tillgångar	16	113
	Summa immateriella anläggningstillgångar	16	113
13	Materiella anläggningstillgångar		
	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	4 292	5 513
	Summa materiella anläggningstillgångar	4 292	5 513
14	Utlåning		
	Utlåning	4 074	3 688
	Summa utlåning	4 074	3 688
15	Varulager m.m.		
	Fastigheter	16 335	9 385
	Summa varulager m.m.	16 335	9 385
	Fordringar		
	Kundfordringar	2 087	1 173
	Fordringar hos andra myndigheter	17 445	3 532
16	Övriga fordringar	5 496	3 184
	Summa fordringar	25 028	7 889
17	Periodavgränsningsposter		
	Förutbetalda kostnader	2 483	2 537
	Upplupna bidragsintäkter	7 021	8 969
	Övriga upplupna intäkter	0	93
	Summa periodavgränsningsposter	9 504	11 599
18	Avräkning med statsverket		
	Avräkning med statsverket	-24 849	-15 612
	Summa avräkning med statsverket	-24 849	-15 612
	Kassa och bank		
	Behållning räntekonto i RGK	55 428	61 256
19	Övriga tillgodohavanden i RGK	1 120	2 076
	Kassa, postgiro och bank	9 018	8 595
	Summa kassa och bank	65 566	71 927
	SUMMA TILLGÅNGAR	99 966	94 502

KAPITAL OCH SKULDER		2008-12-31	2007-12-31
	Myndighetskapital		
20	Statskapital	3 348	2 957
21	Balanserad kapitalförändring	-9 437	-9 299
11	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	3 463	-138
	Summa myndighetskapital	-2 625	-6 479
22	Fonder		
	Fonder	10 692	10 115
	Summa fonder	10 692	10 115
23	Avsättningar		
	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2 458	3 176
	Summa avsättningar	2 458	3 176
	Skulder m.m.		
24	Lån i RGK	4 512	5 453
	Skulder till andra myndigheter	5 260	4 787
	Leverantörsskulder	2 903	4 280
	Övriga skulder	9 585	2 913
	Depositioner	1 096	2 091
	Summa skulder m.m.	23 356	19 524
25	Periodavgränsningsposter		
	Upplupna kostnader	8 129	7 784
	Oförbrukade bidrag	57 956	60 382
	Summa periodavgränsningsposter	66 085	68 166
	SUMMA KAPITAL OCH SKULDER	99 966	94 502
	Omvänd ansvarsförbindelse		
	Avskrivningslån	40 591	29 747

Anslagsredovisning (tkr)

Redovisning mot anslag

Anslag	In- gående över- förings- belopp	Årets till- delning enligt reglerings- brev	Omdisp. anslags- belopp	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
01:32:01:013 Länsstyrelserna m.m.	2 476	94 874	-31	0	97 319	-94 884	2 435
19:33:01:013 Regionala tillväxtåtgärder	-3 044	37 300	0	0	34 255	-37 206	-2 951
22:37:07:009:001 (2004) IT-infrastruktur	11	0	0	0	11	-11	0
22:37:07:009:002 (2004) IT-infrastruktur	339	0	0	0	339	-338	1
Summa	-218	132 174	-31	0	131 924	-132 439	-515

Redovisning mot inkomsttitel

Inkomsttitel	Beräknat belopp enligt regleringsbrev	Utfall inkomster 2008-01-01- 2008-12-31	Not
2322 Räntor på övriga näringslån, KAM	1	2	
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 250	1 044	
2537 Miljöskyddsavgifter	4 800	4 245	
2539 Täktavgifter	700	903	
2552 Övriga offentlighetsrättsliga avgifter	240	232	
2714 Sanktionsavgifter m.m.	230	661	
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	700	-74	
4136 Återbetalning av övriga näringslån, KAM	3	9	
9455 Lotteriavgifter	80	68	
Summa	8 004	7 090	26

Redovisning mot bemyndiganden

Anslag	Tilldelad bemyndigande ram	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år					
				År 2009	År 2010	År 2011	År 2012	År 2013	År 2014
19:33:01:013 Regionala tillväxtåtgärder	63 000	45 320	35 610 ¹	21 702	10 279	3 529	100	0	0

1 Utestående åtaganden per 2008-12-31 är nettoberäknade, vilket innebär att den del av besluten som kommer att finansieras av EU:s strukturfonder inte ingår.

Bemyndigandebelopp per ändamål inom 19:33:001:013

Ändamål	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år					
		År 2009	År 2010	År 2011	År 2012	År 2013	År 2014
Reg. investeringsstöd	3 017	2 000	800	217	0	0	0
Reg. bidrag till företagsutv.	19 879	12 000	5 879	2 000	0	0	0
Stöd till komm. service	1 612	1 000	400	212	0	0	0
Sysselsättningsbidrag	2 556	1 500	700	256	100	0	0
Såddfinansiering	239	239	0	0	0	0	0
Reg. projektverksamhet	7 344	4 000	2 500	844	0	0	0
Uppföljning och utvärdering	963	963	0	0	0	0	0
Summa	25 610	21 702	10 279	3 529	100	0	0

Finansiella villkor

Anslag 01:32:01:013 Länsstyrelserna m.m.

- Utöver tilldelat belopp under anslagsposten disponeras en anslagskredit på högst 4 700 tkr. Krediten har inte utnyttjats
- Länsstyrelsen har tillgång till en kredit på räntekontot hos Riksgäldskontoret på 6 100 tkr. Krediten har inte utnyttjats.
- Av beviljad låneram på 7 000 tkr har 4 512 tkr utnyttjats.

Anslag 19:33:01:013 Regionala tillväxtåtgärder

- Utöver tilldelat belopp under anslagsposten disponeras en anslagskredit på högst 3 750 tkr. Utnyttjad kredit uppgår till 2 951 tkr.
- Med stöd av det bemyndigande som är kopplat till anslaget får Länsstyrelsen fatta beslut om åtaganden om högst 63 000 tkr som innebär utgifter under perioden 2009-2016.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag (2000:605).

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed som den kommer till uttryck i ESV:s rekommendationer till 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Belopp anges i tkr där annat inte anges.

Enligt ESV:s föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska information i resultatredovisningen omfatta de tre senaste räkenskapsåren. Länsstyrelsen medges undantag från denna paragraf i regleringsbrevets bilaga 3.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar och skulder upptas till det värde de beräknas inflyta. Fordringar och skulder hos andra statliga myndigheter särredovisas och är i tillämpliga delar avstämmda med berörd myndighet i enlighet med Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter om motpartsavstämning.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgång.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. Vid detta tillämpas följande avskrivningstider:

- Datorer, IT-system 3 år
- Personbilar 4 år
- Kopiatorer 7 år
- Konferensmöbler 10 år

Värdering av varulager

Fastigheterna värderas till anskaffningspris.

Periodiseringar

Intäkter och kostnader som avser annat år periodiseras om de överstiger 5 tkr.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts till och med 2009-01-12.

Likvida medel/betalningar

Länsstyrelsen har två separata betalningsflöden, räntebärande samt icke räntebärande. För verksamhet som finansieras med förvaltningsanslaget och verksamhet som finansieras med externa medel används det räntebärande flödet. För verksamhet/transfereringar som finansieras med sakanslag och för erhållna inkomster som inte disponeras (inkomster mot inkomstitlar) används det icke räntebärande flödet.

Medel som deponeras hos Länsstyrelsen hanteras över ett separat räntekonto på Riksgäldskontoret.

Noter

Not 1	Verksamhetens intäkter - Intäkter av anslag			
	Nomenklatur	Benämning		
			2008	
			2007	
	01:32:001:013	Länsstyrelserna m.m.	92 784	93 090
	19:33:001:013	Allm. regionalpol. åtgärder	5 263	5 000
	22:37:07:009 (2004)	IT-infrastruktur	11	86
	13:10:01:023	Integrationsverket	0	400
	Summa		98 058	98 576

Not 2	Verksamhetens intäkter - Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
			2008	
			2007	
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen		795	965
	Intäkter av offentligrättsliga avgifter		4 562	3 407
	Intäkter av uppdragsverksamhet		869	1 511
	Övriga intäkter i verksamheten		1 151	968
	Summa		7 377	6 851

Not 3	Verksamhetens intäkter - Intäkter av bidrag			
			2008	
			2007	
	Kommuner		25	2 207
	Landsting		850	220
	Övriga		1 276	1 781
	Statliga myndigheter		44 939	40 011
	<i>Naturvårdsverket</i>		22 330	17 825
	<i>Statens jordbruksverk</i>		9 444	8 769
	<i>Statens folkhälsoinstitut</i>		3 730	0
	<i>Verket för näringslivsutveckling</i>		154	204
	<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>		0	1 037
	<i>Länsstyrelsen i Gävleborg</i>		0	103
	<i>Statens Räddningsverk</i>		714	286
	<i>Riksantikvarieämbetet</i>		2 208	2 043
	<i>Arbetsmarknadsverket</i>		529	860
	<i>Krisberedskapsmyndigheten</i>		1 302	1 942
	<i>Fiskeriverket</i>		0	900
	<i>Socialstyrelsen</i>		2 637	673
	<i>Länsstyrelsen i Jämtlands län</i>		0	69
	<i>Kammarkollegiet</i>		1 306	1 191
	<i>Boverket</i>		247	1 029
	<i>Övriga</i>		338	898
	Summa		47 090	44 219

Not 4	Verksamhetens intäkter – Finansiella intäkter			
			2008	
			2007	
	Ränteintäkter räntekonto Riksgäldskontoret		2 978	2 827
	Övriga finansiella intäkter		85	122
	Summa		3 063	2 949

Not 5		Verksamhetens kostnader - Kostnader för personal	
		2008	2007
	Lönekostnader (S-kod 4111 och 4119)	70 548	69 989
	Arbetsgivaravgifter, pensionspremier	31 103	35 046
	Övriga personalkostnader	3 587	4 673
	Summa	105 238	109 708
Not 6		Verksamhetens kostnader – Finansiella kostnader	
		2008	2007
	Räntekostnader lån Riksgäldskontoret	216	144
	Övriga finansiella kostnader	14	48
	Summa	230	192
Not 7		Uppbördsverksamhet - Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	
		2008	2007
	Offentligrättsliga avgifter, inomstatliga	1	20
	Offentligrättsliga avgifter, utomstatliga	7 198	7 457
	Jordfonden		
	- driftsintäkter	47	107
	- driftskostnader	-182	-143
	- realisationsvinst	29	417
	- realisationsförlust	-12	0
	Summa	7 081	7 858
Not 8		Transfereringar - Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	
		2008	2007
Nomenklatur	Benämning		
01:32:001:013	Länsstyrelserna m.m.	2 100	2 628
19:33:001:013	Allm. regionalpol. åtgärder	31 944	52 027
22:37:07:009 (2004)	IT-infrastruktur	338	545
	Summa	34 382	55 200
Not 9		Transfereringar - Medel från myndigheter för finansiering av bidrag	
		2008	2007
	Kammarkollegiet	44 784	21 149
	Naturvårdsverket	35 053	32 054
	Länsstyrelsen i Örebro	993	6 479
	Länsstyrelsen i Jämtland	771	2 806
	Regeringskansliet	6 202	31 506
	Socialstyrelsen	7 968	8 305
	Riksantikvarieämbetet	245	331
	Verket för näringslivsutveckling	1 896	0
	Statens jordbruksverk	407	0
	Övriga	885	
	Summa	99 204	102 630

Not 10 Transfereringar – Avsättning/upplösning fonder för transfereringsändamål		2008	2007
<u>Bygdemedel</u>			
Intäkter		-1 940	-1 838
Kostnader		<u>1 517</u>	<u>1 196</u>
Avsättning/upplösning		-423	-642
<u>Älgvårdsfonden</u>			
Intäkter		-633	-667
Kostnader		<u>787</u>	<u>606</u>
Avsättning/upplösning		-154	-61
Summa		-577	-703
Not 11 Årets kapitalförändring		2008	2007
Avskrivning		-2 369	-2 053
Amortering		2 120	2 053
Förändring semesterlöneskuld		635	127
Förändring avgiftsfinansierad verksamhet		1 256	-225
Förändring lönegarantifordran		2 246	871
Övriga periodiseringsposter		-425	-911
Summa		3 463	-138
Not 12 Immateriella anläggningstillgångar		2008	2007
Anskaffningsvärde IB		3 387	3 387
Årets anskaffningar		<u>0</u>	<u>0</u>
Anskaffningsvärde UB		3 387	3 387
Avskrivningar IB		-3 274	-2 923
Årets avskrivning		<u>-97</u>	<u>-351</u>
Avskrivningar UB		-3 371	-3 274
Summa		16	113
Inga utrangeringar/försäljningar har skett.			
Not 13 Materiella anläggningstillgångar		2008	2007
Anskaffningsvärde IB		26 167	23 104
- utrangering/försäljning		-322	-438
- årets anskaffningar		<u>1 051</u>	<u>3 501</u>
Anskaffningsvärde UB		26 896	26 167
Avskrivningar IB		20 654	19 390
- utrangering/försäljning		-322	-438
- årets avskrivningar		<u>2 272</u>	<u>1 702</u>
Avskrivningar UB		22 604	20 654
Summa		4 292	5 513
Försäljning			
Försäljning av anläggningstillgång		0	100
Bokfört värde		0	0
Realisationsvinst		0	100
Summa		0	100

Not 14 **Utlåning (lånefordringar)**

	2008	2007
<u>Investeringslån</u>		
IB	27	37
Årets utlåning	0	0
Amortering	<u>-9</u>	<u>-9</u>
UB	18	27
<u>Räntestöd</u>		
IB	731	737
Årets utlåning	0	0
Amortering	<u>-5</u>	<u>-6</u>
UB	726	731
<u>Etableringsstöd</u>		
IB	154	154
Årets utlåning	0	0
Amortering	0	0
Värdereglering	<u>154</u>	<u>-154</u>
UB	0	0
<u>Lån till särskilt skuldtungda lantbrukare</u>		
IB	2 600	2 600
Årets utlåning	0	0
Amortering	<u>0</u>	<u>0</u>
UB	2 600	2 600
<u>Såddfinansiering</u>		
IB	330	0
Årets utlåning	400	330
Amortering	<u>0</u>	<u>0</u>
UB	730	330
Summa	4 074	3 688

Inga avskrivningar har skett under året.

Not 15 **Varulager - Fastigheter**

Jordfonden: Länsstyrelsen i egenskap av fastighetsmäklare för jordfonden köper och säljer jordbruksfastigheter. Totalt innehav av fastigheter per 2008-12-31 var 80 st.

	2008	2007
Ingående balans	9 385	5 977
Anskaffning	7 886	5 110
Försäljning	-953	-2 118
Reavinst	29	416
Reaförlust	-12	0
Utgående balans	16 335	9 385

Not 16 **Fordringar - Övriga fordringar**

	2008	2007
Lönegaranti	5 412	3 167
Övriga fordringar	84	17
Summa	5 496	3 184

Not 17 **Periodavgränsningsposter**

	2008	2007
Förutbetalda hyror	2 137	2 069
Övriga förutbetalda kostnader	347	468
Upplupna intäkter	4 206	4 286
Upplupna bidragsintäkter, EG:s strukturfond	2 814	4 683
Övriga upplupna bidragsintäkter	0	93
Summa	9 504	11 599

Not 18 **Avräkning med statsverket**

	2008	2007
Uppbörd		
Redovisat mot inkomsttitel	-12	0
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	-7 090	-7 867
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel	7 010	7 855
Skulder avseende Uppbörd	-92	-12
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag	37 556	57 658
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-37 556	-57 658
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-2 476	-2 191
Redovisat mot anslag	94 884	96 118
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-94 843	-96 403
Återbetalning av anslagsmedel	0	0
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 435	-2 476
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	-13 124	-12 580
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	85 757	95 682
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-125 501	-146 029
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	30 546	49 803
Saldo	-22 322	-13 124
Övriga skulder på statens centralkonto i Riksbanken	-22 322	-13 124
Summa utgående balans	-24 849	-15 612

Saldo Övriga skulder på statens centralkonto i Riksbanken kommer att utredas under 2009.

Not 19	Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		
		2008	2007
	Räntekonto, deponerade medel	1 120	2 076
	Summa	1 120	2 076
Not 20	Statskapital		
		2008	2007
	IB		
	Lån till särskilt skuldtungda jordbrukare	2 600	2 600
	Investeringslån	27	37
	Såddlån	330	0
		2 957	2 637
	Årets utlåning, såddlån	400	330
	Årets amortering, investeringslån	-9	-9
	Utgående balans	3 348	2 957
Not 21	Balanserad kapitalförändring		
		2008	2007
	Ingående balans	-9 299	-7 047
	Föregående års kapitalförändring	-138	-2 252
	Utgående balans	-9 437	-9 299
Not 22	Fonder		
		2008	2007
	Bygdemedel	9 016	8 593
	Älgårdsfonden	1 676	1 522
	Summa	10 692	10 115
	Kostnader för adm. av bygdemedel	xxx	166
	Kostnader för adm. av älgårdsfonden	xxx	402
Not 23	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
		2008	2007
	<u>Pensionsavsättning</u>		
	Ingående balans	3 176	1 353
	Årets pensionskostnad	632	2 722
	Årets pensionsutbetalning	-1 350	-899
	Utgående balans	2 458	3 176
Not 24	Lån i Riksgäldskontoret		
	Beviljad låneram: 7 000 tkr	2008	2007
	Ingående balans	5 453	4 060
	Under året nyupptagna lån	1 179	3 446
	Årets amorteringar	-2 120	-2 053
	Utgående balans	4 512	5 453

Not 25 **Periodavgränsningsposter**

	2008	2007
Upplupna löner och arvoden	89	282
Skuld för sociala avgifter, upplupna löner	37	98
Semesterlöneskuld	5 587	5 082
Skuld för sociala avgifter, sem. löneskuld	2 266	2 136
Upplupna räntekostnader	0	42
Övriga upplupna kostnader	150	144
Oförbrukade bidrag	57 956	60 382
<i>varav inomstatliga</i>	57 520	60 160
<i>varav utomstatliga</i>	436	222
Summa	66 085	68 166

Av årets oförbrukade bidrag beräknas 30 000 tkr avse transfereringar

Not 26 **Redovisning mot inkomsttitel**

	2008	2007
2511 Expeditionsavgifter och ansökningsavgifter	1 044	1 260
2537 Miljöskyddsavgifter	4 245	4 976
2539 Täckavgifter	903	882
Övriga inkomsttitlar	898	749
Summa	7 090	7 867

Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot

Ledamöter i Länsstyrelsens insynsråd

Namn	Uppdrag	
Kjell Ericsson	Ordförande	Nordmarkens Försäkringsbolag
	"	AB Nordmarkens Travbana
	"	Partnerinvest
	"	Westra Partnerinvest
	Ledamot	AB Kommentar AB Trav & Galopp
Jan-Evert Rådström	Ledamot	Vägverkets styrelse
Tomas Riste	Ordförande	Region Värmland
	Ledamot	Almi Företagspartner Värmland AB
Victoria Svanberg	Ledamot	Länsförsäkringar Värmland
	"	Nya Wermlands-Tidningens AB
	"	Anne-Marie och Gustaf Anders Stiftelse för mediaforskning
	"	AB Bröd. Hedbergs mek. Verkstad
	"	Zenon Företagsutveckling AB
	Suppleant	Styrelsen för Värmlands museiförening Helsingborgs Dagblad AB/Pukslagaren
Anders Björn	Ordförande	Metso Paper Gorizia S.p.A
	"	The Paper Province, Ek. Förening
	Vice ordf.	Handelskammaren Värmland
	Ledamot	Metso Paper Karlstad AB
Kerstin Norén	"	Inova
	Styrelse- ordförande	Aktiebolaget "Språkdoktorerna Abelin och Veres Ab"
	Extern ledamot	Styrelsen för Högskolan i Lillehammer
Inga-Lill Lindqvist	Ledamot	Kungliga Biblioteket
	Ledamot/VD	Fryksdalens Sparbank
	Ledamot/ägare	Svenska FlexografiInstituttet AB
	Ledamot/ägare	LKL Fastighets AB
	Ledamot/ägare	Bohuslind AB
	Ledamot/ägare	Lindarnas Fastighets AB
	Ledamot	Branschorg Spa&Hälsa (ideell fören)
"	The Packaging Arena Ek. förening	
"	Cerut, Karlstad Universitet	
Berit Högman		Har inga övriga uppdrag

Ledande befattningshavare

Eva Eriksson	Ordförande	Länsstyrelsen i Värmlands län
	"	Miljömålsrådet vid Naturvårdsverket
	"	Grenserådet (delat ordförandeskap)
	"	Emigrantregistret
	"	Flygrådet
	"	Voxenåsen – Oslo
Björn Sandborgh	Ledamot	Apoteksbolaget
	Ordförande	Helmiastiftelsen
	"	Industriminnesföreningen
	"	Hushållningssällskapet HS-Värmland
	"	Värmlands Kulturmiljöfond
	Ledamot	Wettergrensstiftelsen
"	Boforsstiftelsen	
"	Värmländska Akademien	

Ersättning och andra förmåner till landshövding, länsråd och insynsrådets ledamöter

(tkr) Perioden 20080101-20081231

Landshövding

Eva Eriksson	Lön	930,6
	Bostadsförmån	112,6
	Övriga skattepliktiga förmåner	10,1

Länsråd

Björn Sandborgh	Lön	708,0
	Övriga skattepliktiga förmåner	6,0

Insynsrådet	Arvode	Skattepliktig bilersättning	Summa
Björn, Anders	1,5		1,5
Ericsson, Kjell	1,5	0,3	1,8
Högman, Berit	1,5		1,5
Lindqvist, Inga-Lill	1,5	0,2	1,7
Norén, Kerstin	2,9		2,9
Riste, Tomas	2,9		2,9
Rådström, Jan-Evert	1,5	0,2	1,7
Svanberg, Victoria	2,9		2,9
Summa	16,2	0,7	16,9

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Eva Eriksson', with a long horizontal line extending to the right.

Eva Eriksson
Landshövding

Underskrift enligt bestämmelserna i 2 kap 8 § förordningen (2000:605) om
årsredovisning och budgetunderlag.

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen i Värmlands län
Våxnäsgatan 5, 651 86 Karlstad, 054-19 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland